

Apokalipse

1 ¹Ha³te³h³nxā³nx²a² ũ³wha²li¹txā³nxāi²na² wān³txa² wi¹jau³xa² yū²na³-
la². Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ne³kxauh²nē³ju³ta³nu³a²
ĩ³yau¹ũ³nhē³jau³xa² yū²na³la². A²kxā³nx²a² Txa²wā¹sū³na² a²yo²wān³-
txa² e³ha²kxai³ Je³su² Kris2tu³jah¹la² ain³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³xai²la¹wa².
A²nxe³jut3su² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² tah²yu³tan²tū³ Je³su²jah³la² a²-
sa³wi³ha³lxa² ĩ³yau¹ũ³ju³ta²la¹wa². A²nxe³sxā³ Kris2tu³jah¹la² hi²sen³su²
oh³xan¹jah¹la² ĩ³sa²si¹hā³na²hē³la². Ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ Jo³āu²-
ah³lo²na¹xai²na² a³la³kxi²si¹sa²jau³su² wā²nā³ũ¹sa³na²hē³la². ²Nxa²ha¹te¹
Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² a³la³kxi²si¹sa²ju³ta²na²
a²yo²ha³kxa¹ wā²nā³ũ¹sa²ju³ta² ha³kxa¹ ũ³wha²li¹lhxā³ ĩ³yau¹ũ¹-
nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³yau¹ũ³hi² Je³su² Kris2tu³jah¹la²
wān³txa² ya²la³lyau³xa² ĩ³yau¹ũ³hi² nxe³sa³na²hē³la². ³Nxe³ha²kxai³ wān³-
txai²na² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³su² jau¹xai²na² wān³txai²li² ain³kxi²te²a²
a²ē¹nāu³ai²na² ĩ³ka³li³ha²kxai³ wān³txai²li² sa²yo²we¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na²
ĩ³ka³li³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². Hai³txi³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² u²lxa³-
wa². Wa³su³txi³ wxā³tu¹wa².

A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² ũ³wha²li¹la³kxi²jau³su²

⁴Nxa²ha¹te¹ ha³te³h³nxā³nxai²na² txai²li² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na²
ũ³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²r²ixā³ yxau²-
xai³tū³ka³txi³nāu³xa² A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² nxe² 7 nxe³ tū³ka³txi³
ĩ³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹jau³xa²sa¹.

—~Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lx¹ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ ā³nhāun²nha²ju³ta²
ũ³hū¹nx²lx¹ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³si¹nx2ti³jau³su² ten³sa³-
nhai¹. A²nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³
yxau²xai³lha²kxai³ nxe³hi¹nān¹te²tū³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³
kxān³nāu³a¹ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²su² na³li¹.
A²nxe³jah¹lain²txi³ wi¹lhin¹ti³hi¹ltxa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. Te²yā¹nxe³ju³-
ta² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²nāu³xa² nxe² 7 nxe³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³tū³ka³txai²na² te²yā¹nxūn³sxā³ wi¹lhin¹ti³-
hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. ⁵Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su² Kris2tu³jah¹la²
wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³jah¹lai²li² yo²r²i²ki³jah¹lai²la¹wi¹.

Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³na²hē³li¹. Ya³lu²kxi²nē³nū²la² ka³ten³-
su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²nāu³xa² ne³ka³ta²sxā³
i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. A²nxe³jah³lain²txi³ hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
Je³su² Kris2tu³jah³la² sa²yo²wē¹tain¹na³li¹. A²nxe³jah³lain²txi³ Je³su² Kris2tu³-
jah³lain²txi³ a³lxi²nē³na³li¹. Nxe² a³lxi²nē³lha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³te²jai¹ti²tu³wi¹.
Ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta² ā³na¹si¹-
nhē³jau³su² sa²wa²su¹te³na³li¹. ⁶Nxe³ha²kxai³la¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su²
nxe³ti³hi¹te³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su²
ti³hi¹te³na³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² Je³su² Kris2tu³jah³la² Wí³nu²su² ha²kxai³
sa²yo²wet1sa²tē³ki³tu¹wi¹. A²nxe³jut3su² Je³su² Kris2tu³jah³la² wxi²kin³ti³ton³sxā³
kāin²ti³lo³nha²kxai³ ha³lo²a² hāi¹nxe³ko³xa¹ a²wa²kxē³su² ti³hit1sa²tē³ha²kxai³
nxe³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wa².

⁷Nxa²ha¹te¹ sa²yo²ka²lah¹nha²sxā³ i²jah¹lxí³hē¹la². Oh³sūn³nāu³a¹ Je³su²jah³-
la² wxā³tu¹wa². A²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³nxa³te²tū³ i²ain¹tu¹wa².
Tū¹ka³txai³tā² hi³ki²a³la² tē³sxā³ ū³ha³la³ja³lxu³kxi²sxā³ ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹-
tū¹ka³txai³tā² i²ain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹
i²ain¹ta³kxi²nha²sxā³ nān³tain¹tu¹wa². Nxe³te²sē¹la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

⁸Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³la²
i³ye³kxi²te³nah¹lxí¹:

—A²wi¹lhí¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yū²nxa³hí¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su²
yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹
hxa³nhí¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹-
lo²sa¹ha²kxai³ Nū³kxūn³ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.
A²wi¹lhí¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹hi¹nān¹te²tū³
nxe³te³na¹xāin²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ Nxa¹-
xāin²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³a¹ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su²
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³la² nxe³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

Jo³āu²ah³la² hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta² i²jau³su²

⁹Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu²ah³lo²sa¹wa². Wxa²wā³tā³jah³lo²sa¹wa².
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
khāuh³nyhxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxa² yā¹nxe² khāuhx3nha²nū³-
nhxai²na¹hē¹la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³yan³tū³ti¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
i³nxū²kwai³lxū¹txi³nē³lha²kxai³ ya³nān³ta³ki²li² yxau²xai³ki³tā³la². Hā²wxān³txa³
kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau³ya³nhē³tu¹wa². Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu²
ha³lo²a² i³yau³xa² sa²ki³wa³le³ka²wxe³ko³xa² ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹-
hē³la². A²nxe³ko³xai²na² Pat2mo³ko³su¹ nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ko³xai²na² ū³tī¹kxi²
wxe³sain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²-
na² wān³txa² ya²la³lyau³xan²tū³ i³yau¹ū³ha¹ha²kxai³ ū³tī¹kxi² wxe³sain¹na²hē³la².
¹⁰Jā¹nxa¹jut3su² a³lan²ti³hi¹nai³tā² to³mīn²ko³ nxe³hi¹nai³tān²tū³ Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah³la² tē³sxā³ hi¹tai³lhā³na²hē³la². Nxe³na¹tī³kxai³lu² wān³txa² kāin²-

jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Kwa³jan³ta² wāi²la² hain³txi³hū³nxe² ain³kxi²na¹hē³la². Txa²si³yo³na² hain³nhē³la². 11 Hain³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Ha³teh³nxā³nxā² tē³sxā³ ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Ha³lo²a² ih¹ju³ta³nū³a² wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a² i³you¹ū³hai¹si¹hin¹jau³su² ū³wha²li¹lho¹sē¹li¹. Nxin¹kxai²nān²tu³ A²si³a³ko³xai²nān¹tū³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa² 7 nxe³tū³ka³txi³nāu³xa² i³sa²si¹hā³ū²xai³nxe³sē¹li¹. Nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na²sa¹: E²fe³so³ nxe³-tū³ka³txi³su² ha²kxai³, Es3mir²na³ tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Per²ka³mo³ tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Ti³a³ti²ra² tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Sar²to³ tū³ka³txi³-su² ha²kxai³ Fi³la³tel²fi³a² tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Lau³ti³se²a² tū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na² wān³txa² ū³wha³li¹la²kxin¹jau³xan²tu³ ū³sa²si¹hā³ū²xai³nxe³sē¹li¹. Nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² nxe³sa³na²hē³la².

12 Nxe³na¹tī³kxai³lu¹ txa²ē¹nān¹jau³kxai³la¹:

—~Jah¹la² e³jah¹lan²tu³ i²a¹tū³xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²wa³ti³ta²wxe³na¹hē³-la². Nxe³na¹nū²la² sa²kix3kxi²nē³ka³txa² ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²kix3kxi²nē³ka³txa² ou²ro²wxe³kxi²ka³txa² i²a¹hē³la². 13 I²a¹ju³kxai³la¹ ka¹txai²-na² wi³wi³ta³lo³tāu³a² in²txa² ka³na³ka³na³jah¹la² i²a¹hē³la². A²nū²hū³na²hē³la². A²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³ān²tu³ a³lu²ha²kxai³ ān³yu³ti¹la³kxi²na²hē³la². Ou²ro²tū³h³na² a²nxū²kwai³la³nāu³a² sa³ha³la³ta³in³ha²hē³la². 14 A²ne³kī³sa² te²-an²tu³ hān³txi³na²hē³la². O³ve²a² we³te²yā¹nxe² hān³txi³na²hē³la². Ne²ve²ki³a² a³lxi³ki³a² yā¹nxe² hān³txi³na²hē³la². A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³kxa² yā¹nxe³na²hē³la². 15 A²yu³kai²na² sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³-kxa² yā¹nx2na²hē³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hxi²tē³nha¹ka³tu³ nxe³nū²la² ha³nxe²a² i³tho³xa² ā³na¹sxā³ ā³nhī³ki³kxai²nān²tu³ ya³te³ya³ten³khaix1te²ju²hē³la². Te²yā¹-nxe² a²yu³kai²na² ya³te³ya³ten³ta³kxi²na²hē³la². A²yo²e³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa² en³ta²txa² kāin² en³ti³kxa² yā¹nxe² kāin² e³na²hē³la². 16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka² a²wi¹tāu³a² hxi²ki²kxe³su² hi³ka²ta³su² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³-na³ki¹ hxi²ki³na²hē³la². A²yo²ai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² txon²ta³kxi²ta³wxi²a² yo²wi¹nha²to³nha²hē³la². A²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yā¹nxa²hē³la². Nxe³tā³kxai²li² ne³ka³ka³tāu³a² kāin²ha³tet1ha²kxai³ kái²na³lan²nha²kxai³ nxe³-te²ju²hē³la². Nxe³kxe³su² a²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² te²xai²jā¹nxe³to³nha²hē³la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³na¹jut3su² jah¹lai²li² i²a¹tāu³ yuh³lxi³sa²jau³su² a²ne³kxai³tāu³a² ā³ya³hi²na¹hē³la². Ya³lu²na¹jut3sū³nxe² ā³ya³hi²na¹hē³la². Nxa²ha¹te¹ jah¹lo²kxai³ i²sa³ha²kxai³ wxa²hxi²waih³sa³na²hē³la². Wxa²-hxi²waih³sa³sxā³ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Yuh³lxi³txa³hē³li¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹-lhi¹nān¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.

18 Ka³ten³yah¹lo²su² te²sa¹i¹. Kxā³nxai³tā² ya³lu²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ hi¹na² ka³ten³-yu³ta² so¹lxi³ yū³te²sa¹i¹. Wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Jā¹nxe³na¹ha²kxai³ ya³lu²nē³ju³ta² a²wa³kxēn³yah¹lo²sa¹i¹. Ya³lu²te²a² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³yah¹lo²sa¹i¹.

19 Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² i²in¹ju³ta² ū³wha²li¹li¹nha²kxai³ hi¹na² yū³kxe³su² ū³wha²li¹li² yen³kxa² kxā³nāu³a¹ yū³kxe³nū³a² ū³wha²li¹-

li² nxe³sē¹li¹. 20Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hi³ka²ta³nãu³xa² hxi²tē³a¹tũ³ka³txa² e³lxah²lxi³ wã²nã³ũ¹hi² sxi²ha² sa²kĩx3kxi²nē³ka³txa² ou²ro² wxe³ki³ka³txa² e³lxah²lxi³ wã²nã³ũ¹hi² nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta³sa¹. Hi³ka²ta³-nãu³xa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³ki³nãu³xai²na² hi³tē³nha¹kxen³ti² a²si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta² jah¹la²nãu³xai²la¹l. Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa² 7 nxe³ tũ³ka³txi³nãu³xa² a²hxi²-kan¹ti³sain¹na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a² sa²kxi³kxi²nē³ka³ta² 7 nxe³ta³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txin³txi² nxe³ain¹-na³li¹. Nxe³te²sē¹li¹. Je³su²jah¹la² nxe³na²hē³la².

E²fe³so³thi³nãn¹tũ³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

2 ¹Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
—~ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. E²fe³so³thi³nãn¹tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹-lhi¹hin¹jau³su² nxē¹te³nah¹lxi¹:

“Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na¹xai²na² hi³ka²ta³nãu³xai²na² 7 nxe³ka³-txa³ti³nãu³xai²na² hxi²tē³nha¹ka³txai²na² txa²yxo²wãn³txai²la¹wi¹. Sxi²ha² sa²kĩ³ki³ka³txa² ou²ro²ka³txai²na² 7 nxe³ka³txa³txi³nãu³xai²na² nu²ki³ye³lã³-nãu³a² ai³lha²thet3ta¹kxai²na² txa²yxo²wãn³txai²la¹l. 2Wxa²nũ³ka³txi³nãu³i³nxai²na² i²nx2ti³te²sa¹l. Yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹l. Nxũ²kwai³-lxũ¹sxã³ o²la³kxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹l. Ko³nxe³ti³kãi³te²la³te³nxa²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²sa³wit3su² ki³lxo³tain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹i³wa³ka³nxe³sain³yah³lxĩ³sã²nĩn¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ i³ki³ha¹kxi²nē³-tũ³ka³txi³sa²kxe³su² a³ya³tain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 3Te²yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a²ko³nxe³kxi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wãn³txa² sa²yxo²wet1sah¹lxin¹ju³tan¹te²-kxa³ya³lhu² ye³khãuh¹lxa³thi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³tã³nxãn²ti³ hai³txi³ã³na¹sah²lxan³tai¹ti²ti¹. Hãi¹nxe³sxã³ thãi³ti³la² wi¹lo²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

4Nxe³ta¹ kxã³nxa² a³lxĩ²khaix1sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ hi¹nai²na² jũ¹nxa²so¹lxi³ a³lxĩ²sah¹lxi¹lxi¹. Ju¹tai¹li² ten³sa²nxa³nhai¹. 5Nxe³sxã³ wi¹li²nha¹jah¹lxi³-hē¹li¹. I³ain²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Wi¹kãi³yah³lxin¹kai³ jã¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yxãn¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tũ³ wã³li²na¹tu¹wi¹. Wã³li³na¹kxai²nãn²tũ³ sxi²-ha² sa²kĩ³ta³ka³txa² tē³kĩ³ka³tũ³ ka³txã³xa² ka³txa² sa²wih³wē³no³kĩ³te²ju³hē³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² sa²wih³wē³no³nx2ti³sxã³ txa²wē³ha³lxi³-te²lo³tai¹na¹ha³ta²wi¹. I³ain²ta³kxi²nha²lxan³kxai²nãn²tũ³ nxe³nx2ta¹ha³ta²wi¹.

6Nxe³yãn¹ta¹ wi¹kãi³ah³lxin¹ju³ta² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹. Ni³ko³lai²ta² nũ³ka³txa²ko³nxe³ti³hi¹nha²kxai³ yxo²kwĩ¹kxi¹sa³nhai¹. Tũ¹ka³txai²na² yxo²kwĩ¹kxi¹na¹kxa²-yã¹nxe² yxo²kwĩ¹kxain¹yah³lxi³nũ³nĩn¹tai¹. Ju¹tai¹li² wain³txi³ kãi³yah³lxi¹lxi¹.

7Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²ten³na³li¹. Ya²la³tũ³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tũ³ a²wãn³txai²li²wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A³lxĩ²khaix1sah¹lxin¹sxã³ yxau²xai³lyah¹-lxin¹kxai²nãn²tũ³ kxã¹nãu³a¹ hi³sa³ka³txa² hi³a²nxã³kxa² Txa²wã¹sũ³na²

ha³lo²a² wi¹wen¹te²a² ka³ten³sa²sih¹ki³txã³kxa³nxũ³a² ka³ten³si¹nhẽ³nxa³-
ki³nũ³a² ã³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Es3mir²na³thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² i³tih³nxe³jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

—~Ü³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Es3mir²na³thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² Txa²wãn³txa² yxo²i²-
sxã³ yxau²xai³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² ã³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
nxẽ¹te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
a²wi¹lhi¹nãn¹jah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²-
sa¹wi¹. Kxã³nxai³tã³ ya³lu²na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau²xi²na¹hẽ³li¹.
Hi¹na² ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³a¹wi¹. A²nxe³na¹jut3su² txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹.
9 O²la³kxah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Khãuhx1nyhah¹lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²-
sa¹wi¹. Yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxe³su² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na¹
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² wi¹lũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yũ²na³li¹. Jã¹nxe³sxã³ ko³-
nxe³te²lo³nx2tain¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxe²e³kxi¹nx2tain¹tũ³kã³txa² hai³txi³
Ju³te²a² nũ³kã³txi³khai³su² nxa³wi¹. Ki³ha¹kxi³nẽ³lhxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³su²
ki³lxo³nyhain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ ai¹nxa³wi¹. Sa³ta³na²jah³la² sa³wi³ha³lxi³khai³sain¹-
na³li¹. 10 Nxa²ha¹te¹ khãuh³lxa³thin¹ju³ta³nũ³su² hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hẽ³li¹.
Nxex3sah²lxi³wxi¹. A²ta³a² hi²sen³su² wxa²nũ³kã³txa² i²li³te²la³ tẽ³sxã³ sxi³ha²
kan²thi³na² ã³na¹sxã³ ã³ũ¹lxi²si¹nx2ti³ha³ta¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²-
ã³sih¹yah³lxin¹jau³nũ³su² ten³na³li¹. Nxe³sxã³ a³lan²ni²ju³ta² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe² a³lan²ni²tãu³a² khãuh³lxa³ti³yhah¹lxin¹tu¹wi¹.
Nxe³nx2ti³ha³ta¹. Yxãn¹ta¹ nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²-
wãn³txa² sa²yo²wet1sah¹lxi³hẽ³li¹. Su²lhã³nxa²lxain¹kxan²ti³ Txa²wãn³txa²
sa²yo²ã³sah¹lxi³txa³hẽ³li¹. A²nũ²a² wi¹kãi³kxai²nãn²tũ³ i³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a²
ũ³hũ¹te²ju³hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tũ³ ka³ten³-
sa²tẽ³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² nxe³te²lo³nx2ta¹tu¹wi¹.

11 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³-
ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tũ³ wi¹kõ³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tũ³
a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ³li¹. A³lxi²khaix1sah²lxin¹sxã³
yxau²xai³lyah³lxin¹kxai²nãn²tũ³ ya³lu²nx2ti³ju³ta³nũ³su² yũ²sa²tẽ³yah³-
lxan³tho³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Per²ka³mo³thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² i³tih³nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

—~Ü³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Per²ka³mo³thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² Txa²wãn³txa² yxo²i²-
sxã³ yxau²xai³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² ã³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
nxẽ¹te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³-
lu² hi³ki²a³la² wxi²txo¹kxi²xai³ta³wxi²a² tẽ³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su²
Txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹. 13 Wxa²nũ³kã³txi³nãu³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³-
lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxe³tãu³a²
Sa³ta³na²jah³la² nũ³kxũ³sxã³ a²yxau²txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²-

ĩ³lxa² so²yxau³yah¹lxi¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sah²lxan³tai²ti²tu³wi¹.
 Ān³ti³pa²jah³la² hi²sen³su² Txa²wān³txa² i³hen³txi³nx2ti³tai²ti²tu³wi¹. Hai³txi³
 sa²yo²ā³sa²nū³nxa³tai²tu³wi¹. Nxe³te³na¹ su²lhā³ain¹tai²ti²tu³wi¹. Sa³ta³na²jah³la²
 a²yxau³txi³khai³xa² su²lhā³ain¹tai²ti²tu³wi¹. 14Nxe³yah³lxin¹ta¹ jū¹nxa² i³kwai²-
 kxi²nx2ta²ju³ta² yū³na¹wi¹. Wxa²nū³ka³txa² i²li³te²a² Ba³la³āu²ah³lai¹tā² wān³txa²
 sa²yo²we¹te²a² yū³yah³lxi¹lxi¹. Ba³la³āu²ah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³sxa³tai²ti²-
 tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²yo²wān³txa² Ba³la²kah³la² ain³kxi²so¹ha²kxai³ I³sa³e²
 nū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kái³si¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³ Ba³la²kah³lo²-
 nu¹ta²kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹, I³sa³e² nū³ka³txa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: ‘Yain³txi³su²
 a²ta³a² yāu³ka³txa² ū³hū¹yah³lxi³sā²nū¹ka³tu³ hā²wxān³txa³nū² yain³yah³lxin¹-
 kxai²nān²tu³ wi¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²a² so¹nyhah¹lxan³te²su²
 te²a² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wain³na³li¹. Ba³la²kah³lo²nu¹-
 ta²kxai³ nxēn³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tai²li² wain³ti³he¹nxa³wi¹.
 15Te²yā¹nxe³jut3su² Ni³ko³lai²ta² nū³ka³txai²na² wān³txa² sa²yo²we¹te²na²
 yū³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Ko³nxe³ti³ kái³ju³tai²la¹wi¹. 16Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kái³-
 ju³ta² ā³na¹jah³lxi³hē¹li¹. Sa²yo²wet1syah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³syah¹lxan³kxai²nān²tu³
 ye³jen¹na² wā³li³na¹tāu²a² ā³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Hi³ki²a¹la² txa²yo²ai²na² sa²-
 yxo²sai¹ta³wxi²ai²na² tē³sxā³ ā³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

17Jā³nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
 ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. A³lxi²khaix1sah²lxin¹sxā³ yxau²xai¹yah¹-
 lxin¹kxai²nān²tu³ yain³txa² oh³nān¹te²a² yain³txa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ txah³lxa³ki³a² wi¹ki³a² ki³wa²su¹ wa²su¹ki³khai¹nxe³ki³a² hā³-
 ki³an²tu³ ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³ki³ai²na² a²txai²na¹ a²i³lxa² tah²yau³xa²
 i³lxih¹nx2ti³jau³nū³a² ū³wha³li¹la³kxi²tu¹wi¹. A²nxe³sxā³ i³lxi¹nx2ta¹jau³nū³a²
 a²nū²a² ā³xa² i²ti³hex1jau³sxa³wi¹. Hāi¹nxe³sxā³ i³lxih¹nx2ta¹te² i³nxai²na²
 so¹lxi³ i²yah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Ti³a³ti²ra²thi³nān¹tū³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

18Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

—Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Ti³a³ti²ra²thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yxo²i²-
 sxā³ yxau²xai¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹. “Nxe³sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² Ta²hah³lo²sa¹wi¹. Txa²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³kxa² yā¹-
 nxe²na³li¹. Txa²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³ka³lo³a²
 yā¹nxe²na³li¹. A²nxe³ka³lo³a² ha³nxe² i³tho³xa² ya³te³ya³ten³ta³kxi²khaix1nxe³-
 ka³lo³ai²li² Txa²yu³kxa² yā¹nxe²na³li¹. Nxe³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su²
 Txa²yo²wān³txai²la¹wi¹. 19O²la³kxah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. A²nū²a²
 ā³xa² a³lxi²yah³lxi¹lxi¹. A²nū²a² ā³xa² khāuh³lxa³thi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹-
 sū³na² ha²yā³kxa² yxo²i²ah²lxa³lxi¹. A²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³ū¹hain¹yah³lxi¹lxi¹.
 Ya³nān³ta³ki²li² kái³ū¹hah³lxi¹lxi¹. Ju¹tai²na² ha³kxa¹ i²te²sa¹wi¹. A²wi¹lhi¹nai³ta²
 wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³ta² kái²nxa³tai²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hi¹na¹ ā²la² kái²non³sxā³

wi¹lo²la³kxah¹lxi¹lxi¹. 20Nxe³ta¹ wi¹lxa³ju³ta² yū³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Je³sa³be²la³ka³-
lxa² ko³nxe³thin¹khaix1ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹ka³lxa² yā¹nxe³te²su²
te²a² wxa²nū³kwai³ye³la³nāu³a² yū³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² ki³ha¹kxi²-
sxā³ e³te³nah¹lxi¹: 'Txi²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ta¹ka³lxu³su² na¹wi¹.
Na¹ha²kxai³ ā³si³te³kxi²sah¹lxi³hē³li¹. Nxe³jau³xa² e³ta¹ka³lxu³su² na³li¹. Yxān¹ta¹
kāin²ki³han³na³li¹. Ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³sih¹nx2ti³ha³tai¹.
Ko³nxe³ti³ wa³n¹lon³sxā³ kāi³sih¹nx2ti³ha³tai¹. Yain³txi³su² a²ta³a² ū³hū¹-
nhyain¹kxa² yain³sih¹yah³lxin¹jau³su² i³tih³nxe³nx2ti³nū³nha³tai¹. 21Nxa²ha¹te¹:
'Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³yo²o³tū¹sa³tū¹xā¹. Sa²ju³ta²nū³su² wahx3na¹-
hē³li¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³ ten³ti³he¹nx2nxa³hē³li¹, ta¹ka³lxu³su¹. 22Nxe²nxa³ha²kxai³
i³ta³ka³txa² i³ton³kxi²sxā³ sxā³si¹ha¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxū³sxā³ in³txai²na² ko³nxe³ti³
ū³whin¹ta¹kxi²nyhu¹ain¹te²na² sa²kxai³lu² kāin² khāuh³lxa³thin¹si¹hai¹na¹tu¹wi¹.
Ī³ain²ta³kxi²sān²sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nxa³kxai²nān²tu³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 23Te²yā¹-
nxe²sxā³ ta¹ka³lxai²na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sun²tā¹ai¹na¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹jut3su²
na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² wān³txa² yo²txā³ yxau²xai³lhain¹tū²-
ka³txi³nāu³xai²na² wi¹ko³nxēn²tain¹tu¹wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²e²nān¹jau³su²
wā³ko³nxa³te²tu³ a³la³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹jut3su² a²nū²a² yo²txā³ yxau²-
xai³lya³sain¹te² i³nxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹li²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³sah¹lxi¹nha²kxai³
kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² wain³txi³ i³hau³ko³nh²sān²sxā³ wi¹ta³nxa² ko³nxe³ ta³nxa²
kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² wain³txi³ ū³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

24Nxa²ha¹te¹ Ti³a³ti²ra²thi³na² yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ta¹ka³lxai²na²
wān³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sa³ta³-
na²jah¹lai²na² wān³txa² a²sa²te¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹-
jah²lxan³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ tah²yau³xa² kwa³na³nx2ta¹jau³xa²
yū²nxa³lho³li¹. 25Hāi¹nxe³sxā³ wxa²e¹nāu³ai²na² wi¹ko³nha¹lxin¹ju³-
ta² ā³na¹ah³lxi³txa³hē³li¹. Wi¹kāi³si¹jau³xu¹tai²na² kāi³sa²tē³jah¹lxi³hē³li¹.
Wā³lxin²nxa³ta³lxa¹ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē³li¹. 26-27 Jā¹nxe³-
yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ju³ta² wxa³nū¹nx2ti³kxan²ti³
txa²wān³txa² sa²yo²wet1sa²tē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ wā³li²-
na¹tāu³a¹ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² Txa²wi³na² i³hxi²kat1sa³kxa² yā¹nxe³sxā³
i³hxi²ka¹txa²ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nū³kxūn³txi³
i³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tē³nha²ki³kxai²nān²-
tu³ nū³kxūn³txi³ wa³ka³ti³lo³te²la³ hī³ki³tā³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
a²nū²a²nāu³xa² nū³kxūn³txi³ i³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Sa²yo²-
wet1sai¹nxa³te²nāu³xa² sa²kxai³lu² kwa³ta³lē³na² kxī³nxē¹na² ā³na¹sxā³
a³lun²ta³kxi²sxā³ ā³kho³kxa² yā¹nxe³sxā³ sa²yo²wet1sai¹nxa³te²nāu³xa²
khāuh³lxa³ti³si¹hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 28Nxe³kxa²yu³su² hi³ka²ta³a² yān³ta²
i³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ te²hi³ka²ta³a² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.

29Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li²
wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹." Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Sar²to³thi³nān¹tū³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

3 ¹Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:
 —Ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. Sar²to³thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³-
 txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la²
 ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxe³sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³-
 su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²nāu³xa² 7 nxe³te²nāu³xa²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹te²nāu³xa² Txa²hxi²ka³nāu³a²
 yxau²ai¹nhā²kxai³ hi³ka²ta³nāu³xa² 7 nxe³ki³nāu³xa² Txa²hxi²ka³nāu³a²
 tē³a¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² txa²yxo²wān³txai²la¹-
 wi¹. Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah¹lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹.
 ‘Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²jah¹lo²sa¹wi¹.’ Nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 hai³txi³ yxo²i²syah¹lxa³lxi¹. Nxe³syah¹lxa³nhā²kxai³ ya³lu²jah¹lo²su² te²yā¹-
 yxah³lxi¹lxi¹. ²Nxe³yah³lxi¹nhā²kxai³ ā³yxo²o³tū¹sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai³
 jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ a²nū²a² txu¹lxi²te²su² te²a²
 yā¹yxah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹. ³Nxe³ha²kxai³ yān³txai²nān¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²-
 sxā³ ain³kxi¹xi¹jxah³lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xai³ta³lxi² wi¹ko³nhā¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹jah³lxi³sxā³ ā³yxo²o³tū¹jah³lxi³-
 hē¹li¹. Ye³ten³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹.
 Ko³nh³yah¹lxan³tāu³a² wxā³ye¹nx2ta¹ha³ta²wi¹. Wxa²yen³kxa² kāi³tūh¹-
 nx2ti³te³lhxā³ wxā³jah¹la²yā¹nxa² wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²lē¹.
⁴Sar²to³thi³nān²tū³ka³txi³ i³nxai²na² a²wā³kxi³nāu³ i³nxai²na² wi¹lhin¹-
 sxā³ yxau²yah³lxi¹lxi¹. Wā²la² i³nxā³txi³nxa³kxe³hū³nxe² kāin² ko³nxe³ti³
 kāi³yah²lxan³te³nai¹ti²tu³wi¹. Yxah³lxin¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wā²la²
 hā³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nhā² kxa²yā¹nxe³ kxe³hū³nxe² wi¹kāi³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ā³si³tē³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹, wain³txi³ kāi³ye²-
 yah³lxi¹nhā²kxai³lu¹. ⁵Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² i²li³te²la³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 wxā³nū¹nx2ti³kxan²ti³ txa²wān³txa² sa²yxo²wet1sa²tē³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 wā²la² hān³ka³lo³a² ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tū³ a²nū²a²-
 nāu³ i³nxai²na² ka³ten³su² yxau²xai³si¹hah³lxi³te²nāu³ i³nxai²na² wxa²i³lxa²
 ha³teh³nxā³nxa² ka³ten³ti³hi¹te³txā³nxa² ā²la² ũ³wha²li¹la³kxi²te²ju²hē³li¹.
 Nxe³txā³nxai²na² tē³sxā³ wxa²i³lxi³la³ ũ³ka³ne³ta¹ju³ta³la³ yū²nxa³lho³li¹.
 Nxe³na¹kxa²yo³su² Txa²wi³na² i³ye³yxo²nū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²-
 kxai³ Txa²wi³na² ain³kxi² oh³xan¹tū³ka³txa² ain³kxi² nxe³sain¹tu¹wi¹.

⁶Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
 ten³na³li¹. Ya²la³tū³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tū³ a²wān³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.’ Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Fi³la³tel²fi³a²thi³nān¹tū³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:
 —Ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. Fi³la³tel²fi³a²thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yxo²i²sa²-
 sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²

nxe³te³nah¹lxi¹. “Nxe³sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Wi¹lh¹-ju³khai³nxe² A²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Ya²la³ju³khai³nxe² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Txai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau³xai³te²la³ ju³ta³nū³a² i²hau³ko³jah¹-lo²sa¹wi¹. Ā³wih¹sxā³ yxau³xai³txu¹li¹. Ta³nxa²: Ā³wih¹sxā³ yxau³xai³lin¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Ta³nxa², nxe² i²ye³sxā³ hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³xai²li² txa²yo²wān³txai²la¹wi¹. 8 Wxa²nū³ka³txi³ i²nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³-ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ha³lo²a² ūh³yo²than³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²la³ ē¹nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: Ha³lo²a² ūh³yo²-tū¹a¹tū¹xā¹. Nxe³kxan²ti³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³ ūh³yo²tū¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Jū¹nxe²nū³kxūn³yah³lxi¹lxi¹. Txa²wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxi¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wān³txa² sa²yo²ā²syah²lxa³lxi¹. 9 Nxe³ha²kxai³la¹ Sa³ta³na²jah¹la² wān³txa² sa²yo²we¹-tū³ka³txa² i²ki³ha¹kxi¹nx2tain¹na²hē³li¹. Ju³te²a² nū³ka³txi³su² sin¹te²sa¹wi¹. Nxe² i²ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sxā³ i²ye³kxi¹nx2tain¹na²hē³li¹. A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kwa³na³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tū³ yau³son³sxā³ ā²ka³ti³wxe³nu¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nū²la² i²sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² e¹lxah²lxi³-tu¹wi¹. 10 Yān³txai²na² a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹ko³xan¹tū³ka³txa² txa²wān³txa² yo²ai²sai¹nxa³tū³ka³txa² kāin² khāuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹-si¹jau³su² khāuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txi³ i²nxai²na² hai³txi³ yxah²lxan³tho³li¹. Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹kxan²ti³ khāuh³lxa³ti³nha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ju³ta² i²syah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxah³lxin¹sxā³ wi¹ko³nyhah¹lxi¹nhē³li¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nhain¹ju³ta³nū³ai²-kxai³lu² wā²nxūh¹nx2ti³xa³lho³li¹. 11 Jā¹nxa¹jau³su² wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ kan²txi³ yo²sah¹lxin¹ju³ta² kwa²a³na¹yah³lxi³txa²hē¹li¹. Wi¹-ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ kan²txi³ yo²sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ kan²txi³ yo²sah²lxan³kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹-nx2ti³ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. 12 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² i²li³te² i²nxai²na² kan²txi³ yo²sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²sxi²ha²nāu³ai²na² ūh³wxe³nūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha² ū³nhē³hē¹wxe³ta³ka³txa² yā¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³thi¹nai²na² kan²txi³ yxau²sa²te³yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nxe³thi³na² a³li³xi²yah³-lxin¹ju³ta²nū³a² ten³yah²lxan³tho³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²i²lxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²je³na² a²i²lxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²yen³su¹ oh³xa² ka³nxi³thi³su² nxe³te²sē¹la². A²nxe³txa²i²lxi²na² ū³hū¹nx2ti³nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² txa²i²lxi³khai³xa² tah²yau³xa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.

13 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i²tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tū³ wi¹ko³nh³ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tū³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa² i²tih³nxe³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i²ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yo²ai²sa²-sxā³ yxau³xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²

nxe³te³nah¹lxi¹. “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ā³-
 ye³yo²nū¹jah¹lo²sa¹wi¹. Wān³txa² ya²la³lyau³su² ā³ye³yo²nū¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 A²wi¹lhi¹nu¹tai²nān²tū³ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³sxā³ i³yū¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 A²nxe³na¹jau³su² txa²wān³txai²la¹wi¹. 15 Wxa²nū¹ka³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³-
 lxin¹ju³ta² i²nx2t³te²sa¹wi¹. A³lxi²sah¹lxa³nha²kxai³ an³ta³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³
 nxe³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³sah¹lxan³kxe³su² ā³ten³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta²
 i²yau³xa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ a³lan²jau³xa² yā¹yxah³lxa³nha²kxai³ sū²yau³-
 xa² yā¹yxah³lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxa³lxi¹. Kwa²a³lan²sxā³ wa³lo³lo³yau²jau³xa²
 yā¹yxah³lxi¹lxi¹. A³lan²jau³su² ta³nxā² sū²jau³su² ta³nxā² ne³ka²yā¹nxe²yah³-
 lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wi¹. 16 Nxe³yān¹ta¹ yxah³lxa³lxi¹. Hāi¹sxā³ kwa²a³lan²sxā³
 wa³lo³lo³yau²jau³xa² yā¹yxah³lxi¹nha²kxai³ i²yau³xa² i³ka³su³hā¹ki³kxa²
 yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ i²yen²nx2ta¹tu¹wi¹. 17 Jā¹nxe³jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na² e³kxi²-
 nyhah¹lxin¹na³li¹. E³kxi²nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹. ‘Yen³kxi²khai¹nxā¹wi¹. Yen³kxa²
 taut3to³ta³kxe³la³ yū²nxā³wi¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxin¹ta¹
 hai³txi³ wi¹ko³nyhah¹lxa³lxi¹. Khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yhah³lxi¹lxi¹. Ī³ain²ta³kxi²-
 nx2tain¹tū³ka³txi³sah¹lxi¹lxi¹. Yen³kxi²txa²jah¹la³ yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wān³txa²
 yxo²ṽ²sah³lxin¹ju³ta² ā³na¹yah³lxi¹nha²kxai³ ye³han³jah¹la² yā¹yxah³lxi¹lxi¹.
 Wā²la²ka³lo³khai³xa² hxa³n³kxi²kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. 18 Yxah³lxi¹nha²kxai³ yen³-
 kxa² ou²ro²ki³a² tē³ki³kxi²nān²tū³ ha³nxe² i³tho³xa² ū³whi³lhan²nū²la² a²nxā³ti³
 te²ai²na² Ī³sai¹kxi²sxā³ Ī³ya³te³ya³te³kxi²khai¹nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ki³ai²na²
 so¹kxah¹lxin¹kxi²nān²tū³ yen³kxi²nyhah²lxi³hī³nxā¹lxi¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³
 yxo²ṽ²sah³lxin¹kxi²nān²tū³ oh³nān¹ta² yen³kxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 wā²la² hā³ka³lo³a² ū³whi³kxi²nyhah¹lxin¹kxi²nān²tū³ a²nū²so¹lxi³ wān³txa²-
 ju³ta² i²nx2tai¹nxā³lho³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxo²ṽ²sah³lxin¹kxi²nān²tū³
 ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²ha¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hī³ne³kxa²
 ye³ka³tū³nē³ju³ta² wah³ha² ū³yhe³kē¹nyhah¹lxin¹kxi²nān²tū³ ye³wi¹lwe²nx²-
 nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxo²ṽ²sah³lxin¹kxi²nān²tū³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³ko³txa²ha¹ju³ta² yū²tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. 19 Jā¹nxe³na¹jut3su² a³-
 lxi²khaxi¹na¹kxah³lo²su² i³hau³kot3xai³na¹wi¹. Ī³kwai²kxi²ta³nxā² i³wai¹ta³nxā²
 nxai¹na¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹, wain³txi³ yxau²xai³lhi¹jau³su¹. Nxe³na¹jau³su² wi¹lain³-
 kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Ī³ain²ta³kxi²nha²sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹jah¹lxi³hē¹li¹.
 20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²a² ā³xa² sxi²ha² ā³wih¹ti³ten³nxā²lxin¹kxi²nān²tū³
 sxih²yo²a² i³to¹tot1sxā³ i³kaix1jah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. Yxah³lxin¹kxi²nān²tū³ sxi²-
 hē¹nān¹jah¹la² i³kaix1jah³lxin¹jau³su² ain³kxi²kxi²nān²tū³ sxih²yo²ai²na²
 sa²yo²tha²nha²kxi² ā³wi¹yhah³lxi³hī³nxā¹lxi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³ju³ta² Txai²-
 li² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² i²li³te² i³nxai²na² i³kaix1kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³sxā³ wi¹la²
 ain³kxi²sah³lxin¹sxā³ yxo²ṽ²sah³lxin¹kxi²nān²tū³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³
 i³ye³kxi²nyhu¹sxā³ yxau²xai³ki³tu¹wi¹. 21 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² i³lxi²te² i³nxai²na²
 yxo²ṽ²sah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Kan²txi³ yxo²ṽ²sah³lxi³hē¹li¹. Sah³lxin¹-
 kxi²nān²tū³ txa²ko¹ko¹nū³ka³txa² hxi²kan¹sxā³ i³hau³kot3sxā³ yxau²sa²tē³a¹wi¹.
 Txa²wi³na² Txai²na² i³hau³kot3sxā³ yxau²sa²tē³ya³ha¹wi¹. Jāx1sah³lxin¹ju³ta² nxe³-
 sah³lxin¹kxi²nān²tū³ hxi²kan¹sxā³ i³hau³kot3sxā³ yxau²sa²tē³kxi²ya³sain¹ki³tu¹wi¹.

22 Jā³nxe³jut3su² Txa²wā³sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi³ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³-txai²li² wi³lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² ī³ye³kxi²yah³lxi³na²hē³la².

Txa²wā³hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² i²ain¹jau³su²

4 ¹Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² Txai²na² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² hxi²sxā³nhon³sa²jut3sū³ju³ta² ī²a¹hē³la². Ī²a¹ka³tu³ta¹ oh³sī³na² oh³-nāu³a¹ sa²yxō²than²na²hē³la². Nxe³sxā³ wān³txa² oh³xan¹ta² wān³txa² ain³kxai¹na¹hē³la². Kwa³jan³ta² wāi²la² hain³jau³hū³jau³xin³ti² ne³ka²ki²-xi²na¹hē³la². Ne³ka²ki²xi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3sa¹lxi¹. Ka³la³sxā³ wxā³txu¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² ī³yau¹ū³nxa²ha¹tu¹wi¹.

²Nxe²e³kxi²sain¹tāu³ Txa²wā³sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tū³xi¹xi²sa³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ tē³sxā³ hi¹tai³lhā³na²hē³la². Nxe³sxā³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ oh³xan¹thi³-na² ī²a¹hē³la². Ī²a¹tāu³ Txa²wā³sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² ī²a¹hē³la². Nxe³ka³lo³ai²na² Ā³wxe³jah¹la² ī²a¹hē³la². ³Jā³nxe³sxā³ ā³wxe³jah¹lai²na² yen³nai²na² sa²kxai³lu² ī²a¹kxa² txah¹lxa³ki³a² wi³khai¹nxe³ha²kxai³ a³lxi²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kxe³su² jas2pe³ki³su² tã³nxa² sar³to²na³ki³su² tã³nxa² nxe³te³hū³na²hē³la². Nxe³sxā³ ā³-wxe³ka³lo³ai²na² oh³nāu³ān²tu³ sa²te³sa³ten³te²a² ā³ye³ha³te²kxi²sxā³ ĩ³na²hē³la². Txah¹lxa³ki³a² wi³ki³a² es3me³ral²ta³ki³hū³nxa² se³te³sa³ten³sxā³ ā³ye³ha³te²kxi²-sxā³ ĩ³na²hē³la². ⁴Jā³nxe³ju³ta² ā³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ā³ye³ha³te²kxi²tāu³a² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³nāu³xa² ka³lo³ka³lxa¹txi³ 24 ā³wxe³ka³lo³a² ā³-wxe²xai³na²hē³la². Nxe³nū²la² ā³wxe³ka³lo³ai²na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³wxen³tain¹na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹te²la³ nāu³su² ha²kxai³ a²ne³ka³nāu³a² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ū³nhe³hē²ta³lxi³nhxain¹-na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²wā²la²ka³lo³a² hā³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha²sxā³ yxau³ain¹na²hē³la². ⁵Nxa²ha¹te¹ kāin²jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³-a² ti³ta³lo³nāu³a² ĩ³ha³lai³ni³ha²kxai³ kāin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Jā³nxe³sxā³ ā³wxe³ka³lo³ai²na² a²ne³kxai³tāu³a² sxi²ha² sa²kīx3ta³ka³txa² kat3su² nxe³ta³ka³txa³lxi²na² ĩ³yxau²xai³sxā³ ha³lo²a² sa²kī³txā²hē³la². A²nxe³ta³ka³-ta³txai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tāu³a²sa¹. Oh³xan¹te² yāu³ka³txi³nāu³xa² nxe³ 7 nxe³tū³ka³txai²na², Txa²wā³sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹tū³ka³txai²la¹wa². ⁶Nxa²ha¹te¹ ā³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kxai³tāu³a² jū¹nxa² yan¹nāu³-a² ĩ³yen³su² ni²kxe¹hū³jen³su² sxa³na²hē³la². Sxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³te²nāu³xa² ī²a¹hē³la². Ā³wxe³ka³lo³in³ti² ĩ³ki³hain³kxi² sa²nxū³sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la². Ka³na³ka³na³te²a² a²yo³na² sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²ne³ka³nāu³a² sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wi¹tāu³a² sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³-na³te²a² a²wā³tāu³a² sa²nxū³sxā³ yxau² nxe² sa²nxū³sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² a²yen³ta³ ye³ka³lxa¹txi³ a²yo³na² yū² a²ne³ka³nāu³a² yū² nxēn³-ti³na²hē³la². ⁷Jā³nxe³jut3su² ka³yxuh³hū³jah¹la² ka³na³ki²te²a² ya²na¹lhū³jah¹lo²su²

ha²kxai³ āh¹te²na² sa²kxai³lu² po¹na² wē³sū³jah¹lo²su² ha²kxai³ āh¹te²na² sa²-
 kxai³lu² a²yen³nāu³a² a²nū²khai³xa² a²yen³nhū³nha²kxai³ āh¹te²na² sa²kxai³lu²
 taut2ta² ā³nin³jah¹lo²hū³nha²kxai³ nxe³na²hē³la². 8 Jā¹nxe³ju³ta² ka³yxuh³hūn³-
 te²na² a²wxe³txa² wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ yū²xai³yah³lxi³na²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ a²ye³na² ye³ka³lxa¹txi³ yū²xai³yah³lxi³na²hē³la². Au³txi³ yū² a²ha²
 txai²na¹ yū² nxe³yah³lxi³na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² e³lxah¹ yxau²xai³to³nha²hē³-
 la². E³lxah¹ yxau²xai³to³te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹.

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su² na³li¹. Nū³kxūn³te² Si³yxau³tāu³su²
 na³li¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lhin¹khai¹j¹ah¹lo²su² yxau²xai²na³li¹.
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ nxe³hi¹-
 nān¹te²tū³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ kxān³nāu³a¹ jah¹lain²txi³
 ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe² Jah¹lo²su² na³li¹. Nxe² e³lxi³yah³lxi³na²hē³la².

9 Jā¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hū³jah¹lo²nāu³xai²li² wān³txai²li² wxi²kin³ti³ton³jau²-
 xa² e³lxi² wi¹lhin¹ti³hit¹jau³xa² e³lxi² i³sa²nēn¹kxi²jau³xa² e³lxi² Txa²wā¹sū³na²
 a²ne³nxē³na² e³lxi² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su²
 hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³khai³jah¹lo²-
 su² ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² na³la².

10 Jā¹nxe³jut3su² nxe³ain¹tū³kxai³lu² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xin³ti² 24 nxe³.
 tū³ka³txi³nāu³xin³ti³ nxe²te²na² sa²kxai³lu² ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹ta²
 si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³in³ti² ā³yau³son³kxain¹ka³tū³ i³ye³kxain¹na²hē³-
 la². Ā³wxe³jah¹lai²li² i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Ya³lu²ju³ta³nū³a² yū²nxa³ha²kxai³
 hāi¹sxā³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²kxai³ i³sa²nēn¹-
 kxain¹na²hē³la². I³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹, ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³khai³xa²
 sa²ne³sai¹nh²yah³lxi³sān²nū²la² ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹-
 lai²na² ā³wxe³ka³lo³in³ti² a²ne³kxai³tāu³a² sa²kxai³lu² ū³ha¹xai³yah³lxi³na²hē³la²,
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²sa¹. Nxe²kai³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

11 —~Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³nu² Si³-
 yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ i³yū¹kxi²nh¹nhē³li¹.
 Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Yen³kxai²li² kwa²hāi¹nxe²
 i³yū¹kxai¹na¹tū³xā¹.” Nxīn¹jau³tū³ i³yū¹ti² ka³ten³su² yxau²xai³-
 si¹hai¹ni² nxī¹nhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹ju³ta²
 wain³sīn¹na³li¹. I³wxi²kin³ti³ton³txa²si¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.
 Nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³nhīn¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.

Nxain¹jau³su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹la² nxe²
 i³ye³kxain¹toh³na²hē³la².

Ha³teḡh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²txā³nxai²na² i³yau¹ū³jau³su²

5 1 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² tah²yu³ta² i²a¹hē³la². A²hxi²kan¹txa² ā³wxe³-
 ka³lo³ai²na² ā³wxe³jah¹la² i²xi²na¹hē³la². A²hxi²ka² a²wi¹tāu³a²
 ha³teḡh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²na²hē³la². A²nxe³txā¹nxai²li² wān³txa² yau³-
 ka³lxa¹txi³ ū³wha²li¹lin²ta²wa². Txā¹nxai²li² a²ta³lo³nāu³a² ū³wha²li¹li²

a²ta³lo³nāu³ai²na² ũ³wha²li¹li² a²kxã³nxa² nxe³ain¹nin²ta²wa². Nxe³-
kxa²yu³su² txã¹nxai²li² ũh³yo²ti¹sân²nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ 7 nxe³tãu³a²
ũ³txã¹ta³kxai¹nin¹ta²wa². 2Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khaix¹jah¹la²
wxã³sxã³ i³ye³na²hẽ³la². I³ye³sxã³ yo²kãin²ti³nha²sxã³ i³kaix¹te³nah¹lxi¹:

—~Ha³teh³nxã³nxa² sa²yo²than²kxi²ju³ta³ wxi²kan¹te²la³ ten³ki³tã³li¹.
Ih¹te²la³tã³ wxi²kan¹sxã³ sa²yo²than²kxi²te²la³ ki³te³ji¹wi¹? Ha³teh³-
nxã³nxa² ũ³txã¹ta³kxain¹kxe³su² 7 nxe³kxe³su² sa²sai¹te²kxi³na¹xa²
ten³ki³tã³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

3Nxe³nũ²la² oh³xai²nãn¹tũ³kã³txa² i²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³
yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txa² i²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ txa²wã¹ha³lo²a²
yxau³ki³ko³xai²na² a²yuh³nãu³a² a²nũ²a² i²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³
ain¹na²hẽ³la². Hai³txi³ sa²hai¹sxã³ wãn³txai²na² i²ai¹nxa³hẽ³la². 4A²nxe³jut³su²
i²a¹tãu³a² i³ain²ta³kxi³nha²sxã³ kãin² nãn³na¹hẽ³la². Ha³teh³nxã³nxai²li² sa²-
yo²than²kxi²nxa³ha²kxai³ wãn³txai²li² hxi²kan¹txi³ i²xa³kxa²yãu³ka³nxũ³su²
kãin² nãn³na¹hẽ³la². 5Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ka³na³ka³-
nat³te²a² tũ³sa²sxã³ i³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². I³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

—~Nãn³ta³lxi¹. Hãi¹nxe³sxã³ i²txa²hẽ³li¹. Ha³teh³nxã³nxai²li² sa²hai³kxi²jah¹la²
ũ³tã¹ta³kxi²nha²te²a² sa²hait¹son¹ta³kxi²jah¹la² yũ²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³-
lu² a²nũ²a²nãu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²na¹lhũ³jah¹lai¹la¹wi¹.
Ju³ta²sah³lo²nu¹ta² nũ³kã³txi³su² jah¹lai²la¹wi¹. Ta³vi³yah³lo²nu¹ta²na² a²sa³-
wi³sa³khai³xai²la¹wi¹. Yuh³lxi³ju³ta² yũ³hxai²nxa³kxai³ jãx¹jah¹lo²su² na³li¹.
A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ko¹ko¹su² te²nãu³xa² ã³na¹hxa³tain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³
ha³teh³nxã³nxai²li² wxi²kan¹txi³ sa²yo²than²kxi²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

6Nxe³nũ²la² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² i²a¹hẽ³la². A²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³-
xai²li² a²nxũ²kwa¹ye³la³nãu³a² i³sa²nxũ³sxã³ yxau³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a²nũ²a²
kãin²te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²li² ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² a²ye³ha³te²kxi²tãu³an¹-
ka³lo³an²tũ³ ã³tũ³na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹lai²na² kwẽn¹ta²na²
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹
ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ ka³na³ki² ne³tau³xi³na²hẽ³la². A²ye³na² ye³ha¹li¹ ye³-
ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² ye³nxe³hã¹na²hẽ³la². A²nxe³ju³ta² a²si³yxau³tãu³a²sa¹
Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xai²la¹wa². Yuh³nãn¹ko³xa² i³sa²si¹hã³tũ³ka³-
txai²la¹wa². 7Jã¹nxe³jut³su² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ã³tũ³nũ²la² ha³teh³nxã³nxai²li²
sa²so¹kxi²na²hẽ³la². Kãin²jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² hxi²ka²
a²wi¹tãu³a² sa²so¹kxi²na²hẽ³la². 8Sa²so¹kxi²tãu³ãn²tũ³ ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³-
xa² ã³ka³ti³wxe², a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³ka³ti³wxe² nxain¹sxã³ O³ve²a²
Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ain¹na²hẽ³la², kãin² hxi²kan¹-
sxã³ wa³to²hi²ha²kxai³la³. A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² vi³o³lãu²hũ³ka³lo³a²
hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ ka³te³ha² ou²ro²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ a²nxe³tẽ³nai²li²
ha³nxe²a² wha³lxin¹kxa² wi¹lũ³kxa² i³ne³kxi¹hin²ta²wa². A²nxe³kxa² ha³nxe²-
a² wha³lxin¹txa² a²si³yxau³tãu³a²sa¹: Je³su²jah³la² wãn³txa² yo²i²tũ³kã³txai²na²
wãn³txa² oh³xa² ka³la³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi²jau³xai²la¹wa². Jã¹nxe³sxã³

vi³o³lāu²hū³ka³lo³ai²li² hxi²tē³nha² ka³te³ha² hxi²tē³nha² nxēn³tain¹na²hē³la².
 9Nxa²ha¹te¹ wān³txa² tah³yau³xa² hai³nain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wxāi²li² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lo²si¹lxi¹. Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²yo²-
 tha²nīn¹ju³ta² wain³na³li¹. Ha³teh³nxā³nxai²li² t̄x1ta³kxi²nha²ju³ta²
 sa²hai¹son¹ta³kxin¹ju³ta² hxi²ka¹ni¹lxi¹. A²kxā³nxai³tā² su²lhā³nxain¹-
 na²hē³li¹. Wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³sxā³ ya³lu²kxi²nī¹nhē³li¹.
 Nxīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³sa²so¹ai¹ni¹nhē³li¹.
 Nxē¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³lo³tai¹nī¹nhē³li¹. A²-
 nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹ i²li³je³na²
 ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a² wān³txa² ā³xa² e³te²a² a²yo²ha³kxa¹ i²-
 li³hxa³te²a² ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a² nū³ka³txi³su² a²yo²ha³kxa¹ i²-
 li²hxa³te²a² ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a² nū³ka³txa² k̄ai²lxi³tū³ka³-
 txi³nāu³xa² i²li³hxa³te²a² ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ nxai¹nī¹nhē³li¹.

10 Nxai¹nī¹nha²kxai³ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su² ti³hi¹tai¹nī¹nhē³-
 li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² i³ye³ū¹nhē³tū³ka³txi³su²
 ti³hi¹tai¹nī¹nhē³li¹. Nxai¹nī¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na² a²-
 yxo²ha³kxa¹ i³we²ta³lxi³nyhain¹tu¹wi¹.

Nxe² hai³nain¹na²hē³la².

11 Nxa²ha¹te¹ i²yxau³na¹tāu³a² oh³xan¹te²nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³-
 nāu³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³
 a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³tū³ka³txai²na² ā³-
 nū²kxi²sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ hxi²kan¹txi³ wxa²hau³kot³Ssxā³
 i²kj³sxa³tū³ka³txa² ā³nū²nxain¹na²hē³la². Ā³wxe³ka³lo³a² k̄ain²jah¹la²
 ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³ki³hain³kxi²nyhain¹na²hē³la². 12 Ā³ki³hain³kxi²sxā³
 yxo²k̄ain²txi³ i³ye³kxain¹na²hē³la². I³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la²kxai³ k̄ain²na² su²lhā³ain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²-
 nxe³jah¹la² wi¹lhin¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹
 i³hxi²kan¹txi³lo³tē³ju³ta² wain³na³li¹. Yen³kxi²h³khai¹lx³ju³ta² wain³-
 na³li¹. A²hoh³lxi³sa²ti³hi¹tā³li¹. Nū³kxūn³ti³hit¹tā³li¹. Wi¹lhin¹ti³hi¹ju³su²
 i³ye³kxi²kj³ju³ta² wain³na³li¹. Wxi²kin³ti³ton³kj³ju³ta² wain³na³li¹. I³sa²-
 nēn¹kxi²kj³ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³jah¹lai²kxai³ nxe³ti³hi¹kj³jah¹lai²la¹wi¹.

Nxe³ain¹na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² a²yen³kxa² a²nū²su² t̄a³nxaxa² ka³yxuh³sxu² t̄a³nxaxa² Txa²wā¹sū³na²
 ka³ten³su² i³yūt¹lxi¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹na²hē³la². Oh³xai²nān¹tū³-
 ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ txa²wā¹ha³lo²a²
 yuh³xan¹ko³xan²tū³ nxe² yxau²xai³tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³na² k̄ain²je³na²
 yxau²xai³tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³sxā³ sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na²
 ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khai¹lx³jah¹-
 lai²la¹wi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wi¹lhin¹khai¹lx³jah¹lai²la¹wi¹.
 I³wi¹lxo³kxain¹kj³ju³ta² wai³nha²kxai³ i³sa²nēn¹kxain¹kj³ju³ta² wai³-
 nha²kxai³ i³wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tain¹kj³ju³ta² wai³nha²kxai³ ha³lo²a²

whāi²na¹ i³hxi²kan¹txi³lo³tē³ya³nhē³ju³ta² wai³nha²kxai³ nxe³sa²tē³-
ki³ya³nhē³ju³ta² wain³na³li¹. Hai³txi³ ta³lu²nhxa³ki³sxa³lho³li¹.
Nxe³ain¹na²hē³la².

14 Nxa²ha¹te¹ nxe²e³ta³lu²nain¹nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹
ha¹li¹ tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³wa²lū³xi²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wain³sīn¹na³li¹. Jah¹lai²li² i³sa²nēn¹kxain¹ki³ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.
Nxe³ain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹te²nū³ka³txa² 24 nxe³tū³-
ka³txai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³whaut3ta³kxi²wxe³sxā³ i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².

Ha³tēh³nxā³nxā² ū³txā¹ta³kxih²txā³nxā² wxa²hai¹tā³la³kxi²jau³su²

6 1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
ha³tēh³nxā³nxā² nxā³ka³lxa¹txi³ 7 nxe² tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² wxa²-
so¹nū²la² nxā³ka³na³ka³nat3sxā³ wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tū³
ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³na³te²a² kxau¹ka³ti³ i³ye³na²hē³la².
Ta²li¹jau³hūn³sxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

—~Wxāx3txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

2 Nxe³nū²la² ka²va¹la² hān³te²a² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tū³ a²nū²a²
ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hu³kxi³su² hxi²tē³nha²sxā³ yau³kxi²na²-
hē³la². Nxe³nū²la² ne³hē¹nha²ka³lo³a² i³hxi²kan¹txi³lon³ye²kxi³ka³lo³a²
ū³hū¹ain¹na²hē³la². Ū³hū¹ain¹ka³tū³ a³li³na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa² a²yo²-
ha³kxa¹ wa³ka³ti³lo³tai¹si¹jau³su² a³li³sxā³ ai³na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³tēh³nxā³nxā² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² āh¹-
txā³nxai²na² wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tū³ ka³yxuh³hū³jah¹la²
ā³jah¹la² i³ye³kxi²na²hē³la². I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Wxāx3txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nū²la² ka²va¹la² a²ne³ne³su² te²a² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tū³
a²nū²a² ā³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hi³ki²a³la² kāin² khai¹nxe³ta³-
wxi²a² sa²nū¹ain¹na²hē³la². Sa²nū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

—~Yuh³xan¹ko³xa²nāu³a² ai³sē¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tū³ ha³lo²a² hāun²-
ju³ta² sa²sai¹sē¹li¹. Sa²sain¹kxai²nān²tū³ a²nū²a²nāu³xa² ā³nhe¹lxi³sxā³
i³sun²txi²waun¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³tēh³nxā³nxā² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na²
āh¹txā³nxai²na² wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tū³ ka³-
yxuh³hū³jah¹la² ā³jah¹lo²kxai³ i³ye³kxi²na²hē³la². I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Wxāx3txu¹li¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² ka²va¹la² a²tun³ta² wxā³ye²-
na²hē³la². Wxā³ye²ka³tū³ a²nū²a² ka³tih³yau³jah¹la² yen³kxa² sa²te¹ju³ta²
hau³ko³ka³txa² hxi²tē³nha²na²hē³la². 6 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la²-
nāu³xa² a²nxū²kwāi³wi³ta³nāu³a¹ a²yo²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la².
Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Yain³ta³ki³a²yo³ha² sa²ka²la¹txa²hē³li¹. Tri²ka²ki³a² kwa³ta³lē³na² ne³kih³-
tē³na² sa²kxai³lu² nēn³ka³na³ka³nat3sxā³ a²yo³ha² sa²kxai³lu² ha³tēh³nxā³ki³a²
ki³ka³na³ka³na³ki³a² a²yo³hai²la¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²tāu³a² wa³-

kon³kxi²sxã³ ũ³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ se³va²ta²ki³a² kwa³ta³lẽ³na²
ne³kih³tẽ³na² a²yo³ha² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³ki³a² nã³nha¹li¹ ka³na³ki¹ a²yo³-
hai²la¹wi¹. Nxẽ¹kxai²nã²tu³ a³se²te²yau³xa² ã³kho³txa³ha²kxai³ u²va²yau³xa²
ã³kho³txa³ha²kxai³ nxe³sẽ¹li¹. Nxe³te²na² yo³ha² sa³ka³la¹txa³hẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³na² tã¹ta³kxi²nha²txã³nxai²na²
ã³nxã³nxai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ ka³yuh³-
hũ³jah¹la² ã³jah¹lo²kxai³ i³ye³kxi²na²hẽ³la². Ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

8 Nxe³nũ²la² ka²va¹la² wa³si³wa³sin³te²a² wxã³ye²na²hẽ³la². Wxã³ye²ka³tu³
a²nũ²a² ã³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² a²i³lxa² ya³lu²te²su¹ nxe³na²hẽ³la².
A²nxe³sxã³ ya³lu²te²na² a²yxa³ju³ta² ã³sa²so¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ ka²va¹la²
a³ka³tih³yau³jah¹la² sa²kxai³lu² i³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hẽ³la². Yuh³xai²nã¹ta²nũ³-
ka³txa² su²lhã³ah³lxi³si¹jau³su² i³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hẽ³la². A²nũ²a² ha¹li¹ ha¹li¹
yũ³kxai²nã²tu³ ka³na³ka³nat3sxã³ su²lhã³i² jã¹nxe² ha¹li¹ ha¹li¹ yũ³kxai²-
nã²tu³ ka³na³ka³nat3sxã³ su²lhã³i² nxe²xai²ye²si¹jau³su² i³hxi²ka¹tã²hẽ³la².
A²nũ²a² ã³nhe¹kxi²sxã³ su²lhã³nyhu¹kxi³jut3su² tã³na² he³ja³lu²ju²ta²
tã³na² i³ta³ka³khai³su² ya²lu¹ju³ta² tã³na² ka³yuh³xa² ũ³te²a² wxã³sxã³
ĩ³so¹jĩ²ju³ta² tã³na² nxe³sxã³ i³sun²tã¹si¹jau³su² i³hxi²ka¹tã²hẽ³la².

9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³na² sa²tã¹ta³kxi²nha²txã³na² ã³xai²na²
wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ a²nũ²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² a²nũ²a²
wi¹lhin¹te² yãu³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² i²ai¹na¹hẽ³la². Txah¹lxa³-
kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽ¹nxi²si¹jau³su² ka³yuh³xa² sĩ³na² ũ³thũ²kxi³ka³txa²
a²yu³hẽ³nãu³a² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² i²ai¹na¹hẽ³la². A²nxe³te²nãu³-
xa² a²kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ai¹ni² wain³txi³ sa²yxo²we¹tai¹ni²
nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa² hxi²ka² su²lhã³ain¹na²hẽ³la².

10 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³kaix¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wã¹sũ³nãi³. Nxe³txi¹. Wi¹lhin¹ta² Si³yxa³kah³lo²si¹lxi¹. Ya²la³la²
Si³yxa³ka³jah³lo²si¹lxi¹. Ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa² khãuh³lxa³ti³sain¹-
sĩn¹sxã³ su²lhã³sain¹sĩn¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹sĩn¹kxe³su² ĩh¹nxe³hi¹na²
su²lhã³sain¹sĩn¹ju³ta¹tã² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxã³ i³wai¹tain¹sĩn¹te³lin¹ji¹,
yuh³xan¹tũ³ka³txa²su¹? Nxain¹na²hẽ³la².

11 Nxe³na²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² su²lhã³ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² wã²la²
hã³ka³lo³a² ũ³hũ²xai³ain¹na²hẽ³la². Ũ³hũ²xai³ain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wah³nxe² yxa³jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Ye³jen¹na² ko³nxe³ti³ kãi³ũh¹-
nx2tain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe²nxa³tã³lxa¹ wxa²ka³lxa¹ti³nãu³xa²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te²na² sa²kxai³lu² i³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³-
txai²na² hxi²ka² wxã¹yã¹nxe² su²lhã³ain¹nũ³tu¹wi¹. Nxe³ain¹sãn²nũ²la²
hã²wxã³txa³ ko³nxe³ti³ kãi³ũh¹nx2tain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

12 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³na² ã³tãx¹lta³kxi²txã³nxai²na²
ã³nxã³nxai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³ kĩh³nũ³xa² yuh³-
xai²nã¹ko³xai²na² kãin² ka³tã³tã³tũ²na²hẽ³la². U³je³na³ka² i³ka²nxa¹hi²na²hẽ³la².
Wã²la²ka³lo³a² tũ³tĩn³ka³lo³a² au³ka³lo³a² tẽ³kxai²nã²tu³ ũ³nũ²lxi²ne³kxai²nã²-

tu³ ka³nxah¹te²ju²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe² u³je³na³kai²li² i³ka²nxa¹hi²na²hē³la². Ka³nxah³ta² i³lxi²li² a²ti³ha²yau³hū³sxā³ i³ā³lxa³ti³na²hē³la². 13 Hi³ka²ta²ai²li² oh³nāu³ān²ta³ki³u¹tai²li² yuh³xai²na² ā³na¹na²hē³la². Fi²ko²ne³kxa² yā¹nxe³hī³-nx2na³la². A²nxā³kxai²li² ka³to²nxa³ta³lxa¹ it3ta² kāin² ik3kxai²nān²tu³ yu³ha² ā³ya³hi²te²ju²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe² hi³ka²ta²ai²li² ki³ka³lxa¹txi³ yu³ha² ā³ya³-hah³lxi³na²hē³la². 14 Nxe³kxa²yu³su² o³sī³nāu³u¹tai²li² sa²hai³kxi²sxā³ tī¹na²hē³la². Ha³teh³nxān³su² tē³ki³kxai²nān²tu³ wxa²wa³lāu²kxi²ki³kxai²nān²tu³ wxa²tī¹kxi²-te²ju²hē³la². Nxe³jut3sū³sxā³ o³sī³na² tī¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wā³la³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na² i³yau³xa² sa²ki³wa³le³kxi²ko³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sxā³ i³ā³lxa³txi³sxā³ sa²we²ta²xai³na²hē³la². 15 A²nxe³jut3su² a²nū²a²nāu³-xa² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² i²ain¹na²hē³la². Yuh³xai²nān¹jah¹la² si³yxau³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nū³kxūn³te²nāu³xa² a²si³yxau³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹, yen³kxi³te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹, nū³kxūn³-te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹, kwa²wa³kon³nū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹, ā³wa³sut1sxā³ yxau³te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sxā³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ yuh³lxi²-khaix1nxēn³tai¹nha²kxai³ tah³lxē¹na² ā³wi¹hai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa³txē¹na² i³hāi³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². 16 Nxe³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Jah¹lo²su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹la² yuh³lxi³-sa²sīn¹nha²kxaix2 O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² i³an³ta²kxi²sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²sa²sīn¹ju³ta² yuh³lxi³sa²sīn¹nha²kxaix2 nxe³sa²sīn¹nha¹. Nxe³sa²sī¹-nha²kxai³ wā³la³ka³txe² i³nxai²na² txah³lxa³kxa³txe² i³nxai²na² ā³ya³hi²sxā³ ā³no¹syah¹lxi³sī¹nhe³li¹. Ā³tī¹kxi²syah¹lxi³sī¹nhe³li¹. 17 Khāuh³lxi³thi¹te³lhxā³ sa²txah²nhu²nhā²khi³. Nha¹jau³su². Nxe³jut3su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ ya³lo³-txi²sa²sī¹nxa³nha¹. Nxe³ain¹na²hē³la². Ju¹tai²na² ha³kxa¹ i²a¹hē³la².

I³sa³e² nū³ka³txa² ū³yhe³ta³kxain¹jau³su²

7 1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² i²a¹hē³la². In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la²nāu³xa² i²a¹hē³la². A²nxe³jah¹la²nāu³xai²li² txa²wā¹ha³lo³ai²na² yuh³-xai²nān¹ko³xai²na² i³sa²nxū²xai³ain¹na²hē³la². Txa²wā¹wi¹nē³tāu³a² i³sa²nxū², txa²wā¹wā³tāu³a² i³sa²nxū², u³je³na² kan³tāu³a² i³sa²nxū² u³je³na² a³li³xi²tāu³a² i³sa²nxū² nxe²xai³ain¹na²hē³la². Nxe³ka³tu³ it3ta² i²li²tāu³a² it3te³lhxā³ tāu³ ha³lo²a² sa²xit3ta³nxa² i³ye³na² sa²xit3ta³nxa² sa³wxe³na² sa²xit3ta³nxa² nxe²te³lhxā³ kxai²-nān²tu³ jah¹la²nāu³xa² wxa²sa²tā³yī¹tai¹nhī³nx2na³la². 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ka³la³sxā³ wxā³na²hē³la². U³je³na² a³li³xi²tāu³a² wxā³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ka³ten³sa²tē³jah¹la² sa³wi³ha³lxa² ū³yhe³ta³ki³a² tē³na²hē³la². Tē³ka³tu³ oh³xan¹jah¹-la²nāu³xin³txi² i³kaix1tain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹la²nāu³xin³txi³ yuh³xai²nān¹ko³su² tā³nxa² i³ye³nai²li² tā³nxa² ā³kho³kxi²kxi³nū³su² hxi²kan¹txi³ jah¹la²nāu³su² nxe³-ta¹hxai²hē¹la². 3 Jā¹nxe³sxā³ i³kaix1tain¹kxi³jau³xai²na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3jah³lxi³wxe¹. Ha³lo³kxi²yxau³jah³lxi³sa²nhe³le¹. Ha³lo²ai²li² ā³-khot3jah³lxi³sān²txa³hē¹le¹. Kxih³nū³su² tā³nxa² i³yen³su² tā³nxa² sa³wxen³su² tā³nxa² ā³khot3jah³lxi³sān²txa³hē¹le¹. Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ū³yhe³-

ta³ta³la² tē³ka³tū³ a²ye³ha³na³kxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹lhā²na¹tu¹we¹.
Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³ ye²kxe³su² e³lxah²lxi³tu¹we¹. Nxe³nyhain¹na²hē³la².

4Nxe³sxā³ Ja³ko³ah³lo²nu¹ta²na² a²ki³lha³lxa² nū³ka³txi³nāu³xa² ū³ta³ka²
sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹li²xai³nyhain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³
ū³yhe³wha²li¹li²nyhain¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ 144.000 nxe² ka³lxa¹-
khai¹nxe³na²hē³la². 5Nxe²xai³sxā³ Ju³ta² nū³ka³txi³su² 12.000 nxe³tū³ka³txa²
ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²lin¹ta²xai³lha²kxai³,
Ru³bēm² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹-
la³kxi²xai³lha²kxai³, Ka²te³ nū³ka³txa² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³
ū³yhe²wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 6A³ser² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³-
ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Naf3ta³li² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe²
tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Ma³na³ses² nū³-
ka³txi³su² te²yā¹nxe² tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
7Si³me³āu² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹-
la³kxi²xai³lha²kxai³, Le³vi² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³
ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, I³sa³kar² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa²
ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 8Se³bu³lōm² nū³ka³txi³-
su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
Jo³se² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxi²-
xai³lha²kxai³ Bēn³ja³mī² nū³ka³txi³su² te²yā¹nxe³ tū³ka³txa² ū³ta³ka² sai¹sxā³
ū³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ nxe³si¹nyhain¹na²hē³la². Ju¹ta²na² i²a¹hē³la².

I³sa³e² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txa² i³yau¹ū³jau³su²

9Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² yu³tā³xa² i²a¹hē³la². I³a¹ka³tū³ a²nū²a²nāu³xa² ka³-
lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa² i²a¹hē³la². A²nxe³tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ wxa²hau³ko³kī³te²sxa³yu²hē³la². Nū¹a² yxau³xain¹ko³xa² a²wā³ki³kxai³
a³li³sxā³ wxā² a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²li² a²wā³ki³kxai³ a³li³sxā³ wxā² a²nū²a²
i²li²te²nāu³xa² a²wā³ki³kxai³ a³li³sxā³ wxā² sxi²jen³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²-
wā³ki³kxai³ a³li³sxā³ wxā² nxe³ain¹na²hē³la². A³li³sxā³ wxā³ain¹nū²la² Txa²wā¹sū³na²
ā³wxe³ka³lo³a² ān³tī³ai¹nha²kxai³ o³ve²a² wēn³sū³jah¹la² ā³tī³ai¹nha²kxai³ nxain¹-
na²hē³la². A²nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² wā²la² hā³ka³lo³a² so¹lxi³
ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ he¹la³nxā³nhūn³tā³nxā² sa²nāu³so¹sxā³ hxi²tē³nha²ha²-
kxai³ nxe³yain¹na²hē³la². 10Nxe³sxā³ i³kaix¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txa² kāin²khai¹ljah¹lai²la¹wi¹. Txa²wā¹-
ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a² hxi²kan¹te²na²
ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³wxe³jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³jut³su² o³ve²a² wēn³-
sū³jah¹la² wxa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² nūn³na³li¹. Nxain¹na²hē³la².

11Nxain¹tāu³a² oh³xan¹tū³ka³txi³na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³-
lo³a² ā³tī³i² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xai²tā² ā³tī³i² ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa²
ha¹li¹ ha¹li¹ te²nāu³xa² ā³tī³i² nxain¹sxā³ i³ki³hain³kxi²nyhain¹ka³tū³ Txa²-
wā¹sū³na² ne³kaix³tāu³a² ā³ka³ti³whaut³ta³kxa² ā³wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². 12I³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Ju¹tai²na² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²ne³ti³hit1sa²tẽ³ki³jah¹lai²la¹wi¹. Ī³sa²nẽn¹kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹-nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. A²hoh³lxi³sa²ti³hi¹tã³li¹. Ī³ka³lih¹kxi²nũ¹ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Wi¹lhĩn¹ti³hi¹jau³su² ĩ³ye³kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ ĩ³hxi²kan¹txi³lo³tẽ³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Nũ³kxũn³ti³hit1tã³li¹. Ju¹tai²na² whã²na¹ wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

¹³Nxe³ka³tũ³ a²nũ²a² hxi²kan¹jah¹la²nãu³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³tĩ³-sa²sxã³ ĩ³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². Ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3sa²lxi¹. Tũ¹ka³txai²na² wã²la² hã³ka³lo³a² ũ³whih²kxi²nyhain¹-tũ³ka³txai²li² ĩh¹nxe³tũ³ka³txi³tan³te²la¹xã³? Ha³lo²la³ ĩh¹ju¹xai²nãn¹te²ta³wxã³ain¹te²la¹xã³? Nxe³sa³na²hẽ³la².

¹⁴Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Ko³xain¹nxa³nhai¹. Yxãn¹ta¹ wxã²ne³i¹lxi¹. Nxa¹hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Tũ¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ khãuh³lxa³ti³nyhain¹na²hẽ³li¹. A²kxã³nxa² a²wã²la²ka³lo³khai³xa² tẽ³lxi²sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa² wa²hi³lxain¹kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ya³lu²kxi²sxã³ a²ti³-ha²yau³xa² ha³li³hxan³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³kã³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹na²hẽ³li¹. ¹⁵Nxe³jut3su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³-yxau³ka³txa² a²ne³kxai³tãu³a² yxau³xai³lain¹na³li¹. Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²o²la³kxi²nũ¹hain¹na³li¹. A²lan²ta² whã²na¹ ka³nxah³ta² whã²na¹ nxẽn³tain¹na³-li¹. Nxẽn³tai¹nha²kxai³ jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹wi¹nxe² ĩ³hau³ko³tũ¹hain¹tu¹wi¹. ¹⁶Nxain¹sxã³ hai³txi³ he³ja³lu²kxain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ yã³lxu²ja³lu²ain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²-kxai³ tũ³na² ai³lain¹tãu³a² u³je³na³ka² wãn³ya³lu²ju³ta² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³ai¹nxa³lho³li¹. ¹⁷Nxe³yãn¹ta¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² hi²sen³su² ĩ³hau³ko³-tũ¹hkhai³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³sxã³ ka³wã³lxa² wi¹jau³xa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa² ã³sa²so¹nũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²kxai³-lu² ha³ya³kxa² ĩ³nãn³si¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²li² nxe³sa³na²hẽ³la².

Ha³teh³nxã³nxa² sa²tã¹ta³kxi²txã³nxa² wxa²hai¹tã³ta³lun²jau³su²

8 ¹Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² sa²tã¹ta³kxi²txã³nxai²na² a²-ne³ki³san¹txã³nxa² wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tũ³oh³nãu³an¹tũ³ka³txa² ka³nahx2nxe³sxã³ yxau³ain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹la² so¹lxi³ka³nah²nxe³sxã³ yxau³ain¹na²hẽ³la². ²Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹tũ³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ha¹li¹ ka³na³kin¹tũ²ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² ne³kaix3tãu³a² yxau³ain¹tũ³ka³txa²wxã³ain¹na²hẽ³la². Wxa³ain¹nũ²la² wã²lhũ³ka³txa² ũ³hũ²xai³ain¹na²hẽ³la².

³Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² ã³xah³la² wxã³ye²na²hẽ³la². Txah³-lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² si³na²

ũ³thũ²kxi²ka³txa² ã³tĩ³na²hẽ³la². Ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² nxe²yxa³tẽ³na²
ou²ro²ka² we¹tain¹tẽ³na² hxi²tẽ³nha²sxã³ ã³tĩ³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a²wha³lxin¹-
txa² wi¹lũ³khai¹nxe³ta³ wha³lxin¹txa² ne³kih³khai¹nxe³tẽ³na² sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la².
Sa²nũ¹ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa²kxai³lu²
Txa²wã³sũ³na² i³ye³kxi²nũ¹hain¹jau³xa² sa²so² ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² wi¹-
lũ³ta³wha³lxin¹txa² sa²so² nxe³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ txah³lxa³kxa² ã³xa²ka³txa²
ne³ka³nah²nãu³a² ũh³wxe³sxã³ Txa²wã³sũ³nai²li² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². A²-
nxe³ka³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹kat3su² ye²ha²kxai³ Txa²wã³sũ³na² yen³nãu³a²
sxa³ka³txai²la²wa². 4A²nxe³ta³wha³lxin¹txai²na² sa²kxai³ Txa²wã³sũ³na² i³ye³-
kxi²hain¹jau³xai²na² sa²kxai³ nxe³te³na² ka³la³ye²na²hẽ³la². Oh³xan¹jah³lai²na²-
hxi²ka² sa²sai¹ha²kxai³ Txa²wã³sũ³na² yen³nãu³a² ka³la³ye²na²hẽ³la². 5Nxe³nxa²-
ha¹te¹ oh³xan¹jah³la² hi²sen³su² ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² e¹nai²na² sa²so¹nũ²la²
txah³lxa³kxa²txin³txi² ne³ka³nah²nãu³a² ha³nxe²a² i³te²a² a²wha³lxin¹txa² ne³-
kih³sxã³ so¹na²hẽ³la². Ne³kih³sxã³ so¹ka³tu³ yuh³xan¹ko³xai²na² ã³na¹na²hẽ³la².
Ã³na¹ha²kxai³ kãin² i³ta³li²ye²ha²kxai³ kãin² i³ha³lai²ni²ye²ha²kxai³ kxih³nxa²
kãin² i³ka³ta³ta³tũh¹lxĩ²yai¹nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

Wã²lhũ³ka³txa² i³yau¹ũ³jau³su²

6Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah³la² nũ³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² te²nũ³ka³txa²
wã²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²xai³si¹hain¹jau³nũ³su² i³hau¹ko³tain¹na²hẽ³la².

7Nxa²ha¹te¹ ã³si³wxe³jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wã²lhũ³ka³txa² wxa²no²-
la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ yuh³xai²nãn¹ko³xa² wã³yxũ³la³ka²
kãin² we³hã¹ha²kxai³ ha³nxe²a² kãin² i³khai¹nxe³ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa²
sa²so¹ha²kxai³ nxe³te²kxai³ yuh³xai²nãn¹ko³xa² ã³na¹ye²na²hẽ³la². Yuh³-
xan¹ko³xai²na² a²wã³kxi³kxai³ i³hxn³nha²kxai³ sa³wxe³na² hi³sa³ka³txa²
a²wã³kxi³kxai³ i³hxn³nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ a²wã³kxi³kxai³
ka³na³ka³nat3sxã³ i³hxn³nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ha¹li¹ on³nha²kxai³
nxe²xai³na²hẽ³la². A²nxe³tãu³a² si³sa² whã²na¹ i³hxn³na²hẽ³la².

8Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wã²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²-
na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wã³la³ka³thũ³ka³txa² i²a¹hẽ³la². Nxe³ka³txa²
whã²na¹ i³na²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹ye²ha²kxai³ i³-
ye³nai²li² ã³na¹yain¹na²hẽ³la². Ã³na¹yain¹ka³tu³ i³ye³nai²li² a²wã³kxi³kxai³
a²ti³ha²yau³xa² i³ã³lxa³ti³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ a²yxo²ha³tih³nãu³a² sa²kxai³lu²
a²tih³ha²yau³la³ i³wet1sa²kxai³ a²yxo²ha³tih³nãu³a² sa²kxai³lu² i³yau³khai³-
lxa³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 9Nxe³ye²ha²kxai³ ai³nai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³
hãu¹te²na² sa²kxai³lu² a²wã³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³na³te²a² ya²lun¹ti³ha²kxai³
a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹te²a² ka³ten³txi³ hãu¹ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³-
la². Nxe³kxa²yu³su² i³ye³na² hãu¹xai³ka³lo³ai²na² na³vi²o²ka³lo³ai²na² ju¹ta²
yã¹nxe³sxã³ a²wã³kxi³kxai³ ka³lo³ka³na³ka³na³ju³ta² ã³kho³ta³li²ha²kxai³
a²wã³kxi³kxai³ ka³lo³ha¹lin¹ju³ta² ã³kho³txa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la².

10Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³ta³lo³hêt1sxã³ wã²lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ hi³ka²ta³a² oh³nãn¹ki³.

a² i³i³ki³a² yuh³xai²nān¹ko³xa² a³hi²ye²na²hē³la². Ya³wi³ta²ka³txa² yā¹nxe²
i³i³na²hē³la². Nxe³sxā³ ka³wā³lxa² kāin²jau³xa² ā³na¹ha²kxai³ kxih³nxa² ka³-
wā³lxa² a³li³xi²ju³ta² ā³na¹ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 11 A²nxe³sxā³ hi³ka²ta³ai²na²
a²i³lxa² Ab3sīn²to³ki³su¹ nxe³na²hē³la². A²nxe³ki³ai²na² a²i³lxa² si³yxau³tāu³a²
tān³ki³su¹. Nxe³na²hē³la². A²nxe³sxā³ ka³wā³lxi²na² a²wā³kxi³kxai³ yau³ka³-
na³ka³na³ju³ta² tān³nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ yau³ha¹lin¹ju³ta² tā³nxa³ha²kxai³
nxe²xai³na²hē³la². Nxe³ye²ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹ko³xa² yxau³-
te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txi³na²hē³la², i³yau³xa² tān³yau³ye²ha²kxai³la².

12 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ a²wāi²lhū³-
ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tū³ u³je³na³kai²li²
i³la³kxai²li² hi³ka²tai²li² nxe³sxā³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat3sxā³
ā³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹sxā³ wi¹lxi³ye²ha²kxai³
nxe²xai³ye²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²lan²ti³su² a²wā³kxi³kxai³ ye³ka³-
na³ka³nat3sxā³ ā³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ye³ha¹lin¹sxā³
wi¹lha²tet1je²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ ka³nxah³ju³-
ta² te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ā³ka³nxa¹hi²ye²na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² oh³sī³nāu³a² tau²ta²ta³a² kāin²te²a² ā³ni³nxa² wxā³na²hē³-
la². Wxā³sxā³ kaix1te³nah¹lxi¹:

—~A³kwe¹ a³kwe¹ a³kwe¹. Yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³lain¹tū³ka³txa²
khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹. Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wāi²lhū³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²xai³lain¹jah¹la²nāu³nū³a² nxain¹tāu³a¹ khāuh³lxa³thi¹nain¹-
tu¹we¹. Nxe³na²hē³la².

9 1 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ a²wāi²lhū³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tū³ oh³sī³na² hi³ka²ta³a² i²a¹-
hē³la². A²nxe³ki³a² oh³xa² a³hi²sxā³ yuh³xan¹ko³xai²na² sxan³ta²wa². A²nxe³sxā³
hi³ka²ta³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na² a³hi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sya²ve²ka³txa²
ūh³yo²than²ki³ka³txa² sa²nū¹nyhain¹na²hē³la². Yuh³xa² kxih³nxē¹na² u¹tē³-
na² ūh³yo²than²ki³ka³txa²nū³a² sa²nū¹nyhain¹na²hē³la². 2 Nxe³te³na¹ yuh³xa²
kxih³nxē¹na² u¹tē³na² ūh³yo²than²kxi²na²hē³la². Ūh³yo²than²kxi²tāu³a² ha³-
nxe²a² a²ha³lxin¹txa² a³li³na²hē³la². Fo³kāu²tē³na² kāin²khai¹nxe³tē³na² kāin²
i³ha³lxi¹kxa²yā¹nxa² au³tāu³a² i³ha³lxin¹na²hē³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²a² whāi²na¹
i³ka²nxah¹na²hē³la². 3 A²nxe³ju³tai²na² a²ha³lxin¹txa² a³li³tāu³a² ta³ka²ta³-
su² kāi²lxi³te²nāu³xa² a³li³na²hē³la². Yuh³xan¹ko³xai²na² ā³wxā³ain¹na²hē³la².
Ā³wxā³ain¹te³na¹ i³nū³kūn³si¹hain¹na²hē³la². Sxe³sxe³kxa² ki³khe¹khai¹te²ju²-
hē³la². Nxe³jut3sū³nxe² i³nū³kxūn³tain¹na²hē³la². 4 i³nū³kxūn³tain¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Yuh³xai²na² si³sa² kho³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Ha³lo²ai²na²
kwa²wen¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Sa³wxen³na² yxo²ha³-
kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² ū³tā³ka² sai¹sxā³
a²ye³ha³na³kxa² ye³wha²li¹nhā²nxa³te²nāu³xa² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² sa³-
wi³ha³lxi³sxa³te²nāu³xa² so¹lxi³ 5 i³khāuh³lxa³ti³tain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹
su²lhā³ain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹
ā³ki³wa³tāu³ki²sxā³ ā³ti¹tāu³a¹ nxe³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹na²hē³la². A²-

nxe³jut3su² ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tai²na² sa²kxai³lu² sxe³sxe³kxa² ki³li³kxa² yā¹nxe³na²hē³la². 6 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² khāuh³lxa³txi³nhain¹ju³ta² ya³lu²ti³-te³nain¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la². Nxe³ain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Ya³lu²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha¹. Nxain¹kxan²ti³nū¹ hai³txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la².

7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ta³ka²ta³a² kã¹lxi³te²nāu³xai²na³ sa²kxai³lu² ka²va¹lhū³-na²hē³la². Ka²va¹la² he¹kxi²te³lhxã³ ai³ain¹kxa² yā¹nxe³na²hē³la². A²ne³ka³nāu³a² ne³hē¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ne³hē¹nha²na²hē³la². A²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² yen³nhū³na²hē³la². 8 A²ne³kxi³sai²na² sa²kxai³lu² txu¹-ha² ne³kxi³sxū³na²hē³la². A²wxi²ai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² wxi²hū³na²hē³la². 9 A²ha³la³san¹ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ü³whih²kxi²nha²na²hē³la². Nxe³sxã³ hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ü³si³kü¹nha²sxã³ ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ ä³nxai³kxai²nän²-tü³ ä³nxo³khai¹nxex³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3su²3sū³nxe² ä³ni³nain¹kxai²nän²tu³ nxe³jut3sū³nxe² ä³nxo³tain¹na²hē³la². 10 A²nxe³sxã³ a²sa³wē³lxi²na² sa²-kxai³lu² sxe³sxe³kxa² a²ki³ki³lxa² ki³li³kxa² yā¹nxa²hē³la². A²nxe³ju³kxai³lu² ka²va¹la² sa³wē³lxi²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² i³wai¹kxai²nän²tu³ ye³khāuh³lxa³-thi¹nain¹na²hē³la². I³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki¹ha¹li¹ ka³na³ki² ä³ki³wa³tāu³kxi²tāu³a² nxën³tain¹na²hē³la². 11 Jā¹nxe³jut3su² ta³ka²ta³a² kã¹lxi³te²nāu³xai²na² sa²kxai³-lu² a²hxi²kan¹jah¹la² yū³na²hē³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² kxi³nxē¹na² u¹tē³na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² na²hē³la². Nxe³te²na² i³lxa²sa¹. E³bre²a² wän³txai²na² sa²kxai³lu² A³ba³tō³jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Kre²ka² wän³txai²na² sa²kxai³lu² A³-po³li³ō²jah¹lo²su¹, nxe³ha²kxai³ nxe³na²hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ yuh³xai²na² khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yu³ka³na³ka³-nat3sxã³ ne³ki³son³na³la². Yxän¹ta¹ yu³tha¹lon¹na³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ä³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ä³ta³lo³hēt1sxã³ a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wän³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Txah³lxa³kxa³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹ka³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹-kxi²ka³txai²li² a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ yū³na²hē³la². Nxe³te²nxū²kwaj³ye³la³nāu³a² wän³txa² e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nxe³-ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² sxa³na²hē³la². 14 A²nxe³sxã³ wän³txa² ain³kxi²na¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² jah¹la² wāi²lhū³ka³txa² kwēn¹ta² o²la³kxi²jah¹lai²na² a²ne³nxē³na² ain³kxi²jau³su² na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3sa²lxi¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ka³wā³lxa² Eu³fra²te²yau³xa² kãin²khax1jau³xa² tai³kxi²nha²sxã³ sxa³ain¹te²nāu³-xai²na² sa²ta²la³kxi¹txai¹nhē³li¹. Nxe³na²hē³la².

15 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxain¹na²hē³la². A²nxe³sxã³ a²kxã³nxa¹ sa²ta²la³kxi²lã³jah¹lo²nū³a² i³hau³kot3tain¹na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹-khai¹nxe³te²nāu³xa² a²wã³kxi³kxai³ nū³kã³txi³ka³na³ka³nat3sxã³ i³ya²lu¹tai¹ni² a²wã³kxi³kxai³ nū³kã³txi³ha¹lon¹tāu³a² sa²kxai³lu² sa²wa²su¹tai¹ni² nxe³ju³ta²-nū³su² i³hau³kot3tain¹na²hē³la². Ha³lo²a² i³lxi²je³na² hau³kon³sxã³ kwe³ko³ni² i³la³kxa² i³lxi²je³na² hau³kon³sxã³ tī¹i² a³lan²ta² i³lxi²ju³ta² hau³kon³sxã³ a³la²-ni² u³je³na³ka² ki³ka³la³xi²ju³ta² hau³ko³ni² nxe³je³na² sa²ta²la³kxi²ju³ta²nū³su²

ã²la² i³hau³kot3tain¹na²hē³la². 16A²nxe³jut3su² sa²ta²la³kxi²sã³te²na² a²nũ³ka³-
txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa³aaa³khaiiiiix1nxe³na²hē³la².

—Tu³sēn²tos2 mi³lyōes2 nxe³tũ³ka³txi³su¹. Nxe³jau³xa² ain³kxi²na¹-
hē³la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxã³
ã³naun³tain¹na²hē³la². 17Nxe³sxã³ i²a¹tũ³ka³txa² nxe³te³nah¹lx¹. Ka²va¹la² ka³ti³-
yau³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na² kwa³thi³la³ka³lo³ai²na²
sa²kxai³lu² ha³nxe²a² yã¹nxe² he³hen³nha²kxai³ ja³sĩn²to² yã¹nxe² wi³win³nha²-
kxai³ ē³syo²fre² yã¹nxe² sa²te³sa³ten³nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹
ka²va¹la² a²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hũ³na²hē³la². A²yxo²ai²na² sa²-
kxai³lu² ha³nxe²a² i³jut3sũ³nxe² yxo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³ha²kxai³
ē³syo²fre²nũ³hũ³nxe² yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yain¹na²hē³la². 18A²nxe³te²ka³ya³lhu²
ka²va¹la²nãu³xa² yxo²a³li³ju³ta² ha³nxe³lx³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹txi³
ya²lun¹txain¹na²hē³la². Ha³nxe²a² yxo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³-
ha²kxai³ ē³syo²fre²nũ³xa² yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yai¹nha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa²
ka³lxa¹txi³ ya²lun¹tain¹na²hē³la². A²wã³kxi³kxai³ nũ³ka³txi³ ka³na³ka³na³te²nãu³-
xa² ya²lun¹tai¹nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ nũ³ka³txi³ha¹lin¹te²nãu³xa² ã³wa²sut1sxã³
yxau³ai¹nha²kxai³ nxe²xai³lain¹na²hē³la². 19A²nxe³sxã³ ka²va¹la²nãu³xa² a²yxo²-
ai²na² ha³nxe³lx³ha²kxai³ a²sa³wē³lxa² ha³nxe³lx³ha²kxai³ yxain¹na²hē³la².
A²sa³wē³lxa²na² sa²kxai³lu² txih³xa² ne³ka² yã¹nxe³na²hē³la². A²ne³ka² yũ³te²an²-
tũ³ a²wx¹ai²na² ha³nxe³lxa³txi³ i³yĩ³nē³te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxain¹na²hē³la².

20Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² ka³tēn³sa²te²nãu³xa² hai³txi³
ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² a²na¹ai¹nxa³hē³la². Hã¹nxe³sxã³ a²ta³a² sa²-
nēn¹kxai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² ou²ro²ka³txa²
tã³nxa² pra²ta²ka³txa² tã³nxa² brōn²se²ka³txa² tã³nxa² txah³lxa³kxa²
we¹kxi²ka³txa² tã³nxa² hi³a² we¹kxi²ka³txa² tã³nxa² nxe³sxã³ yen³kxa²
i²li³ka³txa² tē³nũ²la² txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² wet1sxã³ sa²-
nēn¹kxain¹na²hē³la². Yxãn¹ta¹ ka¹txai²li² hxi²kan¹txi³ i²nha²nxa³ha²kxai³
a²ne³nxē³na² ain³kxi²nhã²nxa³ha²kxai³ i³sa²yxau³sxã³ ã³nxai²nxa³ha²-
kxai³ nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². 21Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² su²lhã³nyhain¹ni²
tih³na³la² ã³nan³nyhain¹ni² in³txa² txu¹ha² ko³ti³hin¹khaix1nxe³sxã³
o²la³kxi²nyhain¹ni² a²nũ²a² yen³kxa² kã³kxi²nyhain¹ni² nxain¹na²hē³la².
Jã¹nxain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³tai²li² ã³na¹ai¹nxa³hē³la².

In³txai²na² ha³teh³nxã³nxa² hxi²tē³nha²jah¹la² i³yau¹ũ³jau³su²

10 1Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khai¹nxe³jah¹la² oh³-
xan¹ko³xa² a³li³nũ²la² wxa²ka³nxi²na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² a²wã²lai²na²
sa²kxai³lu² o³sĩ³nhũ³ka³lo³su² wih²kxi²nha²na²hē³la². A²ne³ka³nãu³a² txih³xa²ta³a²
ke¹lhũ³nxe² ũ³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²yen³nãu³a² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yã¹nxe²
ye³ki³i³na²hē³la². A²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³jut3sũ³nxe² yu³ki³la³kxi²na²-
hē³la². 2A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³nxa² li²vro³txã³nxa² jũx1txã³nxa²
sa²hai¹sxã³ hxi²tē³nhã²na²hē³la². Nxe³nũ²la² i³ye³na² yxo²ka³teh³nãu³a²
ã³nxai³na²hē³la². ã³nxai³ka³tu³ a²yu³kxa² wi¹tãu³a² sa²kxai³lu² i³ye³nai²na² ũ³yu³-

kū³nha²ha²kxai³ a²yu³kai²na² a²wā³tāu³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a² tī³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 3Nxe³nū²la² kāin² i³wxan¹na²hē³la². Ya²na¹la²ta³a² i³lāūh³na³kxi²-jau³hū³nxe²i³wxan¹na²hē³la². I³wxan¹nū²la² ha³lai³xa² nū³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³ka³txa² i³xyi²nxū³xain¹na²hē³la². 4I³xyi²nxū³xain¹nū²la²:

—~Wān³txa² i³xyi²nxū³xain¹jau³xai²li² ū³wha²li¹la¹tū¹xā¹. Nxa¹ta¹ wān³-txa² oh³nān¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Nxex3sa²lxi¹. Wān³txa² ha³lai³xa² nū³ka³txa² e³lain¹jau³xai²li² ū³wha²li¹txa³hē³li¹. Ka²nahx2sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² hāi¹nxī¹ka³tū³ ain³-kxi²yxau³txai¹nhē³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

5Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³nai²li² tī³yu³kū³nha² ha³lo²a²nāu³a² tī³wxe³nha² nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²hxi²ka² wi¹nē³tāu³a² sa²hxi²ka³la¹-nhā²na²hē³la². 6Sa²hxi²ka²la¹nhā²te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3jah³lxi³sa¹lxi¹. Txa²wā³sū³na² wān³txa² e³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²-su² Txa²wā³sū³nu²khai³xa² ka³ten³su² kan²txi³ yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹. A²wi¹ju³ta² ne³ki³so³nxa³jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³su² txa²wā³ha³lo²a² whāi²na¹ oh³nān¹ko³xa² whāi²na¹ i³ye³na² whāi²na¹ i³yū¹jah¹lo²su² na³li¹. Yen³kxa² whāi²-na¹ oh³nāu³an¹te²a² yen³kxi³su² tã³nxa² yuh³xan¹te²a² yen³kxi³su² tã³nxa² i³ye³na² hāu¹ain¹te²su² tã³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ hi¹na² txa²wā³ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nū³su² yau³son³na³li¹. 7Nxe³ha²-kxai³ oh³xan¹jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la² wāi²lhū³ka³txa² o²la³kxi²te³lhxā³ nxe²na³li¹. Nxe³kxai²nān²tū³ Txa²wā³sū³na² wān³txa² ten³kxi³jau³xu¹ta¹na² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² a²kxā³nxai³tā² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹ta¹na² i³hen³txi¹nē³ta¹hxai²tī³-ai¹tī²tū³wi¹. A²nxe³jau³xu¹ta¹nān¹jau³xa² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

8Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² e³ta³lun²nū²la² wān³txai²li² oh³nān¹jau³xa² ain³-kxi²na¹jau³xai²li² āh¹ain³kxi²na²hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3sa²lxi¹. I²txa²hē³li¹. Oh³xan¹jah¹la² i²txa²hē³li¹. A²yu³wi¹-tāu³a² i³ye³na² tī³yu³kū³nha²ha²kxai³ a²yu³wā³tāu³a² ha³lo²a²nāu³a² tī³yu³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² ha³teh³nxā³nxa² jū¹lxi³txā³nxa² hxi²te³nha²txā³nxa² ai³sxā³ so¹kxi¹sē¹li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

9Nxe³sa³ha²kxai³ ai³na¹nū²la² ha³teh³nxā³nxa² hxi²te³nha²jah¹la² i³-ye³kxi²na¹hē³la², ha³teh³nxā³nxa² ū³hū¹sa²si¹ha¹jau³sa². Nxe³na¹ka³tū³ i³wa²lū³xi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹ i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Txa²nxā¹nxai²li² sa²so¹kxi²sa³wi¹. Nxīn¹kxai²nān²tū³ Ta²nxā¹nxai²li² i³yai³nhxa³txa²hē³li¹. I³yai³nhxa³tin¹kxai²nān²tū³ wxa²yo²ai²na² nāun³ye¹nxa²-ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² tan³ye¹nxa²ha²kxai³ ye¹nxa²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² so¹kxi²na¹ka³tū³ i³yai³na¹hē³la². I³yai³na¹tāu³a² nāun³nhē¹la². Txuh³ha² nāun³jau³hū³sxā³ nāun³nhē¹la². Txa²-ē¹nāu³ai²na² i³yo¹li²na¹tāu³a² tan³nhē¹la². 11Nxa²ha¹te¹ wān³txa² āh¹lxi³sxā³ e³kxi²sain¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hē³la². Ain³kxai¹na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Txa²wā³sū³na² wān³txa² tah²yau³nū³a² i³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³nū³a² āh¹ i³ye³-kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² i³hen³txi¹nxa²ha¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² nū³ka³txa² kã²lxi³tū³ka³-

txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² ā³xa² wān³txa² e³tū³ka³txi³nāu³xa²
ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²nū²a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tū³ka³txi³nāu³xa² ka³lxa¹tū³-
ka³txi³nāu³xa² nxe³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū¹txai¹nhē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

A²nū²a² i³yo²nū¹nain¹ya³jah¹lo²nāu³xa² i³yau¹ū³jau³su²

11 1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² hau³ko³ka³txa² ū³hū¹sain¹na²hē³la².
Ū³hū¹sain¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3sa²lxi¹. Hau³ko³ka³txa² sa²so¹sē¹li¹. Sa²son¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na²
sxi²ha² ū³hau³ko³txa²hē³li¹. A³lu²ju³ta² ū³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²-
tū³ ta³lu²nīn¹kxai²nān²tū³ txah¹lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ka³txa²
te²yā¹nxe³ ū³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxīn¹ka³tū³ a²nū²a²nāu³xa² Sū³na² sa²nēn¹kxi²te³-
lhxā³ wxā³tū³ka³txa² wxa²hau³ko³txa²hē³li¹. Ka³lxa¹ju³ta² wxa²hau³ko³txa²hē³li¹.
2 Nīn¹kxai²nān²tū³ ta³lu²nīn¹kxai²nān²tū³ hāi¹nxā¹txa²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
e³la² kāin²tāu³a² ū³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ju³te²a² nū³ka³txi³-
sxa³te²nāu³xa² a²ha³lo²ai²la¹wi¹. A²nxe³tū³ka³txi³nāu³xa²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³
kāi³tū³ka³txi³su² ha²kxai³ sxi²je³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³je³na² Je³ru³sa³lē²thīn³su²
ha²kxai³ nxe³thi³na² yxo²kwī¹kxai¹nha²kxai³ wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. I³la³kxa²
ka³lxa¹khai¹nxe³ sa²tā³tī¹tāu³a² 42 nxe² i³la³kxa² sa²tā³tī¹tāu³a² wa³ka³ti³lo³-
nyhain¹tu¹wi¹. 3 Nxa²ha¹te¹ txa²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² i³yo²nū¹sain¹te²a²
i³hxi²ka¹ta¹na¹tu¹wi¹. Nxa¹na¹kxai²nān²tū³ Txa²yo²wān³txa² i³hen³txain¹-
tu¹wi¹. A²nxe³ya³te²a² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³ka³txa² a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
i³āin²ta³kxi²ya³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wā²la²ka³lo³khai³xa² sa²kēn¹ka³lo³a²so¹lxi³ ū³-
whi¹kxi²nha²sxā³ ai³sxā³ i³hen³txain¹tu¹wi¹. Ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxā³ 1.260 nxe²
a³lan²tāu³a² i³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

4 Jā¹nxe³sxā³ i³hen³txain¹te²na² ha¹li¹nha²kxai³ o³li³ve²ra³ka³ta³txa²yā¹-
nx2na³la². Nxe³kxat3su² a²yau³xa² sa²sai¹kī³kxai²nān²tū³ lā³pi³āu²ka³txa²
ā³nē¹nā³wih¹kī³kxai²nān²tū³ txa²wā¹kī³na¹xai²na² sa²kī³kxi²nē³te²ju²-
hē³la². Nxe³ju³ta²na² yā¹nxe³sxā³ in³txa² ha¹lin¹ya³te²a² Sū³na² wān³txa²
i³hen³txi³nē³kxai²nān²tū³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nhē³ju³ta² yū²-
na³la². Nxe³kxa²yā¹yxah³nx2na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a²
a²ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yen³nāu³a² he¹-
ain¹na²hē³la². 5 A²nxe³te²kxai³la¹ a²nū²a² i²li²te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:

—~Jah¹la² ha¹lin¹ya³jah¹lai²na² ten³nxa³nhai¹. Su²lhā³ai¹na¹tū¹xā¹. Nxain¹-
kxai²nān²tū³ in³txa² ha¹lin¹te²na² hi²sen³su² ha³nxe²a² i³yo²sai¹nha²sxā³
wān³txi³hxa³nai¹nhī³nx2nā³la². Nxe³sxā³ wān³txi³ya²lun¹txi³hxa³nai¹nhī³nx2na³-
la². 6 Nū³kxūn³jah¹lo²nāu³xa² ha¹lon³txi³yah³na²hē³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² i³hxi²ka¹tain¹kxe³su² yū³ya³ha²kxai³ a²ē¹nai²na² e³ya³te³nah¹lxi¹:

—~Hī¹na² wē³hā¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Wān³txa² i³hen³txi³ ta³-
lu²nain¹sā²na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tū³ wē³hā¹xi²hī³nx2nxa³wa².
Te²yā¹nxe³sxā³ i³yau³xa² i³ā³lxa³ti³sxā³ a²ti³ha²yau³hū³jau³su² i³wet¹l¹si¹-
jau³su² hxi²ka¹nai¹nhī³nx2na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³:

—ĩ³ta³ka³txa² yuh³xan¹ko³xa² i³sa²si¹hã¹a¹tũ¹xã¹. Nxain¹kxai²nãn²tu³ya²la³tu³ i³to³nai¹nhĩ³nx2na³la².

7Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² wãn³txa² i³hen³txi³ta³lu²nain¹nũ²la² ka³yxuh³hũ³-jah¹la² ko³nxe³thin¹khaix1jah¹la² yuh³xa² kxih³nxẽ¹na² u¹tẽ³na² a³li³jah¹lai²na²hi²sen³tu³ti¹ in³txi³nãu³xa² ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa² ã³nhe¹kxi²yah³na²hẽ³la². ã³nhe¹kxi²yah³nũ²la² in³txa² ha¹lin¹te²nãu³xa² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³thin¹-khaix1jah¹la² hi²sen³kxai³lu² sun²tã¹ain¹na²hẽ³la². 8Nxe³nũ²la² a²nũ²nãu³xa²ya³lun¹txi²jah¹lo²nãu³xa² tẽ³sxã³ sxi²je³na² ûh³wxe³ain¹na²hẽ³la². Ha³lo²a²sa²tã³ain¹na²hẽ³la². A²nxe³thi³nãn¹tũ³ka³txai³tã² a²kxã³nxai³tã² Je³su²jah³la²su²lhã³ain¹ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa². Nxe³thi³nãn¹tũ³ka³txi³nãu³hxai²tẽx1ta³lxi³ko³nxe³ti³kãi³ju³ta² so¹lxi³kãi³ai¹nha²kxai³ So³to²ma²thin³su²ya¹nxe³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² en²txi²sa²tẽ³ai¹nha²kxai³ E³ji²ta²ko³su²ya¹nxe³na²hẽ³la². Nxe² i³lxi³hain¹na²hẽ³la². 9Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²ka³lxa¹txi³-nãu³xa² a²nũ²a²nũ³ka³txi³su²te²na²wxã³ai¹nha²kxai³sxi²je³na²a²yo²ha³kxa¹wxã³ai¹nha²kxai³wãn³txa²yau³tã³xa²e³tũ³ka³txa²wxã³ai¹nha²kxai³a²nũ²a²nũ³ka³txa²kãi²lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa²wxã³ai¹nha²kxai³nxain¹na²hẽ³la². Nxain¹-te³na¹ya³lu²jah¹la²nãu³xa²i²ain¹na²hẽ³la². I²ain¹ka³tu³hai³txi³ya³lu²te²nãu³xa²sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su²te³nain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹li¹ka³na³ki¹a³lan²tãu³a²ãh¹ne³ka³kat3sxã³a³lan²nũn³tãu³a²sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su²te³nain¹na²hẽ³la². 10Nxe³nxa²ha¹te¹i³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa²yuh³xan¹te²nãu³xan²tu³i³ka³li³hain¹-na²hẽ³la². In³txa²ha¹lin¹jah¹la²nãu³xa²ya³lu²yain¹ju³ta²i³ka³li³hain¹na²hẽ³la². Nxe³jah¹la²nãu³xa²hxi²ka²a²kxã³nxã²i³lxa³thi¹nai¹nxa³tũ³ka³txa²ko³nxe³ti³i³yi¹li²hai¹nha²kxai³lu²hxi²ye¹ta³lxi³si¹hain¹na²hẽ³la². Nxe³kxe³su²kwẽn¹ta²ya³lu²yai¹nha²kxai³ka³li³hain¹jau³su²yen³kxa²ũ³hũ¹nyhain¹na²hẽ³la². 11Nxa²-ha¹te¹ye³ha¹li¹ka³na³ki²a³lan²tãu³kxai³lu²ãh¹ne³ka³kat3sxã³a³lan²tãu³kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³su²in³txa²ya³lun¹txi²jah¹la²nãu³xa²a²wã³ne³na²i³ya¹-txa²hẽ³la². I³ya¹tha²kxai³ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²yah³na²hẽ³la². Nxe³ya³ha²kxai³ju¹ta²na²i²ain¹tũ³ka³txa²kãin²o²lain¹na²hẽ³la². 12O²lai¹nhĩ¹na¹wãn³txa²oh³-xan¹jau³xa²ain³kxain¹na²hẽ³la². Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Ka³la³a²wxã³ja¹hẽ¹le¹. Nxe³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²in³jah³la²-nãu³xa²ya³lun¹txi²sxã³ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²ya³te²a²ha¹lin¹te²a²ka³la³ya³ha²kxai³o³sĩ³na²ã³wi¹yha³nha²hẽ³la². Nxe³sxã³oh³xan¹ko³xa²ã³-wi¹yha³nha²hẽ³la². A²nxe³ju³ta²li²ko¹ko¹sain¹tũ³ka³txa²i²kxain¹na²hẽ³la². 13A²nxe³tãu³kxih³nxã²kãin²i³ka³ta³ta³tũh¹na²hẽ³la². Sxi²jen³nãu³ai²na²hxi²ka²han³ka³tu³nxe³thi³na²thĩ³ka³na³ka³nat3sxã³a³lu²lhxa³tã²hẽ³la². Nxe³tĩ³kxai³lu²a²nũ²a²yxau²xai³te²na²ka³lxa¹te²nãu³xa²7.000 nxe³-te²nãu³xa²ã³ya²lu¹ta³lxain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹sxi²yhe³na²ka³ten³su²wã³kon³ta³nũ³ka³txa²on²tain¹na²hẽ³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²-wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a²oh³xan¹jah¹la²sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².

14A²nxe³jut3su²yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²khãuh³lxa³txain¹ju³ta³nũ³su²yu³tha¹li¹wa³to²hi²na³la². Yxãn¹ta¹yu³ka³na³ka³na³ton³na³la². Wa³su¹txi³wxã³tu¹wa².

Wāi²lhū³ka³txa² a²ne³ki³sa² wxa²no²la³kxi²jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³-
kxi²jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
oh³xan¹ko³xai²na² a²nū²a² ka³lxa²khai¹nxe³sxā³ e³lain¹jau³xa² ain³kxai¹-
na¹hē³la². Ain³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:

—~A²nū²a² yuh³xan¹ta² nū³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² i³hau³ko³ju³ta² ne³-
ki³son³na³li¹. Hī¹na² ā³wē³not³tu¹wi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ wē³non³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta²na² hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²nū²-
a²nāu³xai²na² a²yxō²ha³kxa¹ i³hxi²kan¹txi³lo³tain¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹nhē³la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xai²li² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³-
a² ā³wxe³sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txin³txi³ hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a²
ā³wxe³ain¹tū³ka³txin³txi³ ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²-
nēn¹kxain¹na²hē³la². 17 Sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Sū³nāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³si¹lxi¹. Nū³kxūn³ta² Si³yxau³ka³si¹-
lxi¹. Ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹lo²si¹lxi¹. Te²yā¹ju³tain²txi³ a²kxā³nxa²
a²ka³ten³su² yxau²xai³lin¹ta²wi¹. Hī¹na² nū³kxūn³khai¹nī¹nha²kxai³
a²nū²a² yxō²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³lot³sa²nhīn¹ju³ta² ā³si³wxen³tu¹wi¹.

18 A²nū²a²nāu³xa² Sū³na² wān³txa² te³nai¹nxa³te²nāu³xa² i³ān³ta³kxi²-
nxain¹na²hē³li¹. Jā¹nxe³nūn³sxā³ ye³jen¹na² i³ān³ta³kxai¹nīn¹tu¹wi¹.
A²nū²a² ya³lu²te²nāu³xai²na² ka³ten³su² yxau²ai¹nhī¹nai³tā² kāi³-
sxā³ yxau²ain¹ju³ta² a³ya³tai¹nīn¹tu¹wi¹. Wi¹tā³nxa² ko³nxe³ tā³nxa²
a³ya³tai¹nīn¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wxa²-
wān³txa² i³hen³txai¹nīn¹kxe³nāu³xa² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa²
yxō²i²ain¹te²nāu³xa² nxe³te²nāu³xa² ū³yho³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Kāin²te²su²
kāi¹nxa³te²su² nxe³kxan²ti³ ū³yho³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yuh³nāu³xa²
ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yī¹-
lain¹sxā³ i³wai¹tai¹nīn¹tu¹wi¹. Jā¹nxīn¹jut³su² sa²nēn¹kxi¹nxa²si¹na¹wi¹.

Nxe³na²hē³la².

19 Nxe³ka³tu³ oh³xan¹ko³nāu³a² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²yxō²than²-
na²hē³la². Kai²syē¹na² ou²ra³ka² we¹tain¹tē³na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi²nū¹nhē³jau³xa² ū³wha¹na²hē³la². A²nxe³tē³nai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sxa³ye²na²hē³la². Nxe³tāu³a² ha³lo²-
a² kāin² ha³lai³ni³ha²kxai³ a²nū²a² e³kxi²jau³xa² ain³kxi²ki³sa²kxai³ kāin²
wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² kxīh³nxai²na² i³ka³tā³tā³tū¹ha²kxai³ wā³-
yxū³la³ka² kāin² sī³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hē³la².

Ka³yxuh³xa² ko³nxe³khai¹te²a² i³yau¹ū³jau³su²

12 1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² oh³xan¹ko³xa²nāu³a² wā³nxīn¹khai¹lju³-
ta² i²a¹hē³la². Txu¹ha² i²a¹hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² u³je³na³kai²li² wā²la²
ū³whih²kxi²jut³sū³nxe²ha²kxai³ ka³nxah³ta² i³la³kxa² i³jut³sū³nxe² a²yu³kxa²

wi³la³kē³na² yu³ki³ha²kxai³ a²ne³ka³nāu³a² hi³ka²ta³a² ka³lxa¹ki³a² ne³hē¹-
nha²na²hē³la². Hi³kai²li² hxi²ka² hxa³sxā³ āh¹ ki³ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²sxā³
ne³hē¹nha²na²hē³la². 2 Ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² wēh³ni³na²hē³la². Nxe³ka³tu³
wē³sa² a³li³lah¹te³lhā³ ye³je³na³wa³kxa² yxau³son³ye²kxe³su² wē³sa² a³li³lah¹-
kxi²ha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nha²sxā³ kāin² i³wxa¹na²hē³la².

³Nxa²ha¹te¹ yu³tā³xa² i²a¹hē³la², oh³nān¹ko³xa²sa³. Nxe³ti³kxai³lu² ka³-
yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khaix¹te²a² he³hen³te²a² i²a¹hē³la². A²nxe³te²na²
sa²kxai³lu² a²ne³ka²su² ne³ka³lxa¹ha²kxai³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
ka³na³ki² ne³nha²na²hē³la². A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hi³ka² hxa³sxā³
ne³txau³xi³nha²hē³la². A²ne³ka³nāu³a² ne³hē¹nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³-
lu² ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹ ka³na³ki² ne³hē¹nha²xai³na²hē³la².
⁴A²sa³wē³lxai²na² sa²kxai³lu² sa³wē³kxāi³nha²ka³tu³ i³wai²wai²ju²nū²la²
oh³nāu³nū¹ka³nāu³an¹ta² hi³ka²ta³a² i³yi²lā³xi²na²hē³la². A²wā³kxi³kxai³
ki³ka³na³ka³nat³sxā³ i³yi²lā³xi²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹li¹ hāi¹nxā¹-
wxē³kxi²ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe³sxā³ hi³ka²ta³a² ki³ka³lxa¹txi³
i³yi²lā³xi²sxā³ yuh³xai²nān¹ko³xa² ā³yah³xi²ye²na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ ka³-
yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khaix¹te²na² he³hen³te²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha²
wēh³ni³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ā³tj³sxā³ wah³nxe³na²hē³la².

—~Wēh³sai²na² a³li³la¹kxi²kxai²nān²tj³ nxe³ju³ta¹ i³so¹j²kxi²na¹tj³xā¹.
Ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khaix¹te²a² he³hen³te²a² nxe³na²hē³la². ⁵Nxe³-
ka³tu³ wē³sa² in³txa² wē³sa² a³li³lah¹na²hē³la². A²nxe³te²ai²na² wē³sai²na²
sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta³ nū³kq³txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹txi³ kwa³-
na³jah¹lo²nū³su² na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²te³nha²sxā³ nū³kxūn³sxā³
wa³ka³ti³lot³sxā³ i³hau³ko³tū¹hain¹jah¹lo²nū³su² na²hē³la². Nxe³kxi³nū³su²
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wē³sai²li² so¹sxā³ ū³ho¹a³na²hē³la². Txa²wā¹-
sū³na² ā³wxē³ka³lo³a²nāu³a² so¹sxā³ ū³ho¹a³na²hē³la². ⁶Nxe³ka³tu³ta¹
txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ih³saun³na²hē³la². Ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹-
nxa³ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² sa²hau³ko³ta³ko³su² ih³saun³na²hē³la².
Ih³saun³sxā³ yxau³xai³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ū³yhai¹tā²hē³la². A³-
la²ni²ju³ta² ye³ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ 1.260 nxe² a³lan²tāu³a² ū³yhai¹tā²hē³la².

⁷A²nxe³ju³kxai³lu² oh³nāu³nū¹ka³na¹ ā³nhe¹lain¹na²hē³la². Mi³ke²lah³la² a²sa³-
wi³ha³lxi³nū³kq³txan²tj³ oh³xan¹tj³kq³txi³la³ nū³kxū³nha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la²
ko³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³nū³kq³txan²tj³ oh³xan¹tj³kq³txi³la³
nū³kxū³nha²kxai³ nxe³sxā³ ā³nhe¹ain¹na²hē³la². ⁸Nxe³ka³tu³ta¹ ka³yxuh³hū³jah¹la²
ko³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹la² nū³kq³txa² hxi²kan¹txi³ nū³kxūn³txi³ wa³lxi³-
nha¹nxa³hē³la². Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³nāu³a² hxi²kan¹txi³
yxau³xai³lain¹ju³ta² yū³ai¹nxa³hē³la², nū³kxū³nai¹nxa³ha²kxai³la². Mi³ke²lah³la²
nū³kq³txa² nū³kxūn³khaix¹ye²yhai¹nha²kxai³ nxe³na²hē³la². ⁹Nxe³te³na¹ ka³yxuh³-
hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹lai²li² a²nxe³jah¹lain²txi³ a²kxā³nxu¹tai²na²
txih³hū³sxā³ ko³nxe³jah¹lo²lxi³ha²kxai³ Ti³a²bo³jah¹lo²lxi³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²-
lxi³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².
Nxe³yai¹nha²kxai³ oh³nāu³an¹ko³xa² a³li³sxā³ ka³nxi³xi²sxā³ yuh³xan¹ko³xai²na²

kan²txi³ yxau³si¹hain¹jau³su² nxain¹na²hē³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²sa³wi³ha³lxi³-
nāu³xa² te²yā¹nxe³si¹nyhain¹na²hē³la².

¹⁰Nxe³nū²la² wān³txa² oh³nāu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².

Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Hi¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa²ko³-
nxe³ti³ kái³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³li¹. Ha³lo²a²nāu³a² a²yo²ha³kxa¹
nū³kxūn³sxā³ i³hau³ko³tū²sa²tē³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Kris2tu³jah¹lai²li² a²hxi²kan¹-
khaix1nxe³ju³ta² e³lxah²lxi³ i³yau¹tū³nē³na³li¹. Jah¹la² ka³yxuh³hū³sxā³ ko³jah¹la²
Txa²wā¹sū³na² a²ne³nxē³na² i³ki³ha¹kxi²sa²ye³si¹ni² txa²wā³tā³nāu³xa² i³ki³ha¹-
kxai¹ni² nxe³jah¹lai²li² sa²tā³ain¹na³li¹. Jah¹lain²txi³ ko³nxe³khaix1jah¹lain²txi³
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³ai²na² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa² ka³nxah³ta² hāi¹nxe³ti³xa¹
ko³tē³kxi²sa²sīn¹to³nha²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hi¹nān¹te²tū³ yū²nxa³lho³li¹. ¹¹Je³su²-
jah³lai²li² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²li² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxan³na²hē³li¹. A²yo²wān³txain²txi³ nū³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ya²la³lyau³-
xa² i³hen³txain¹na²hē³li¹. Jā¹nxe³ai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxain¹ju³tan¹te²kxa²ya³lhu²
ya³lu²ain¹kxan²ti³ yuh³lxai¹nxa²hē³li¹. ¹²Jā¹nxe³ha²kxai³ oh³nāu³xan¹ko³ i³nxai²na²
ka³lih³txa²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹ko³xa² yxau³yah³lxin¹te² i³nxa² ka³lih³-
jah¹lxi³nū³nhē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ yuh³xan¹ko³ i³nxai²na² i³ye³na² i³nxai²na² nxe³sxā³
khāuh³lxa³txi³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Ti³a²bo³jah¹la² ko³khaix1jah¹la² ka³nxī²sxā³
a³yah³txi¹nx2ti³na³li¹. A²nxe³jah¹la² i³an³txi³khaix1nxe²na³li¹, ha³lo²a² o²la³kxi²ju³-
ta³nū³su² a³lu²xa³ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³su² oh³nāu³an¹jau³xai²na² ain³kxi²na¹hē³la².

¹³Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³sxā³ ko³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ko³xa²nāu³-
a² sa²si¹ka³tai¹nha²kxai³ i³an³txi³na²hē³la². I³an³txi³te³an¹jau³kxai³lu¹ txu¹hai²li²
in³txa² wē³sa² a³li³lah¹ye²ta¹ka³lxai²li² khāuh³lxa³tain¹na²hē³la². ¹⁴Nxa²ha¹te¹
txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²nxe³kxa² nxe³ki³ha¹li¹ ū³hū¹nyhain¹na²hē³la².
Tau²ta²ta³a² nxe³ki³hū³na²hē³la². Nxe³ta³nxe²kai²na² sa²kxai³lu² so¹nū²la² ha³lo²a²
a²kxā³nxa² ih³saun³ko³nāu³ai³tā² āh¹lxi³ ih³sxā³ i³hāi³na²hē³la². Nxe³tāu³ai²-
na² sa²kxai³lu² yain³txa² sa²nhū¹ain¹na²hē³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwē³kon³sxā³
āh¹ wā³txi²yain¹to³kxan²ti³nu¹ yain³txa² ū³yhai¹tain¹toh³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
txih³hū³sxā³ ko³jah¹la² hxi²kan¹txi³ ta¹ka³lxa² ih³sxā³ hāi³je³na² a³txi²nxa³lho³la².
¹⁵Nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³ txih³hū³sxā³ ko³jah¹la² hi²sen³tū³ti¹ i³yau³xa² yxo²-
wxe³ha³li³nū²la² ka³wā³lxa² kāin²jau³xa² ya¹nxe² i³ye¹na³na²hē³la².

—~Ta¹ka³lxa² he¹tāu³su² tāu³a¹ i³yau³xai²li² wa³su³txi³ ka³nxī²sxā³ sa²so¹sxā³
ya²lu¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² nxe³na²hē³la². ¹⁶Nxe³kxan²ti³nu¹ i³yau³xa² i³ye¹na³jau³-
xai²li² ha³lo²ai²na² kxīh³nū³xai²na² i³yo²ha³lat3sxā³ i³yo²hai²txa³lxi³ha²kxai³
nxe³tūh³nhu²su² tūh³nha¹ i³yau³xa² kan³nha²kxai³ ta¹ka³lxa² aun³na²hē³la². ¹⁷Nxe³-
ju³ta² ka³yxuh³hū³sxā³ ko³jah¹la² txih³hū³sxā³ ko³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la²
sa²kxai³lu² txu¹hai²li² i³an³ta³kxi²khai¹nxa²hē³la². I³an³ta³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³
ta¹ka³lxa² a²ne³tah²nāu³xa² ā³nhai¹nha¹kxain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
sa²yo²we¹tain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³-
ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe³tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³nhai¹nha¹kxain¹na²hē³la².
Nxe³ka³tū³ ka³wā³lxa² yxo²ka³teh³nāu³a² yxau³na²hē³la².

Ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³te²a² ā³xai²li² i³yau¹ũ³jau³su²

13 ¹Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² yu³tã³xa² i²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²a² ā³xa² i²a¹hẽ³la². I²a¹te²a²sa¹ i³ye³na² wxa²li³sxã³ wxã³-na²hẽ³la². A²nxe³te²na² ne³txau³xa² hxi²ka² hxa³n³sxã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih³-nha²hẽ³la². A²ne³txau³xa² a²ne³ka³tih²nãu³a² sa²kxai³lu² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la². A²i³lxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² kō³nxe³-te²lo³jau³su² a²ne³ka³nãu³a² i³yĩ¹li²sxã³ ne³wha²li¹la³kxi²nha²xai³na²hẽ³la². ²A²nxe³te²a² ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³te²li² i²a¹ju³ta² ya²na¹lhũ³na²hẽ³la². A²-yu³kai²na² sa²kxai³lu² ur²su²te²a² yu³kxi³hũ³na²hẽ³la². A²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² le³ãu² a²yxo²hũ³na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³te²a² kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² a²wi¹lhi¹nãn¹te²na² hi²sen³su² i³nũ³kxũn³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³sxã³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat³jah³la² ā³wxe³ka³lo³a² ũh³wxe³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ i³hxi²-kah¹khaix¹na²hẽ³la². ³Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²a² i³ye³na² wxa²li³te²na² a²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat³sxã³ ũ³nhe³ja³lu³kxi²sxã³ ũ³yha²lu¹te³lhxã³ nxa¹hẽ¹la². Nxe³kxa²ha³tã³nãxã²ti³ ne³we²txi²nãhã²na²hẽ³la². Ne³we²txi²nãhã²nũ²la² a²nũ²a² yuh³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ o²lain¹kxan²ti³nũ¹ ā³si³tẽ³kxain¹na²-hẽ³la². ⁴Nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³khaix¹jah¹la² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²na² i³ye³na² wxa²li³te²na² i³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²li² i³ye³na² wxa²li³te²li² sa²nẽn¹kxain¹nũn³na²hẽ³la². Sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³khaix¹jah¹la² nũ³kxũn³khaix¹jah¹-lai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe² nũ³kxũn³te²a² i²ki³sxa³wi¹. A²nũ²a² ā³xa² wa³ka³ti³lo³tain¹ju³ta² yũ²nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

⁵Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³xa² kō³nxe³te²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³lu² wãn³txa² i³kãi²no³nha²si¹jau³su² e³kxi²na²hẽ³la². Ai³lhã³ Txa²wã¹sũ³na²su² ki³lxo³nxe³-ha²kxai³ wãn³txa² ki³han³ti³hit¹nhã²nxa³ta³ki³lxo³tã²hẽ³la². Nxe³ju³ta² i³la² ka³lxat³sa²tã³tũ¹tãu³a² 42 nxe² i³la³ka² sa²tã³tũ¹tãu³a² nxe³jut³su² kãi³si¹jau³-su² i³hxi²ka¹tã²hẽ³la². ⁶Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² kō³nxe³txe²lo³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² kō³txe²lo³tha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yxau²xai³ko³-xa² kō³txe²lo³tha²kxai³ a²hãix¹tãu³a² yxau²xai³tũ³ka³txa² kō³txe²lo³tha²kxai³ nxe²sa²tẽ³na²hẽ³la². ⁷Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²te²nãu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Ā³nhai¹nha³kxain¹sxã³ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³-la², ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³nxe³te²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³la². Nxe³te³na¹ yuh³xan¹tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ sxi²je³na² a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²nũ³ka³txa² a²-yxō²ha³kxa¹ wãn³txa² ā³lxijau³xa² e³tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kãi²lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² hãi¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹-na²hẽ³la². ⁸A²nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² hi²sen³kxai³lu² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Yxã¹ta¹ sa²nẽn¹kxai¹nxa³te²nãu³xa² yũ³na²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²-ain¹na²hẽ³la². Ya³lu²kxi²nũ¹hain¹ju³ta¹tã² yxo²i²ain¹na²hẽ³la². A²wi¹lhi¹nu¹ta¹na²

a²nū²a² yū²nxa³hi¹nu¹tai²na² tū¹ka³txai²na² a²i³lxa² tē³lxi²sxā³ O³ve²a² Wē³sū³-jah¹la² ha³teh³nxā³nxā² ka³ten³ti³hi¹tē³txā³nxā² ā²la² ū³wha³li¹la³kxi²ta¹hxai³hē¹la². O³ve²a² Wē³sū³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ ta²nxā¹nxai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³hi¹tain¹na²hē³la². Nxe³ta²nxū¹ka³txai²na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxai¹nxā³hē³la².

9 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na³la². Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². 10 A²nū²a² i²li³te²a² nū³kxūn³txi³ sa²so³ka³-tu³ kan²thi³na² ū³tī¹kxain¹kxai²nān²tu³ wxa²wa²sut¹sxā³ a³li³ai¹nxā³lho³la². Jā¹nxe³sxā³ hi³ki²a³la² hxi²tē³nha²sxā³ a²nū²a² su²lhā³te³lhxā³ ain¹kxai²nān²-tu³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² wa³lxi³nha²sxā³ su²lhā³ain¹nūn³tu¹wa², hi³ki²a³la² hi²se³na²sa³. A²nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² khāuh¹lxa³txi³nhain¹kxan²ti³nū¹ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kan²txi³ yxo²i²txai¹lxa².

11 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³te²a² ā³xā² i²a¹hē³la². Kxih³nxā² si³tah³nāu³a² wxa²li³sxā³ wxā³na²hē³la². A²nxe³te²a² sa²kxai³lu² o³ve²a² wē³-sū³nxe² ne³tau³xi³nhā²hē³la². Nxe³txau³ha¹lin¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ a²wān³txa² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khai¹nxe³jah¹la² yā¹nxe² wān³txi³nhā²-hē³la². 12 Nxe³sxā³ nū³kxūn³khai¹lxā¹nxā²hē³la². Yxān¹ta¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² nū³kxūn³sxā³ wa³to²hi²na²hē³la². Nxe³jah¹la² yen³nāu³a² yxau³tāu³a¹ ko³nxe³ti³ kái³kxa² yā¹nxe³ kái³nūn³na²hē³-la². A²nxe³jah¹la² kxih³nxā² si³tah³nāu³a² wxa²li³sxā³ wxā³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² yuh³xan¹ta²ko³xan¹tū³ka³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³xan¹tū³ka³txa² sa²yxo²wē¹tain¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hē³la².

—~Sa²yxo²wet¹sxā³ sa²nēn¹kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹, ka³yxuh³xa² jah¹lai²-na² ne³ka³na³ka³nat³sxā³ ne³ya³lu²te³lhxā³ta¹ ne³wē²nxi²jah¹lai²na²su¹. Nxēn³txain¹na²hē³la². 13 Nxe³kxa²yu³su² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ oh³xan¹ko³nāu³a² ha³nxe²a² i³te²a² wxa²ka³nxā² wxā³si¹jau³-su² i³kwa³na³na²hē³la². Nxe³te³na¹ ya²la³tu³ ha³nxe²a² wxa²ka³nxā² wxā³ye²na²hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹nūn³na²hē³la². 14 Nxe³-sxā³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khai¹lxā¹te²na² a²wi¹lhi¹nān¹jah¹lai²na² yen³nāu³a¹ he¹hi¹na¹ kāin² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na²hē³la². Wā³nxīn¹-si¹ha²kxai³ a²nū²a² yuh³xan¹ko³xan¹tū³ka³txa² i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ sa²yxo²wet¹sxā³ ā³ke³tū¹ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

—~Ka³yxuh³hū³jah¹lai²li² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²li² kāin²khai¹lxā¹lxā¹li¹wi¹. A²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat³sxā³ ne³ya³lu²te³lhxā³ na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ne³wē²-nxi²na²hē³li¹. Sa²nēn¹kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: Kwa³thi³la² tē³sxā³ jah¹lai²na² yāu³ka³txa² we¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxēn³tain¹na²hē³la². 15 Nxe³nxā²ha¹te¹ a²yāu³ka³txa² we¹ta³lu²nain¹nū²la² a²yāu³ka³txa² a²wa³nē³-na² i³ya¹txa²hē³la². I³ya¹txa²ha¹te¹ i³ye³ti³hi¹tā²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² a²nū²a² yuh³xan¹ko³xan¹tū³ka³txa² i²li³te²a² ka³yxuh³xa² ne³ya³lu²te³lhxā³ta¹ ne³wē²nxi²-jah¹lai²na² sa²nēn¹kxain¹nxā³te²a² i³ya²lun¹ti³si¹hain¹jau³su² i³ye³ti³hi¹tā²hē³la². 16 Nxe³te³na¹ a²yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² wet¹tain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² yuh³xan¹tū³ka³txi³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ kái²nxā³te²su², kāin²-

te²su², yen³kxi³khai¹te²su², yen³kxi³txa²te²su², ā³wa²sut¹sxā³ yxau³te²su², kwa²wa³kon³te²su² nxe³te²nū³ka³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ū³tā³kxi²sxā³ ū³wha²li¹la³kxi²-nyhain¹na²hē³la². A²hxi¹ka² wi¹nē³tāu³a² tā³nxa² a²ye³ha³na³kxa²nāu³a² tā³nxa² ū³tā³kxi²sxā³ ū³wha²li¹la³kxain¹na²hē³la². 17Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²a² ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yū³te²sin¹te²a² so¹lxi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹-kxi³ju³ta² o²la³kxi²hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yū³te²sxan³te²a² hxi¹kan¹txi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹hī³nx2na³la². Ka³yxuh³hū³-sxā³ ko³nxe³jah¹la² i²ye³na² wxa²li³te²na² a²i²lxa² tā³nxa² hau³ko³jau³xa² tā³nxa² ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nha²te²na² so¹lxi³ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹hī³nx2na³la².

18Nxe³jah¹lxi³sa²lxa². A³la³kxi¹jah¹lxi³hē¹la². Ka³yxuh³hū³sxā³ ko³nxe³jah¹lai²na² hau³ko³jau³xa² a²nu²me³ro³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi¹yah¹lxin¹kxai¹nān²tu³ a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³yah¹lxin¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² sa²-kxai³lu² in³txa² i²lxa²yā¹nx2na³la². 666 nxe³jau³xai²la¹wa².

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² i³yau¹ū³jau³su²

14 1Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² i²a¹hē³la². Wā³la³ka³txa² Si³āu²-ka³txa² nxe³yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³yxau³kxi²ye²ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² ā³si³tē³kxain¹sxā³ yxau³ain¹nūn³na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a² wēn³sū³jah¹lai²-na² a²i²lxa² ū³hū¹nyhai¹nha²kxai³ Txa²wā³sū³na² a²i²lxa² ū³hū¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ a²ye³ha³na³kxa²nāu³xai²li² ū³tā³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹nyhain¹na²-hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²li² ka³lxa¹khai¹xai¹nha²kxai³ 144.000 nxain¹na²hē³la². 2Nxe³te³na¹ oh³nāu³an¹jah¹la² a²e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa² en³ta²txa² a²nxon³jau³xa² yā¹nxe² kāin²nxon³na²hē³-la². Te²yā¹nxe³sxā³ kāin² wa³tu³ka³nxe² ha³lai³xa² yā¹nxe² kāin²nxon³na²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³nāu³xa² vi³o³lāu²te³hū³te³na² tē³-sxā³ hai³nain¹na²hē³la². Nxe³jau³su² ain³kxai¹na¹hē³la². 3A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² ā³si³tē³la³kxi²xai³lain¹tū³ka³txa² hain³txa² tah²yau³xa² hai³nain¹na²hē³la². Txa²wā³sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² a²ne³kxai³tāu³a² hai³nai¹nha²kxai³ oh³nāu³an¹tū³ka³txa² ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹te³nāu³xa² a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi¹kan¹te²nāu³xa² a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ hai³nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² hxi¹kan¹txi³ hain³txa² jau³xai²li² hai³nai¹nhī³nx2na³-wa². Yxān¹ta¹ ta²nxū¹ka³txai²na² ka³lxa¹tū³ka³txai²na² 144.000 nxe³tū³ka³txai²na² so¹lxi³ hai³nain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² o³ve²a² wēn³sū³jah¹la² hxi¹ka² sa²wa²su¹tain¹tū³ka³txi³su² na²hē³la². 4A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹ai¹-nxa³ha²kxai³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Txu¹ha² so¹ai¹nxa³hē³la². Yuh³xan¹tū³ka³txi³sain¹na¹la². Yxān¹ta¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²-na² wān³txa² sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā³sū³nai²na² wān³txa² sa²yo²-we¹tai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³

nxain¹tũ³ka³txai²na² a²wi¹lh¹nān¹tũ³ka³txi³sain¹na³la². Yxān¹ta¹ ā¹ha² nũ³ka³txi³ ā³nũ³ka³txa² yo³na² wxā³ain¹tũ³ka³txa² yũ²na³la². 5Jā¹nxe³tũ³ka³txai²li² a²yo²-wān³txa² hai³txi³ ki³ha³nai¹nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kã³ai¹nxa³wa².

Oh³xan¹jah¹la² i³hen³txi³jau³xa² i³yau¹ũ³jau³su²

6Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² i²a¹hē³la². Oh³si³nāu³a¹ ā³nin³na²hē³-la². Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ne³ki³so³nxa³sxā³ hxa³nxa³jau³xa² i³hen³txi³si¹jau³su² yuh³xan²ko³nāu³a² ā³ni³nxa² ka³nxe³na²hē³la². Ā³ni³nxa² ka³nxe³nũ²la² yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² nũ³-ka³txa² kã²lxi²tũ³ka³txi³nāu³xa² i³hen³txi³ha²kxai³ sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹ i³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² wān³txa² yau³xā³xa² e³tũ³ka³txa² i³hen³txi³-ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³su² i³hen³txi³ha²kxai³ nxe³te³lhxā³ ā³ni³nxa² a³ka³nxe³na²hē³la². 7Ā³ni³nxa² a³ka³nxe³sxā³ yxo²kāin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3jah³lxi³sa²lxe¹. Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹le¹. A²-yo²wān³txa² sa²yo²wet¹lsxā³ wxi²kin³ti³ton³jah³lxi³hē¹le¹. Hī¹na² ha³lo²a² ā³nha²ko³tā³le¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² a²nũ²a²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ i³-wai¹txain¹ju³ta² yũ³tu¹we¹. Thã³ti³la² i³wi¹lxo³kxi²tain¹yah³lxi³hē¹le¹. Txa²wā¹ha³lo²a² hã¹nxe³ti³xa¹ wã³ko³txa³kxe³tu³ i³yũ¹jah¹lai²la¹we¹. Oh³xan¹ko³xa² we¹txi² yuh³xan¹ko³xa² we¹txi² i³ye³na² we¹txi² ka³wã³lxa² ka³ten³ti³ ha³li³jau³xa² we¹txi² nxe³jah¹lo²su² na³le¹. Nxe³na²hē³la².

8Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ā³ta³lo³hēt¹lsxā³ ā³ni³nxe² kã³nxa² wxã³na²hē³la². Ā³ni³nxe² kã³nxa² wxã³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²khaix¹lthi³na² nxe³tũ³ka³txa² he¹lain¹sxã³ sxi²-je³na² nēn³kāin²kxan²ti³nũ¹ ā³kho³tain¹na²hē³li¹. Jau¹xai²na² a²ya³la³tũ³tã³li¹. A²nxe³thi³nai²nān¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² a²kxã³nxi¹na² kuh³lxa³thin¹khai¹-nxe² ko³thin¹khai¹nxe² nxēn³tain¹na²hē³li¹. Nxēn³tain¹tũ³ka³txain²txi³ a²nũ²a² ā³xa² nũ³ka³txi³nāu³xa² ko³txi³ kã³yain¹si¹jau³su² o²la³kxain¹na²hē³li¹. Kuh³-lxa³thin¹ju³ta² so¹lxi³ i³we¹nyhain¹na²hē³li¹. Nxe³na²hē³la².

9Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² ā³ta³lo³hēt¹lsxā³ a³ka³nxa² wxã³-na²hē³la². A³ka³nxa² wxã³te³na¹ yxo²kāin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²na² nxe³ya³jah¹lai²na² i³sa²nēn¹kxi²-yah³lxi³txa³hē¹le¹. Jā¹nxi³sxã³ wxa²ye³ha³na³ka² ta³nxa² wxa²hxi²ka² ta³nxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹ta³nxa² ũ³hxi²wha²li¹ta³nxa² nxe³nha²yah³-lxi³si¹txa³hē¹le¹. 10Yxān¹ta¹ ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹li² ũ³hxi²wha²li¹li² nxe³nha²yah³lxi³si¹hin¹kxai²nān²tũ³ Txa²wā¹sũ³na² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³tu¹-we¹. Ī³xan³ta³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ khāuh³lxa³thin¹khaix¹yah³lxi³nha³ta²we¹. Ha³nxe² i³tho³xa² yxau³sxã³ khāuh³lxa³thin¹yah³lxi³nha³ta²we¹. Nxe³sān²-kxa²yu³su² oh³xan¹tũ³ka³txa² wi¹lh¹n¹tũ³ka³txa² ten³sa²tã³ũ¹nx2tai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹la² ten³sa²tã³ũ¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹we¹.

11Nxe³nx2ti³ju³ta² ha³nxe²a² wha²lxin¹txa² ye³khāuh³lxa³thi¹txa²lxi³ju³ta²

hxa³nxa³lho³le¹. Hai³txi³ hxi²kan¹txi³ yxau³sxã³ i³ye¹nxe²yah³lxan³tho³le¹. A³-lan²ta² a²hã¹nxe³ti³xa¹ ka³nxah³ta² a²hã¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹yah³lxan³tho³le¹. Ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²la³ ta³nxa² a²yãu³-ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²la³ ta³nxa² a²i³lxa² ye³ha³na³ka² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li¹ta³nxa² a²hxi²ka² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³hxi²wha²li¹ta³nxa² nxe³nx2ti³kxai²nã²tu³ hã²wxã³txa³ ju¹ta² ye³khãuh³lxa³ti³nx2ti³ha³ta²we¹. Nxe³jau³su² oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

12 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Ye³khãuh³lxa³thin¹yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³-na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹te² i³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² wi¹li²jah¹lxi³hẽ³la². ã³nãu²no³jah³lxin¹nũ²-la² ya³nã³ta³ki²la² yxo²i²sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ³la².

13 Nxa²ha¹te¹ oh³nãu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹: —~Nxex3sa²lxi¹. Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. A²nũ²ai²li² a²kxã³nxa² Je³su²jah³-la² a³ya³txi²sxã³ yxau³jah¹lo²su² a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² ya³lu²kxai²nã²tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe² wi¹lxon³kxi²khaix¹nxe² nxe³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³na²-hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: —~Wain³na³li¹. Nũ³kxũ³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² o²la³kxain¹tai¹-ti²tu³wi¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ hi¹na² oh³nãu³nũ¹ka³na¹ i³ye¹nxain¹tu¹wi¹, wi¹kãi³ain¹ju³ta² yo³ha²su¹. Nxe³na²hẽ³la².

Hai³sxa² yuh³xan¹ko³xa² yain³txa² kan¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² o³sĩ³na² hãn³sĩ³na² i³a¹hẽ³la². A²nxe³-ta³sĩ³nãu³a² oh³xan¹jah¹la² ã³wxe³sxã³ yxau³na²hẽ³la². A²nũ²hũ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³-lo³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²hxi²ka³nãu³xa² ya³la³na² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². 15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² i²a¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² oh³-nã¹ta³ko³xan¹thĩ³na² a³li³na²hẽ³la². A³li³te³na¹ o³sĩ³na² ã³wxe³jah¹lai²na² ain³kxi²jau³su² i³kaix¹ta²hẽ³la². I³kaix¹te³nah¹lxi¹:

—~Ya³la³na² tẽ³in¹kxa² tẽ³sxã³ wa³kon³txa²hẽ³li¹. Hai³sxa² yain³txa² kan¹na³li¹. Hi¹na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Yuh³xan¹ko³xan¹txa² hai³sxa² kan¹na³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

16 Nxa²ha¹te¹ o³sĩ³na² ã³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya³la³nai²li² hxi²tẽ³-nha²sxã³ yain³txa² yo³so²hxa³tã²hẽ³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² oh³nã¹ko³-xan¹thĩ³na² ãh¹a³li³to³nha²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²li² ya³la³na² txo¹ta³wxi²a² sa²so²nũ³na²hẽ³la².

18 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ãh¹ ã³xah³la² i²a¹hẽ³la². Nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³-lu² ha³nxe²a² wa³kxẽ³yah³lo²su² na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽ¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sĩ³na² ũ³thũ¹kxi²ka³txa²nãu³a² a³li³na²hẽ³la². A³-li³sxã³ i³kaix¹ta²hẽ³la². Ya³la³nai²na² sa²so¹sxã³ wxã³jah¹la² i³kaix¹kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Nxex3sa²lxi¹. Ya³la³na² txo¹ta³wxi²a² hxi²tē³nhān¹ta³wxi²a² tē³sxā³ ũ³yho³txu¹li¹. U²va²nē³kxa² nā³kxi²khai¹nx2na³li¹. Nxe³ta³nxē³kxai²na² a²nxā³kxa² ũ³yho³sxā³ sa²so¹sē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

¹⁹Nxe²e³nū²la² nxa²ha¹te¹ in³jah³la² ya³la³na² tē³jah¹la² yuh³xan¹ta³ko³xa² yain³ta³ne³kxai²na² ũ³yho³sxā³ sa²so¹na²hē³la². Sa²so¹ka³tu³ ũh³tī³ain¹te²-ju²hē³la². Ũh³tī³ain¹ka² yā¹nxe² oh³xan¹jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kái³tū³ka³txa² i³wai¹tain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxai¹nha²kxai³la². ²⁰A²nxe³tē³nai²li² e³la² kāin²tāu³a² ka³lot3tā³la². Nxe³je³na² ũh³wxe³sxā³ ā³no²la³kxain¹na²hē³la². Ā³wxe³sxā³ ā³no²la³kxain¹tāu³a² a²ti³ha²yau³-xa² ha³lī³na²hē³la². Ha³lī³ju³ta² sa²kxai³lu² kāin² ha³lī³khai¹nxe³ha²kxai³ u²khaix1nxe³ha²kxai³ ka²va¹la² ne³ka² ne³ke³nxa² yxau³na²hē³la². Hūx1txa²-xai³tīh³na² u²tīh³na² 330 ki³lo²me³tro³ tīh³na² hūx1txa²xai³na²hē³la².

Yen³kxa² ko³nxe³khai¹nxe³te²a² tē³ain¹jau³su²

15 ¹Nxa²ha¹te¹ oh³nān¹ko³xa²nāu³a² yu³tā³xa² i²a¹hē³la². Wi¹khai¹nxe³-ju³ta² o²lha²ju³ta² i²a¹hē³la². Oh³xan¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² i²a¹hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² yen³kxa² ko³nxe³khaix1te²a² tē³lin³-tain¹na²hē³la². Ka²te³hū³tē³na² nē³nha¹li¹ nē³nha³li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki² tē³lxi² ain³tain¹na²hē³la². Nxe³tēn³tai²na² sa²kxai³lu² ā³yu¹kā³ain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² an³ta³kxin²tain¹ju³ta² ne³ki³son²tu¹wa².

²Nxe³te³na¹ i³ye³na² i²a¹hē³la². Na¹tāu³a² ha³nxe²a² i³tho³xa² ā³kē³ni²-ha²kxai³ i³ye³na² vi²tro³jau³hū³jau³xa² ā³kē³ni²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². A²nxe³je³na¹ a²nū²a² ũ³nhe³hē²ka² ai³te²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² i²a¹hē³la². Vi³-o³lāu²tē³nhū³tē³na² Txa²wā¹sū³na² ũ³hū¹ain¹tē³na² hxi²tē³lxi³hain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa¹ ka³yxuh³hū³sxā³ ko³nxe³jah¹-la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² sa²yxo²we¹ta¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la² sa²yxo²we¹ta¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³xai²na² a²r³lxa² ũ³ta³ka² sai¹sxā³ ũ³ye³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³sain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²i²tū³ka³-txi³sain¹na²hē³la². ³Nxe³ain¹sxā³ hai³nain¹na²hē³la². Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit3sa²jah¹lo²nu¹ta²na² a²hain³jau³xa² hai³nai¹nha²-kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²hain³jau³xa² i³sa²nēn¹kxain¹jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lāi³. Nū³kxūn³txe²

Si³yxau³kat3sa²nhi¹lxi¹. Yen³kxa² kái³nhñ¹ju³ta² wi¹khaix1sñ¹-na³li¹. O²lha²si¹nhñ¹ju³ta²la¹wi¹. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kái³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Ya²la³lha²ju³ta² so¹lxi³ kái³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. A²nū²nāu³xa² yuh³xan¹tū³ka³txai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹.

⁴Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹. On²ti¹nxā²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. I³wxi²kin³ti³tot3txa²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. Wxāi²na² so¹lxi³ wā²nxū¹ wxi²kin³ti³ton³sxā³ wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹.

A²nũ²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³yā³nũ²kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³wxa²ne³kxai³tāu³a² sa²nēn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. Hi¹na² wain³txi³ kāi³in¹-ju³ta² whāi²na¹ e³lxah²lxi³ye¹nx2sīn¹tu¹wi¹.

Nxe² hai³nain¹na²hē³la².

5Nxe³nũ²la² hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² oh³xan¹thi³na² i²a¹hē³la². i³-a¹tāu³a² sxi²hē³nān¹thi³na² sa²yo²than²na²hē³la². A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ i³ye³kxi²nũ¹nhē³jau³xa² ũ³wha¹thi³n³sān²-na²hē³la². 6Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³sxā³ thi³nai²na² a³li³ain¹na²hē³la². A³li³ain¹ka³tu³ a²yen³kxa² kō³nxe³-khaix¹te²a² ka³te³hũ³tē³na² tē³lxi² ain³tain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² a²wā²la²ka³lo³a² hān³ka³lo³txa² līn²yo²ka³lo³txa² ũ³whih²kxi²nha² ain³tain¹-na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹yxain¹na²hē³la². Ya³te³ya³ten³txi³ka³lo³su² wi¹h²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la². Sīn²to²ka³lo³hũ³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² sa²ha³-la³ta³lu³lu³ka³lo³a² a²ha³la³sa³tih³na² sa²ha³la³tī¹lxi³nhain¹na²hē³la². 7Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² wi¹lhin¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹te²nāu³xai³ta³lxi³ ka³na³ka³-nat3sxā³ a²yen³kxa² tē³sxā³ wxā³na²hē³la². A²nxe³te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³jah¹la²nāu³xa² yen³kxa² ũ³hũ³xai³ain¹na²hē³la². Ka³te³ha² ou²ro²te²a² wet¹l²tē³na² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki²te²na² ũ³hũ²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³tēn³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹lai²na² i³an³ta³kxin²tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³te³ha² tēn¹tai²na² a²xan³txi³ju³ta² i³ne³khih²lxi³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ũ³hũ²xai³ain¹na²hē³la². 8Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹ yu³tā³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² oh³xan¹thi³-nāu³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² ne³kih³na²hē³la². Txa²wā¹sũ³na² wxi²kin³tī³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ nũ³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ha³nxe²a² a²wha³-lxin¹txa² sxi²ha² kāin² wha³lxin¹ni³ye²na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li²te²a². —~Ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Nxain¹kxan²tī³ hxi²kan¹txi³ ā³wih¹hain¹ju³ta² yū²nxa³wa². Yen³kxa² kō³nxe³khaix¹te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² tē³ain¹kxa² yān³txai²na¹ o²-la³kxi²ta³lu²nxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ sxi²ha² ā³wi¹hai¹nhj³nx2nxa³wa².

Txa²wā¹sũ³na² i³xan³txi³jau³su²

16 1Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² oh³xan¹thi³nai²na² yxau³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²na²hē³la². Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³-ki¹ jah¹la²nāu³xa² ain³kxain¹jau³su² ain³kxi²nũ³na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹: —~Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Ka³te³ha² tē¹ta³tai²li² tē³sxā³ ai³jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² i³an³txi³jau³xa² tē³xai³lyah³lxi³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a¹ ā³-yu¹kxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².

2Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wi¹lhi¹nān¹jah¹la² txā² ka³te³ha² tē³sxā³ yuh³xan¹ko³xai³na² ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nũ²la² a²nũ²nāu³xa² ka³-yxuh³hũ³jah¹la² kō³khaix¹lah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²i³lxa² ũ³ta³ka² sai¹sxā³ ũ³ye³wha²li¹nha²jau³xa² a²kxā³nxa² ũ³ye³wha²li¹nha²kxai²nān²tu³ nxe³-jah¹la²nāu³su² kxai²nān²tu³ wā³ko³nxa³kxe³tu³ i³ton³khai¹nxēn³tai¹nha²kxai³

paḡ3nḡēn³tai¹nha²kxai³ nḡēn³tain¹na²hē³la². Ka³yḡuh³hū³jah¹la² ko³khaixljah¹-
la² yāu³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nḡēn³tain¹na²hē³la².

³Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ ī³ye³na² ā³yḡu¹kxū³na²hē³la². Ā³yḡu¹kxū³nxa²ha¹te¹
ī³ye³nai²li² a²nū²a² ya³lu²te²a² a²ti³ha²yau³hū³nxe² ī³ā³lxi³tot³tā²hē³la². Nxe³-
ju³tān¹te²kxa³ya³tū³ ī³ye³na² hāu¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ya²lun¹txa²hxn³na²hē³la².

⁴Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
ka³wā³lxa³tai²na² sa²kxai³lu² ka³te³ha² tē³sxā³ ā³yḡu¹kxū³xa² ai³na²hē³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² te²yā¹nxe² ī³kai³sxā³ a²ti³ha²yau³xa² ī³ā³lxi³-
tot³tā²hē³la². ⁵A²nxe³ju³ta² oh³xan¹jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹la² ī³yau³xa²
a²wa³kxēn³yah³la² ī³ye³kxi²na²hē³la². Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Sū³na² wi¹lhin¹khaixljah¹lāi³. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kai³jah¹lo²si¹lxi¹. A²-
kxā³nhxi¹nu¹tai²na² ka³tēn³su² yxau²xai³jah¹lo²si¹lxi¹. Jā¹nxi¹lxi¹. A²nū²a²
kai³ju³ta² wi¹kai³jut³su² ta³nxa² ko³nxe³ti³ kai³jut³su² ta³nxa² a³ya³tai¹ni¹-
nhē³li¹. Nxin¹sxā³ ko³nxe³ti³ kai³te²na² sa²kxai³lu² kain² ī³wai¹txai¹nin¹ju³ta²
yū³ha²kxai³ wi¹la³ kai³te²na² sa²kxai³lu² wi¹la³ ū³yho³hai¹nin¹ju³ta² yū³-
ha²kxai³ nxi¹lxi¹. ⁶A²kxā³nxa² a²nū²a² ko³nxe³ti³ e³te²su² te²a² hi²sen³su²
Je³su³jah³lai²na² wān³txa² yxo²tī²te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³
tū³ka³txi³su² te²nāu³xa² nxain¹sxā³ sun²tā¹ain¹na²hē³li¹. A²ti³ha²yau³xa² ā³nē¹-
na³kxain¹na²hē³li¹. Nxe³ye¹nxai¹nha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa²
ī³na²si¹hai¹nin¹jau³su² ū³hū¹ai¹ni¹nhē³li¹, ī³wai¹tain¹si¹hin¹jau³su¹. Nxai¹nin¹-
ju³ta² wain³na³li¹, ko³nxe³ti³ kai³ai¹nha²kxai³lu¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

⁷Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³tā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹jau³xa²sa¹
txah³lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yḡuh³xa² sī³na² ū³-
thū²kxi²ka³txa²nāu³ai²na² a²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹jau³kxai³lu¹:

—~Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹-
lxi¹. Nū³kxūn³txa² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. A²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³ kai³te²su²
te²a² ko³nxe³ti³ ī³yi¹lai¹nin¹sxā³ ī³wai¹tai¹nin¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³na²hē³la².

⁸Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³-
lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ u³je³na³ka²yen³nāu³a² a²yḡu¹kxā³na²hē³la².
Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³kai²li² kain² a³lan²nha²kxai³ a²nū²a² yuh³-
xan¹ko³xai²nān¹te²nāu³xa² wā²nain¹na²hē³la². ⁹Wān³ya²lun¹ti²te³lhxā³
nxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
sa²kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³ e²nain¹jau³su²
ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kai³ain¹ju³ta² ī³āin²ta³kxi²-
nxai¹nxa³hē³la². Hai³txi³ Sū³na² wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² te²lo³tai¹nxa³hē³la².

¹⁰Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²-
na² a²ka³te³hai²li² tē³nū²la² ka³yḡuh³hū³jah¹la² ko³khaixljah¹lai²na²
ī³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ā³wxē³ka³lo³a²nāu³a² yen³kxa² ko³khai¹-
nxe³te²a² ā³yḡu¹kxā³na²hē³la². Ā³yḡu¹kxā³nxa²ha¹te¹ ka³yḡuh³hū³jah¹la²
ko³khaixljah¹lai²na² ī³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ha³lo²a² whāi²na¹ ka³-
nxa³hi²ye²na²hē³la². Nxe³ye²sān²kxa²yu³su² kain² ih³ton³nhain¹na²hē³la².

11 Nxe³kxan²ti³ ih³khai¹yx²kxan²ti³nū¹ kãin² pax³nxe³kxan²ti³nū¹ hãi¹-
nxe³sxã³ Txa²wã¹sū³na² oh³nãu³a² yxau³jah¹la² kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la².
Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹ai¹nxa³hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² ã³ta³lo³hē¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
a²ka³te³hai²li² tē³nū²la² ka³wã³lxa² kãin²jau³xa² Eu³fra²te²yau³xa² ã³yxu²kxū³-
na²hē³la². ã³yxu²kxū³nxa²ha¹te¹ ka³wã³lxa² kãin²jau³xi²li² te²ye²na²hē³la².
Ha³lo²a² u²lan¹kō³xa² u³je³na² a³li³xi²tãu³an¹kō³nãu³xa² ka³lxa¹tū³ka³txa² wxã³-
ain¹tu¹wa². A²hxi²kan¹te²nãu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nxe³sxã³ wxã³ain¹tu¹wa².
Nxe² wxã³ai¹nh¹na¹ ka³wã³lxai²li² te²yain¹na¹la². Nxe³ha³kxai³ te²ye²ha³kxai³
hxi²kan¹txi³ yxo²ha³ti³lhi²a² wxã³ain¹tu¹wa². 13 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³-
jah¹la² kō³jah¹lai²na² ka³yxuh³xa² kō³khaix¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na²
kō³nxe³sxã³ ã³ke³tū¹ain¹jah¹lai²na² nxain¹sxã³ a²yxō²nãu³a² a²yãu³ka³txa²
kō³nxe³khaix¹te²nãu³xa² ha¹li¹ ka³na³ki² te²nãu³xa² ha³lau³lhū³te²nãu³xa²
yxō²a³li³la³kxain¹na²hē³la². 14 A²nxe³te²na² yxo²a³li³la³kxi²te²a² kō³nxe³ju³-
ta² nxe³na²hē³la². Nxe³kxan¹ti³ nū³kxū³txi³ o²la³kxain¹na²hē³la². Nxe³sxã³
yuh³xan¹txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²nãu³xa² i³ki³ha¹kxi²te²lhã³ ã³tū³lxi³yhain¹-
na²hē³la². i³ki³ha¹kxi²yhain¹kxai²nãn²tū³ ã³sa³kxi³nū²kxi²ye²yhain¹si¹jau³sa³.
Ye²yhain¹kxai²nãn²tū³ Txa²wã¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² nū³kxū³ju³ta² Si³yxau³-
ka³jah¹la² ã³nhe¹kxain¹je³na³kxi³nū³su² ha²kxai³ i³sa²kxi³nū²kxi²yhain¹tu¹wa².

15 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wën³sū³jah¹la² yxo²i²ain¹tū³ka³txa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

—~Nxe³jah³lxi³sa¹lxi¹. A³ka³nxi²sxã³ wxã³na¹tu¹wi¹. A²nū²ai²li² a²yen³kxa²
kãi³kxi²te³lhã³ wxã³jah¹la² wa³su³txi³ wxã³te²ju²hē³li¹. Ye³te³nxa² yxau³sxã³
wah³nxe³yah³lxan³kxai²nãn²tū³ wxa²wã²la² whãi²na¹ so¹hxa³kxi¹nx²ti³ha³-
ta²wi¹. Nxe³nx²ti³kxai²nãn²tū³ i³tu¹lxi²yah³lxi¹nh¹na¹ wã²la²txa²nx²ti³kxe³su²
ãu²li²nx²ti³ha³ta²wi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã³txa² yxo²i²sxã³ ã³yah³-
lxin¹kxai²nãn²tū³ hã²wxã³txa³ wxã³na¹h¹na¹ wah³nxe³sah¹lxan³kxe³tū³
wxã³na¹h¹na¹ i³ãu²lxi²to³nx²ti³ha³ta²wi¹. O³ve²a² Wën³sū³jah¹la² nxe³na²hē³la².

16 Jã¹nxe³jut³su² yuh³xan¹kō³xa² hxi²kan¹txi³nãu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³-
nãu³xa² nxe³sxã³ ã³sa³kxi³nū²kxain¹kxai²nãn²tū³ ha³lo²a² a²i³lxa² E³bre²a²
wã³txa² i³lxi¹jau³xa² Ar³ma³ke²tō³thĩn³su¹ nxe³hxi²na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² a²ne³ki³san¹jah¹la² a²ka³te³hai²li²
tē³nū²la² a²ha²tai²na¹ o³sĩ³nai²na¹ ã³yxu¹kxã³na²hē³la². ã³yxu¹kxã³nxa²-
ha¹te¹ Txa²wã¹sū³na² sxi²ha² ã³wxe³ka³lo³nãu³a² wã³txa² e³kxi²te²a²
i³kaix¹kxain¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Ta³lu²nain¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

18 Nxe³tū³kxai³lu² kãin² i³ha³lai³ni³ha²kxai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ kxĩh³-
nxa² kãin² i³ka³ta³tan³ta³tū³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Ha³lai³xai²li² ju¹ta² yã¹nxe²
wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²te²sxa³yu²hē³la². A²nū²su² te²a² a²kxã³nhxi¹nu¹tai²na²
a²nū²a² i³yūt¹sĩn¹nu¹tai²na² te²yã¹nxe³te²la³ i²ai¹nxa³ha²kxai³ a²ha² kwẽn¹tai²na²
ha³ta³nxã³nxã³txi³ i²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Kxĩh³nxa² i³ka³ta³tan³tū¹-
ju³ta² ã²la² kãi²nha²kxai³ ã²la² nū³kxū³nha²kxai³ nxe³na²hē³la². 19 Jã¹nxe³ha²kxai³
sxi²je³na² kãin²khaix¹nxe³thĩ³na² i³ha³la³tãu²li² ha¹li¹ ka³na³ka²txi³na²hē³la².

Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²sxi²yhe³nāu³xa² ā³kho³txa³kxain¹nūn³na²-
hē³la². Nxe³kxa²yu³su² Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²khaix¹nxe³thi³na² sa²kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ain³kxi²xi²nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³an³ta³kxin²txain¹-
ju³ta² ka³ne²kxē³na² vīn²yau³xa² yā¹nxe² ū³hūn¹tain¹tu¹wa². 20 Jā¹nxe³nū²la²
ha³lo²ai²na² ka³wā¹lxa² nxū²kwaj³ye³la³nāu³ai²na² sxa³ko³xai²na² ā³tī¹i²
wā³la³ka³txa² ā³tī¹i² nxe³na²hē³la². 21 Nxe³kxa²yu³su² wā³yxū³la³ka² ki³kāi²lxi³-
khaix¹kī³sa²ki³a² sī³na¹na²hē³la². A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² sa²te¹khai¹nxe³sxā³
45 ki²lo² nxe³kxi²ti³sa²na²hē³la². A²nū²a² yuh³xan¹tū³ka³txa² sī³na¹hain¹na²hē³la².
Kāin²sī³na¹ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxō²wān³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ko³-
nxe³te²lo³tain¹na²hē³la², khāuh³lxa³thi¹txai¹nha²kxai³la².

Txu¹ha² ko³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su¹

17 ¹Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² yen³kxa² ko³nxe³te²a²
ā³yxu¹kxā³jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³nat³sxā³ tī³sa²sxā³ i³ye³kxi²-
sa²na²hē³la². I³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Ya²ha³wi¹. Yen³kxa² wā²nā³ū¹nxa²ha³la²wi¹. Txu¹ha² ko³nxe³thin¹-
khai¹nxe³ta¹ka³lxai²na² ka³wā¹lxa² ka³lxa¹tā³wē¹nhaū³a² yxau³ta¹ka³lxa²
wā²nā³ū¹nxa²ha³tu¹wi¹. Ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³ti³ i³yi¹li²hai¹nha²kxai³ khāuh³lxa³-
tain¹ju³ta²nū³su² wā²nā³ū¹nxa²ha³tu¹wi¹. 2 Yuh³xan¹tū³ka³txa² hxi¹kan¹txi³nāu³xa²
hāi¹nxe³ti³xa¹ ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³ yuh³xan¹tū³-
ka³txai²na² yxau³xai¹lain¹tū³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² vīn²yau³xa² i³wen¹jut³sū³nxe²
ko³nxe³thin¹khai¹nxe³sxā³ o²la³kxin²txi³nyhain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

³Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ān³sa²so¹sxā³ ā³nxa³sa³-
na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tē³sxā³ hi¹ta¹i³lhā³na²hē³la². Nxe³sa²tāu³a²
txu¹ha² i²a¹hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la² he³hen³te²a² a³ka³ti³wxe³kxi²sxā³ yau³-
kxi²na²hē³la². A²nxe³te²a² ka³yxuh³xai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ye²na²hē³la².
Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² a²nū²whāi²na¹ ū³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³-
la². A²nxe³te²na² a²ne³ka² ne³ka³lxa¹txi³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki²
ne³kih²xai³na²hē³la². A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ne³txau³-
xi³nha²hē³la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ka³ti³yau³kxi²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
a²wā²la²ka³lo³a² wi³win³ye²ha²kxai³ he³hen³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na²hē³la². Nxe³-
nxa²ha¹te¹ a²yen³kxa² kāi³lxi³te²a²sa¹: ou²ro²ki³a² ū³kū¹nha²ha²kxai³ txah³lxa³ki³a²
a³lxi²khaix¹kī³ai²na² ū³kū¹nha²ha²kxai³ pe²ro³la³ki³a² ū³kū¹nha²ha²kxai³ nxe³-
na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi¹ka²nāu³a² a²yen³kxa² hxi¹te³nha²te²a² sa²kxai³lu²
ka³ne²kxē³na² ou²ro²tē³na² hxi¹tē³nha²na²hē³la². Hxi¹tē³nha²tē³na² sa²kxai³lu²
ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² i³ne³kxi¹sxā³ tē³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹-
ain¹ju³ta² i³ne³kxi¹sxā³ tē³ha²kxai³ nxe³tē³su² tē³na²hē³la². 5 A²nxe³ta¹ka³lxai²na²
a²ye³ha³na³kxa²nāu³a² sa²kxai³ a²wān³txa² i³lxi²nha²jau³xa² ā³ne³wxe³kī³sxa³jau³-
xa² ū³ye³wha²li¹nha²na²hē³la². Ū³ye³wha²li¹nha²te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²thi³na² a²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³
kāi³sxā³ o²la³kxain¹kxa² yā¹nxe³jut³sū³ta¹ka³lxai²la¹wi¹. Yuh³xan¹tū³ka³txa²
ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ o²la³kxain¹ju³ta² a²si³yxau³ta¹ka³lxai²la¹wi¹. Nxe³na²hē³-

la². 6 A²nxe³ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² sun²tā¹ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i²tū³ka³txi³su² te²a² ya³lun¹txi³nē³ta¹-hxai²hē³la². A²nū²ai²li² ūn³jau³xa² kāin² i³na²kxai²nān²tū³ i³wen¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ ta¹ka³lxa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³-lxa² ka³lxa²txi³ sun²tā¹ha²kxai³ kāin² ka³lxi³nha²hē³la². Nxe³ta¹ka³lxu³su² na²hē³la². A²nxe³ju³tai²na² i²a¹ha²kxai³ o²khaix¹sa³hē³la². 7 Nxa²ha²te¹ oh³-xan¹jah¹lon¹txi² i³ye³kxi²sa³na²hē³la². Ī³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

—Īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ o²nxa²ji¹wi¹? Nxe³ju³tai²li² ta¹ka³lxa²na² ka³yxuh³-xa² ā³ka³ti³yau³kxi²te²na² ain¹sxā³ ā³ne³wxe³ki³sxa³kxe³su² i³yau¹ū³nxa²ha²tu¹wi¹. Ka³yxuh³xa² a²ne³ka² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³kih³te²na² a²ne³-txau³xa² hxi²ka² hxa³sxā³ ne³txau³xi³te²na² nxe³te²ai²na² i³yau¹ū³nxa²ha²ha²kxai³ ka³yxuh³xa² ā³ka³ti³wxe³kxa² a²nū²a² txu¹ha² ā³ka³ti³wxe³kxi²sxa³ yau³kxi²ta¹-ka³lxa²na² i³yau¹ū³nxa²ha²ha²kxai³ nxe³nxa²ha²tu¹wi¹. 8 Ka³yxuh³xa² i²in¹te²na² a²kxā³nxa² ka³ten³su² yxau²xai³lha²kxai³ yxān¹ta¹ hi¹na² ka³ten³su² yxau²xai³-lxa³lho³li¹. Ye³jen¹na² wā³li²tu¹wi¹. Yuh³xa² kxīh³nxe³na² u¹tē³na² i³sa³yxau³sxā³ a³li³tu¹wi¹. A³li³kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ya³lu²sa³ti³si¹tu¹wi¹. Nxa²ha²te¹ a²nū²a²nāu³xa² yuh³xan¹tū³ka³txa² i²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxa³nxa² ka³ten³ti³hi¹tē³txā³nxa² i³yī¹li²hai¹-nxa³hē³li¹. A²kxā³nxi¹nu¹ta¹na² txa²wā¹ha¹lo²a² ā³si³wxe³hi¹nu¹ta¹na² a²i³lxa² ū³wha²li¹ta¹hxai²nxa³hē³li¹. A²nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na² hi¹na² i²ain¹tu¹wi¹. Ī²ain¹-kxai²nān²tū³ ka³yxuh³xa² kō³jah¹lai²li² i²ain¹kxai²nān²tū³ o²lain¹tu¹wi¹.

9 Jā¹nxe³jut³su² wān³txa² i³la³kxi²si¹nxa²ha¹jau¹nū³su² i³yau¹ū³nxa²ha²tu¹wi¹. Ka³yxuh³xa² kō³nxe³te²a² a²ne³kxa³nāu³a² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹-li¹ ka³na³ki² nxe³ta³ne³kxai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tāu³a² wā³la³ka³txai²la¹wi¹. Ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki² nxe³wā³la³ka³ta³nāu³xai²la¹wi¹. A²nxe³ka³-ta³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³wxe³ka³txa³tai¹la¹wi¹. 10 A²nxe³ka³ta³tai²na² a²nū²a² hxi²kan¹te²su² nūn³na³li¹. In³txa² kāi²li²tū³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³-na³ki² 7 nxe³jut³su² ain¹nūn³na³li¹. A²nxe³tū³ka³txi³nāu³xa² in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 5 nxe³sxā³ a²kxā³nxa² ya³lu²ain¹na²hē³li¹. Nxa²ha²te¹ ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ hi¹nai²na² yxau²na³li¹. A²ne³ki³san¹jah¹la² ye³jen¹na² wxā³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹-la² wxā³kxai²nān²tū³ hai³txi³ kxān³su² yxau²xai³lhxā³ hxi²ka¹nxa³lho³li¹. Ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² so¹lxi³ yxau²tu¹wi¹. 11 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³xai²li² a²kxā³nxa² yxau²xai³lha²kxai³ yxān¹ta¹ hi¹na² yxau²xai³lxa³ha²kxai³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹te²na² a²wē³not³jah¹lai²la¹wi¹. 7 nxe³ tū³ka³txi³lxa²na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt¹lxa³ hxi²kan¹txi³ ha³lo²a² i³kwa³na³jah¹lo²su² tu¹wi¹.

12 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka² hxa³sxā³ 10 nxe³te²nāu³xai²na² i²in¹kxin³txi³ a²si³yxau³tāu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² hxi²kan¹-txi³nāu³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a² kwa³na³kxain¹ju³ta² ā³si³wxe³nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³jah¹la² hi²sen³su² i³hxi²ka¹txain¹tu¹wi¹. Ye³ha¹la² so¹lxi³ i³hxi²ka¹txain¹kxai²nān²tū³ ha³lo²a² i³kwa³na³ya³sain¹tu¹wi¹. 13 A²kxā³nxa² i³-hxi²ka¹yhain¹ju³taix³ jāxlju³ta² so¹lxi³ a²nū²a²nāu³xa² hxi²kan¹te²nāu³xai³ta³lxi² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nū¹nhain¹na³li¹. A²nū³kxū³nain¹ju³ta²na²

hxi²ka¹nain¹ju³tai²na² nxe³sxã³ ju¹tai²na² sa²kxai³ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹lai²-
na² ũ³hũ³xain¹tu¹wi¹. 14A²nxe³tũ³ka³txai²na² hi²sen³su² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²
ã³nhe¹kxain¹tu¹wi¹. Nxain¹kxan²tĩ³nũ¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² hxi²ki³kxai³ka³-
yxuh³hũ³sxã³ ko³nxe³tũ³ka³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹nũ³kxũn³txa²
Si³yxau³ka³jah³lo³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ha²kxai³
a²nũ²a²nãu³xai²na² hã¹nxe³ti³xa¹ nũ³kxũn³sxã³ i³hxi²kan¹tot3tain¹tu¹wi¹. A²nũ²-
a²nãu³xa² ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xa² sa³wi³ha³lxi³lot3si¹jau³su² i³kaix¹tain¹tũ³ka³txi³su²
ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nai²na² ye³na² i²sxã³ so¹ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ yxo²i²ain¹-
tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³sain¹na¹li¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

15Nxe³sxã³ ãh¹ i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Ka³wã¹lxa² yau³ka³lxa¹jau³su² jau³nãu³xa² txu¹ha² ã³wxe³tãu³ai²na² sa²-
kxai³lu² nxe³te²a² a²si³yxau³tãu³a² a²nũ²a²nãu³xai²la¹wi¹. A²nũ²a² nũ³ka³txi³su²
ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹khaix¹te²nãu³su² ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kã²-
lxi³tũ³ka³txi³nãu³sxu² ha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² ã³xa² e³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
nxe³tũ³ka³txai²la¹wi¹. 16Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³xa² i²in¹te³ ne³txau³nãu³xin³ti³
ã³n³txi² a²nũ²nãu³a² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹la² ã³n³txi² nxe³ka³tũ³ txu¹ha³ka³-
lxa² a²hxi²kan¹ju³ta² sa²so¹kxai¹nha²kxai³ a²nũ²so¹lxi³ ã³ai¹nha²kxai³ a²si³khai³xa²
i³so¹ji²kxai¹nha²kxai³ ha³nxe²a² i³tho³xa² wã¹lthxa³kxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹.
17A²nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² ten³jau³xai²na² tũ³ka³txai²na² e²nãu³a² ũh³wxe³-
tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹la² i³hxi²ka¹tain¹sxã³
a²nũ²a²nãu³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² hã¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹-
sũ³na² wãn³txu¹tai²na² e³lxah²lxi³ wet¹lhxã³txã³lxa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹.

18Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ta¹ka³lxa² i²in¹ta³ka³lxa¹na² sa²kxai³lu²
a²si³yxau³tãu³a² sx¹je³na² kã²in²thĩ³nai²la¹wi¹. A²nũ²a² nũ³ka³txa² yuh³-
xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹txa² si³yxau³ta¹ka³lxu³su²
na²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² nxe³sa³na²hẽ³la², oh³xan¹jah¹la²sa³.

Ba³bi³lo²na²thĩ³na² ã³nhe¹kxi²sxã³ ã³na¹ain¹jau³su²

18 1Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la² ã³xa² i²a¹hẽ³la². Oh³xan¹ko³-
xa² wxa²ka³nxa² wxã³na²hẽ³la². Hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²sa²na²hẽ³la².
Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ yuh³xan²ko³xai²na² sa²kĩx3tã²hẽ³la².
2A²nxe³jah¹lo²kxai³lu¹ kã²in² i³kaix¹tã²hẽ³la². I³kaix¹te³nah¹lxi¹:

—~Ba³bi³lo²na²thĩ³nã¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹khaix¹nxe³tũ³ka³txai²na² ã³nhe¹-
lxi³sxã³ ã³ain¹na²hẽ³le¹. ã³ain¹na²hẽ³le¹. Nxe³tũ³ka³txai²na² hi¹nai²na¹ a²nũ²a²
yũ³ai¹nxa³we¹. A²ta³a²nãu³xa² so¹lxi³ yxau³ain¹na³le¹. Ko³nxe³te² yãu³ka³txa²
so¹lxi³ he¹lai¹nhxai²na²hẽ³le¹. Ai³ka² ko³nxe³khai¹nxe³te²a² yxo²kwĩn¹-
kxi²khai¹nxe³ki³ki³a² yxau³ai¹nhxai²na²hẽ³le¹. 3Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²na²
vĩn²yau³xa² i³na²sxã³ we¹nain¹kxai²nã²tũ³ ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kã²i³ain¹te²-
ju²hẽ³le¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Ba³bi³lo²na² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha²
a²sxe³sxa³te²su² te²a² so¹ka³tũ³ ko³nxe³thin¹sxã³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹na²-
hẽ³le¹. Yuh³xan¹tũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³thin¹sxã³
ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹to³nha²hẽ³le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa²

so¹kxi²nyhu¹kxi³te²nāu³xai²li² yen³kxi³nha²kxe³su²kāi²non³na²hē³le¹, ko³-
nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³an¹jau³xa² wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la².
Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²nū³ka³txi³su² te² i³nxa² a³li³sxā³
ā³waix3kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Tū¹ka³txai²na² ko³nxe³thin¹ju³ta² o²la³kxi²yah³lxin¹-
kxa²yan³txi³su² a³li³sxā³ ā³waix3kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹ tū¹ka³txai²na²
yā¹nxe² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ tū¹ka³txai²na² yā¹nxe² ye³khāuh³-
lxa³thin¹nxa²lxi³nū³nha³tai¹. 5 A²nxe³tū¹ka³txai²na² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
kāi³ain¹nha²kxai³ sa²tot1so¹khaix1nxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā³sū³na²
ain³kxi¹xi²tu¹wi¹. 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹te²a² wa³lxi³ju³ta² o²la³kxi²te²i³nxa²
ai³jah³lxi³hē¹li¹. Tū¹ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ kāi³ūh¹txain¹-
yah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³nat3sxā³ kāi³ain¹ju³ta² yu³tha¹li¹ wa³lxi³sxā³
i³wa²lū³xi²sxā³ ū³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 7 A²kxā³nxa² tū¹ka³txai²na² so¹lxi³ kāin¹
yen³kxi³sxā³ yxau³ain¹na²hē³li¹. Yen³kxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ ye³khāuh¹lxa³tēn²-
txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ī³ain²ta³kxi²nh²ti³hi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Tū¹ka³txai²na²
a²kxā³nxān¹jau³kxai³lu¹: “Txi²na²xai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te²la³ nha¹wi¹. Wi¹-
yxau³nha¹wi¹. Hai³txi³ i³ain²ta³kxi²sa²ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.” Tū¹ka³txai²na²
nxe² e³lain¹na²hē³li¹. 8 Jā²nxe³jut3su² ye³jen¹na² khāuh³lxa³thin¹txain¹ju³ta³nū³a²
wxā³tu¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²tāu³a¹ wxā³tu¹wi¹. Ya³lu²ain¹ju³ta³nū³a²
wxā³ha²kxai³ i³ain²ta³kxi²sxā³ nān³tain¹ju³ta³nū³a² wxā³ha²kxai³ he³ja²lun¹-
tain¹ju³ta³nū³a² wxā³ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹nū²la² sxi²je³na² whāi²na¹
i³hxn³tu¹wi¹. Txa²wā³sū³na² Si³yxau³ka³jah³la² nū³kxūn³khaix1nxe³ha²kxai³
ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ i³wai¹tain¹tu¹wi¹.

9 Nxa²ha¹te¹ yuh³xan¹ta² hxi²kan¹te²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxā³
o²la³kxi²nyhu¹ain¹te²nāu³xa² yen³kxi³khai¹nxe³sxā³ yxau³xai³lain¹te²nāu³xa² kāin²
i³ain²ta³kxain¹sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹. Sxi²je³na² whāi²na¹ i³hxn³kxa² a²wha³lxin¹-
txa² i²ai¹nha²kxai³ nā³nain¹tu¹wi¹. 10 Nxe³sxā³ khāuh³lxa³tē³nyhain¹kxa³yan³txi³su²
yuh¹lxain¹jau³su² ul²yxau³ain¹tu¹wi¹. Ul²yxau³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹. “Khāuh³-
lxa³thin¹khaix1na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa²
khāuh³lxa³thin¹khai¹xain¹na³li¹. Tū¹ka³txai²na² nū³kxūn³khaix1nxe³kxan²ti³
a²hi¹na¹ wa³su³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā³sū³na² hxi²ki¹kxai³lu²
ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ i³wai¹tain¹na³li¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

11 Nxa²ha¹te¹ Ba³bi³lo²na²thi³nāu³ai²na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³tū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² i³ain²ta³kxi²sxā³ nā³nain¹nūn³tu¹wi¹. A²yen³kxai²na² so¹kxi²nyhu¹kxa²
ā³te³nai¹nxa³ha²kxai³ a²yen³kxa² so¹kxi²jah³la²nū³su² yū²nxa³ha²kxai³ i³ain²-
ta³kxi²sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹. 12 Tah³lxa³kxa² a³lxi²ki³ai²na² ou²ro²ki³su² tã³nxa²
pra²ta²ki³su² tã³nxa² txah³lxa³ki³su² a³lxi²ki³su² tã³nxa² pe²ro³la³ki³su² tã³nxa²
ã³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Wã²la² wi¹ka³lo³a² lin²yo²ka³lo³su² tã³nxa² wi³win³-
ka³lo³su² tã³nxa² se²ta³ka³lo³su² tã³nxa² he³hen³ka³lo³su² tã³nxa² ã³ten³te²a²
yū²nxa³lho³li¹. Hi³sa³ka³txa² wi¹lū³kax3su² tã³nxa² yen³kxai²na² mar³fim1ka³-
txa² we³kxe³su² tã³nxa² hi³sa³ka³txa² a³lxi²khai¹nxe³ka³txa² we³kxe³su² tã³nxa²

kwa³thi³la² br³on³se²ka³lo³a² we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la² fer²ro³ka³txa² we³-
kxe³su² ta³nxa² tah³lxa³kxa² mar³mo³re²ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² ā³ten³te²a²
yū²nxa³lho³li¹. 13 Wi³lū³ne³lhi³nhe³jau³xai²na² si³na³mo²ma²yau³su² ta³nxa² a³-
mo²ma²yau³su² ta³nxa² wi³lū³jau³su² ta³nxa² mi²ra³jau³su² ta³nxa² in³sē²su²yau³su²
ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Yain³txi³su² te²na² vī²yo³yau³su² ta³nxa²
a³se²te²yau³su² ta³nxa² tri²ka³nū³su² wi³khaixlū³xa² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³-
lho³li¹. Pon¹su² ta³nxa² o³ve²a² ta³nxa² ka³va³la² ta³nxa² hi³ye³ka³lo³a² ka³va³la²
ū³si³kūh³nha³ka³lo³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. A²nū²a² kwa²wa³ka³-
li³lo³te²su² ta³nxa² a²nū²a² ka³te³na³hin¹te²su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹.
Txa²wā³yen³kxa² i²li³ju³ta² ā³ten³sain¹te²nāu³xa² yū²nxa³lho³li¹, wa³ka³li³yu³-
ta² yū²nxa³ha²kxai³lu¹. 14 Nxe³ha²kxai³ wxāi³na² Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txi³
i³nxai²na² wa³ko³nīn¹kxa²yo³su² tī¹lxi²hxa³n³kxi¹nx2ti³na³li¹. Te²yā³nxe³sxā³ yen³-
kxa² wi³khai¹nxe³kxa² a³lxi²khai¹nxe³kxa² nxe³sxā³ tī¹lxi²hxa³n³kxi¹nx2ti³na³li¹.
Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²la³ hxi²kan¹txi³ a³tin²nxa³lho³li¹, kāin² ā³ten³kan²ti³nu¹.

15 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yen³kxa² a²wa³kxēn³txi³nāu³xa² sa²kxai³lu² Ba³-
bi³lo²na²thi³na² ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³
a²kxā³nxa² yen³kxi³nha²khai¹xain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² u²lxi³ ā³-
waix³sxā³ ten³sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Khāuh³lxa³thin¹ju³ta² o²lai¹nha²kxai³
i³āin²ta³kxi²nha¹isxā³ nān³tain¹tu¹wi¹.

16 Nān³tain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹: “Khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹.
Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹xain¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thin¹-
khai¹nx2na³li¹. A²kxā³nxi¹nai³tā² wā²la² wi³ka³lo³a² so¹lxi³ līn²yo²ka³lo³su²
ta³nxa² wi³win³ka³lo³su² ta³nxa² he³hen³ka³lo³su² ta³nxa² nxe³ka³lo³a² so¹lxi³
ū³whih²kxi²nha²xai³hxai²na²hē³li¹. Txah³lxa³kxa² wi³ki³a² so¹lxi³ ou²ro²ki³-
sa² ta³nxa² a³lxi²ki³su² ta³nxa² pe²ro³la³ki³su² ta³nxa² nxe³te²he³la³kai²na²
so¹lxi³ wā²la² ū³kū²nha²wxe²xai³hxai²na²hē³li¹.” 17 Yxān¹ta¹ wa³su³txi³ hī¹na¹
yen³kxai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ kho³nhan³kxi²na³li¹. Jā¹nxe³ju³ta² i³ye³na² hi³ye³-
ka³lo³a² ai³te²nū³ka³txa² na³vi²o²tē³na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³kxa² yen³kxa²
so¹te²na² a²wa³kxēn³te³nāu³sxu² kwa²ā³wih¹sxā³ ai³te³nāu³sxu² a²yo²ha³kxa¹
tē¹nai²li² i³hau³kot³sxā³ wa³ko³nain¹te²nāu³su² nxe³sxā³ tū¹ka³txai²na² a²yo²-
ha³kxa¹ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nha²kxai³ u²lxi³ ā³waix³sxā³
ten³sa²tā³ain¹na³li¹. 18 Ten³sa²tā³ain¹tāu³a² yen³kxai²na² i³hxa³n³kxa² a²wha³-
lxin¹ti³su² i²ain¹tu¹wi¹. I²ain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹, i³nān³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
“Thi¹nai²na² kāin²khai¹nxe³thi³na² yā¹nxe³thi³na² yū²nxa³wi¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

19 Jā¹nxe³sxā³ kxi³nū³xa² hxi²tē³nha²sxā³ ā³na¹sxā³ ā³ne³ha³nāu²txi¹-
nhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ i³āin²ta³kxi²sxā³ nān³tain¹tu¹wi¹. Nān³tain¹te³nah¹lxi¹:
“Khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Sxi²je³nai²na² kāin²khai¹nxe³thi³nai²-
nān¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Nxe³thi³nān¹tū³ka³txai²na²
na³vi²o²tē³na² yū³ain¹te²nāu³xa² yen³kxi³si¹hain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wa³su³txi³
hī¹na¹ yen³kxai²na² kho³nhan³kxain¹na³li¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

20 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹thi³nān¹tū³ka³txe² i³nxai²na² thi¹nai²li² kho³nhan³kxi²-
ha²kxai³ i³ka³lxi³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nū²ai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²

yx^{o2}i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² i³ka³lxi³kxi²nhã¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kaix¹so¹-
tũ³ka³txi³sin¹te² i³nxai²na² i³ka³lxi³kxi²nhã¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
i³hen³txi²te²nãu³ i³nxai²na² i³ka³lxi³kxi²nhã¹nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hẽ³li¹. Txa²-
wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nyhain¹na³li¹, thi¹nai²nãn¹tũ³ka³txa²su¹.
Nxe³sxã³ a³wa²su¹kxi¹nx2ti³na³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

21 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khaix¹ljah¹la² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa²
kãin²ka³txa² wxa²so¹na²hẽ³la². Tri²ka²nũ³xa² ũ³hũ³ki²ti³ hũ³ka³txa² wxa²so¹na²-
hẽ³la². Wxa²so¹nũ²la² i³ye³na² wxa²sa²tã³nũ¹na²hẽ³la². Wxa²sa²tã³nũ¹te³nah¹lxi¹:

—~Txah³lxa³kxai²li² i³ye³na² wxa²sa²tã³nũ¹a¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ Ba³-
bi³lo²na²thi³na² kãin²khai¹nxe³thi³na² nxe³kxi³hũ³sxã³ nũ³kxũn³txi³
sa²tã³ain¹tu¹wi¹. Sa²tã³ain¹kxai²nãn²tu³ nxe³hi¹nãn¹te²tu³ a²ha³lo²a² sxa³je³na¹
ti¹hxan³tu¹wi¹. 22 Thi³nãu³ai²na² a²nũ²a² hai³nain¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹.
Vi³o³lãu²hũ³tẽ³na² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ wãn³txa² hain³te²su² te²a² hai³-
nai¹nxa³ha²kxai³ wã²lhũ³ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ trũ³be²ta²ka³txa²
hai³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² hxi²khe¹txi³
yen³kxa² wxa²no²la³kxi²te²la³ yũ²nxa³lho³li¹. Tri²ka²ki³a² ũh³nxũ³ju³ta² o²la³-
kxai¹nxa³lho³li¹. 23 Lã³pi³ãu²tẽ³na² sa²kxai³lu² hai³txi³ sa²kxi³x3tain¹nxa³lho³li¹.
A²nũ²a² kwẽn¹tai²na¹ so¹nyhain¹te²na² sa²kxai³lu² ka³lih³kxi²yhain¹jau³su²
ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. A²kxã³nxa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tũ³ka³txa²
thi¹nai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² hxi²kan¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² na²hẽ³li¹.
Thi¹nai²na² a²wã³nxĩn¹ju³ta² tih³nxa³la² a³nãn³khai¹xain¹na³hẽ³li¹. Nxi¹nha²-
kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txi³nau³xa² i³ki³ha¹kxi²nyhain¹na²hẽ³li¹.

24 Nxe³kxa³yu³su² thi¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³-
hen³txi³te²nãu³xa² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha¹txi²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txe²nãu³xa² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha¹txi²ha²kxai³
a²nũ²a² i²li³te²na² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha¹txi²ha²kxai³ sxi²jen³nãu³a²
nxe³na²hẽ³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

19 1 Nxa²ha¹te¹ hain³txa² yau³ã³xa² hain³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la².
Oh³xan¹thi³na² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ i³hai³nain¹jau³hũ³nxe² ain³-
kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² kãin²khaix¹lx2na³li¹. Txa²wã¹ko³nxe³-
ti³ kã³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³jah¹lai²la¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khaix¹ljah¹lai²la¹wi¹.
Nũ³kxũn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²la¹wi¹. Ju¹ta² kã³ju³tai²na² a²ya³la³lha²ti³hi¹-
ki³kxai²nãn²tu³ wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ sa²nãn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. 2 A²nũ²a²
kã³ain¹ju³ta² i²ain¹ka³tu³ wi¹lhin¹tũ³ka³txi³su² ta³nxa² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³su²
ta³nxa² i³yĩ¹li²hain¹ju³ta² wain³na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nãn¹tũ³ka³txai²na² ko³-
nxe³thin¹khai¹nxe³tũ³ka³txai²na² yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²yxoh³kxa¹
ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²si¹yhain¹ta¹ka³lxa² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²na²hẽ³li¹. Txa²wã¹-
sũ³na² sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ta²nxũ¹ka³txai²na² hxi²ka² sun²tã¹kxain¹na²hẽ³li¹.
Nxe³kxain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²sxã³ i³wai¹txi²na²hẽ³li¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la².

3 Nxa²ha¹te¹ te²yã¹nxe² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Thī¹nai²na² Ba³bi³-
lo²na²thī³nai²na² wān³txa²hxa³nyain¹nīn²tai¹. Hai³txi³ āh¹lxi³sxā³
āh¹we²txai¹nxa³lho³li¹. Nxe³na²hē³la².

4Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² 24 nxe³tū³ka³txi³nāu³xa²
ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhīn¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³te²nāu³xai²na² nxain¹sxā³
ā³ka³ti³wxe³ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a²
ā³wxe³sxā³ yxau³ain¹jah¹la² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wain³sīn¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹na²hē³la².

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² txu¹ha² so¹nyhu¹ya³jau³su²

5Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³nāu³ai²nān¹jau³-
xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹te² i³nxai²na² nxe³jah³-
lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kāi²nxa³te² i³nxai²na²
kāi²lxi³te² i³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

6Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³xā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nū²a² ka³-
lxa¹te²a² e³lxi²jau³hū³na²hē³la². Ka³wā³lxa² en³txi³jut3sū³na²hē³la². Kāin²
i³wa³tu³ka³nxe³jut3sū³nxe² e³jau³su² na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

—~Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹-
lai²na² nū³kxūn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lot3ju³ta²
hī¹na² yū³tu¹wi¹. 7I³ka³lxi³yha³sah¹lxi³wxi¹. Sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. O³ve²a²
Wēn³sū³jah¹la² Je³su²jah³la² ā³si³tē³sxā³ yxo²i²tū³ka³txai²na² a²sxe³xa² so¹ju³ta²
yā¹nx2na³li¹. Txu¹ha² so¹kxai²nān²tu³ a²in³txa² ā³si³tē³sxā³ yxau²xai³ya³te²ju²-
hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Je³su²jah³la² ā³si³tē³sxā³ yxo²i²tū³ka³txai²na²
Je³su²jah³lan¹ta² a²yen³nāu³a¹ yxau²xai³lha²te³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² hī¹na²
yū³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². 8Nxe³ka³tū³wā²la² wi¹ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a², hān³-
ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a² wā²la² līn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³ai²na²
sa²kxai³lu² a²nū²a² wi¹lhīn¹te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²na² wain³-
txi³ kāi³ju³ta² yā¹nxe² a²si³yxau³tāu³la²na³la².

9Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Hī¹na² ū³wha²li¹txa²hē³li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² yain³txa²
yain³kxi²nyhain¹ju³ta³nū³a² yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ā³yān³sa²ki³-
nū²kxain¹tū³ka³txa² yain³txa² yxain³kxi²nyhain¹te²nāu³nū³a² a²kxā³nxa²
i³hen³txi³yhain¹na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² tū¹ka³txain²txi³ wi¹lhau³-
ko³tū¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² āh¹ i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² ya²la³tū³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10Nxe³sa³nxa²ha¹te¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Na¹ta¹
i³ye³kxi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹:

—~Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³-
lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³
Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na²

wān³txain²txi³ a²hāixl¹jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹tū³ka³txai²-
na² wān³txain²txi³ a²hāixl¹jau³xain²txi³na²li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

Ka²va¹la² hān³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ oh³sī³na² sa²yo²xo²hai¹kxi²na²hē³la². A²nxe³tāu³a² ka²va¹-
la² hān³te²a² i²a¹hē³la². In³txa² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai¹na² sa²kxai³lu² a²i³lxa²sa¹,
yo²i²nyhain¹jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Ya²la³tū³jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ a²nxe³jau³-
su² i³lxi¹nha²na²hē³la². Nxe³sxā³ ko³nxe³tū³ kái³te²nū³ka³txa² wain³kxa²tū³sxā³
ko³nxe³tū³ i³yī¹lain¹sxā³ ā³nhai¹nha²kxi²jah¹lai¹la¹wa². 12 A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³-
lu² ha³nxe²a² i³kxa²ya¹nx2na³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³hē¹nha²ka³lo³a²
sa²kxai³lu² ka³lo³ka³lxa¹txi³ i³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²i³lxa² sa²kxai³lu² ū³wha²-
li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²nxe³te²a² a²i³lxa² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³
i³yī¹lin²nxā³hē³la². Yxān¹ta¹ jah¹la² so¹lxi³ a²i³lxa² i³yī¹li²nū¹sa³na²hē³la². 13 Wā²la²
wi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² ū³hū¹kxa²sa²sai¹xi²ka³lo³ai²-
la¹wa². A²i³lxi³khai³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su¹. Nxe³na²hē³la².
14 Nxe³nū²la² oh³xan¹tū³ka³txa² nū³kxūn³tū³ka³txa² ā³si²tē³kxain¹na²hē³la².
Nxe³tū³ka³txa² yo²ha³kxa¹ wā²la² hān³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² lin²yo²-
ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²xain³tain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
ka²va¹la² hān³te²a² ā³ka³ti³yau³kxa²xain³tain¹na²hē³la². 15 A²nxe³jah¹lai²na²
a²yo²a² yū¹la² txo¹txa³wxi²a² i³yo²sai¹nha²na²hē³la². A²nxe³ta³wxi²a² tē³sxā³
ko³nxe³tū³ kái³tū³ka³txi³nāu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa²
hxi²tē³nha²ki³kxai²nān²tū³ nū³kxūn³txi³ wa³ka³ti³lo³te²la³ hū³ki³tā³la². Nxe³kxa²
ya¹nxe³kxe³hū³nxe² jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³thin¹tū³ka³txai²li² nū³kxūn³txi³
ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai¹na² nū³kxūn³ju³-
ta² Si³yxau³jah¹lai²na² i³an³ta³kxain¹ju³tan¹te²ka³ya³lhu² ko³nxe³tū³ kái³tū³ka³txa²
nū³kxūn³txi³ i³wai¹tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jah¹lai²na² a²i³lxa² ū³wha²li¹la³-
kxi²nha²na²hē³la². A²wā²lai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe³kxai²na²
nxe³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³nha²na²hē³la². Ū³wha²li¹la³kxi²nha²jau³xa²sa¹:
A²nū²a² nū³ka³txa² i³kwa³na³tū³ka³txai²na² a²hxi²kan¹khaixl²te² Si³yxau³jah¹lai²la¹-
wi¹. Hxi²kan¹te²nāu³xai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² i²a¹hē³la². U³je³na³ka² ka³la³sxā³
ne³ka³la³kxa² yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ i³kaixl¹sxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹,
ai³ka³nāu³xa² oh³sī³na² ā³ni³nain¹te²nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wxā³sxā³ ā³yā³sa²kxi³nū²kxi¹jxah³lxi³hē¹le¹. Txa²wā¹sū³na² ū³hyaitl¹txa²-
lxi³ju³ta² yū³tu¹we¹. 18 Yuh³xan¹tū³ka³txi³nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxin¹tu¹we¹.
A²nū²a² i³kwa³na³kxi²nyhain¹tū³ka³txi³nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxi¹nha²kxai³
nū³kxūn³tū³ka³txi³nāu³xa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxi¹nha²kxai³
a²nū³kxūn³tū³ka³txi³nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxi¹nha²kxai³ ka²va¹la² i³so¹ji²yah³-
lxi¹nha²kxai³ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tū³ka³txi³nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxi¹nha²kxai³
a²nū²a² ā³wa²sutl¹sxā³ yxau³tū³ka³txi³nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxi¹nha²kxai³
kwa²wa³ka³li³lo³tū³ka³txi³nāu³xa² i³so¹ji²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² kāin²-

tū³ka³txi³nāu³xa² ī³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² kã²nxa³tū³ka³txi³nāu³xa² ī³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³ain¹yah³lxin¹tu¹we¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² ī²a¹hē³la². A²nxe³jah¹lai²kxai³ yuh³xan¹ta²nū³ka³txa² ī³-kwa³na³kxain¹te²nāu³xa² ā³nū²kxi²ha²kxai³ a²nū³kxūn³nain¹tū³ka³txa² ā³nū²kxi²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² in³txa² ka²va¹la² hān³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² a²nū³kxūn³tū³ka³txai²na² nxe³sxā³ ā³nhe¹lxin³-tain¹na²hē³la². 20 Ā³nhe¹lxin³tain¹te³na¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² so¹ain¹na²hē³la². Jah¹lai²na² so¹ai¹nha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ā³jah¹la² ko³nxe³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹jah¹lai¹ta³lxi³ wā³-nxin¹sxā³ o²la³kxi²yain¹to³jah¹lai¹txa³lxi³ a²ye³ha³na³kxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹la³kxain¹sxā³ ī³ki³ha¹kxain¹jah¹lai¹txa³lxi³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹lai²na² yāu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹te²a² sa²nēn¹kxi²-si¹hain¹jah¹lai¹ta³lxi³ so¹ha²kxai³ nxe³sxā³ ka³yxuh³xa² ha¹lon³txi³te²na² ka³ten³ti³ so¹ain¹ka³tū³ ī³ye³nai²na² ha³nxe²a² ī³je³nai²na² ā³na¹sxā³ ā³-nū¹lain¹na²hē³la². A²nxe³je³na² ē³syo²fre²je³na² ī³hxa³nxa³je³nai²la¹wa². 21 Nxe³nūn³nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹te²na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² yū¹lxa² ī³yxo²sai¹nha²jah¹-lai¹ta³lxi³ yū¹lxai¹ta³lxi³ tē³sxā³ ī³sun²tā²ya²lut¹ta³lxi³yhain¹na²hē³la². A²nxe³te²su² ai³kxa²nāu³xai²li² so¹jī²ai¹nha²kxai³ wxi²sū¹nain¹na²hē³la².

Ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹te²a² sa²ta³kxi²jau³su²

20 1 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² wxa²ka³nxa² wxā³na²hē³la². Yuh³-xa² kxi³nxē¹na² u¹tē³na² ūh³yxo²than²kxi²ki³ka³txa² so¹sxā³ hxi²tē³nha²sxā³ wxā³ha²kxai³ kwa³thi³līh³na² so¹sxā³ hxi²tē³nha²sxā³ wxā³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 2 Nxe³nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² nū³kxūn³txi³ tai³kxi²so¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txih³hū³-sxā³ ko³jah¹lai¹ta³lxi²na³la². Ti³a²bo³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai¹ta³lxi²na³la². Ā¹jah¹la² nū³kxūn³txi³ so¹nū²la² kwa³-thi³līh³na² tē³sxā³ sa²ta³kxi²na²hē³la². Kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 1.000 nxe² kwē³kon³sxā³ tai³kxi²wxe²xai³lain¹na²hē³la². 3 Ain¹nū²la² yuh³xa² kxi³-nxē¹na² u¹tē¹na² so¹sxā³ ā³na¹sxā³ ā³wi¹hain¹na²hē³la². So¹sxā³ ā³na¹sxā³ ā³wi¹hain¹nū²la² sa²ne³ti¹kxain¹nū²la² ūh³yxo²wi¹kxain¹na²hē³la². Nxe³-ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yuh³xan¹tū³ka³txa² ī³ki³ha¹kxain¹ju³ta² yū²nxa³wa², kwē³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³ti¹kxa² wxe²xai³lai¹nha²kxai³la². Yxān¹ta¹ ye³ha¹-la² so¹lxī³ sa²ta²la³kxi²sā³ain¹sān²tu¹wa².

4 Nxa²ha¹te¹ yu³tā³xa² ī²a¹hē³la². Ī²a¹ju³ta²sa¹. Ā³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹-khaix¹te²na² ā³wxe³ka³lo³a² ka³lo³ka³lxa¹txi³ ī²a¹hē³la². Nxe³ka³lo³ai²li² a²nū²a² ā³wxe²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hxi²kat¹ti³hi¹tēn³tain¹na²hē³la². Ko³nxe³ti³ kã³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³ ī³yī¹-lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹ju³ta² ī³hxi²kat¹ti³hi¹tēn³tain¹na²hē³la². Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³ka³txa² ī²lxin³tai¹na¹hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² a²kxā³nxa¹ ko³-

nxe³thin¹tū³ka³txa² hi²sen³su² sun²tā¹ain¹na²hē³la². Ū³nhe³yon³tā¹lain¹sxā³ sun²tā¹ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ū³nhe³yon³tā¹lain¹tū³ka³txain²txi³ a²kxā³-nhxi¹na² wi¹lhini¹sxā³ yxau²hoh³lxin³tain¹na²hē³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³hen³txai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxō²we¹tēn³tai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³-jah¹la² sa²nēn¹kxai¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la² sa²nēn¹kxai¹nxa³ha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Ka³-yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²i³lxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³hxi²wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ a²ye³ha³na³kxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²-li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³ain¹tū³ka³txi³sa²ha²kxai³ kxān¹su² sun²tā¹yhain¹kxan²ti³nū¹ ka³tēn³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹nyhain¹to³nha²na²-hē³la². Nxēn³tain¹ka³tū³ Kris2tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai¹lai¹nha²kxai³ ha³lo²an¹tū³ka³txai²na² whāi²na¹ i³hxi²kan¹txi³lot3sxā³ yxau²xai¹lin³tain¹na²-hē³la². Kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 1.000 nxe² kwē³ko³nxe² i³hxi²kan¹txi³lot3sxā³ yxau²xai¹lin³tain¹na²hē³la². Nxe³tū³ka³txai²na² txā² ka³tēn³su² i³sa²yxau³xi²tū³-ka³txi³sain¹na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē²tū³sxā³ nū³ka³txi³ ā³xa² ka³tēn³su² i³sa²yxau³xin²tain¹nūn³tu¹wa². 5Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ya³lu²nūn³tū³ka³txa² āh¹ wā³kon³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kwē³kxa² 1.000 nxe² kwē³kon³kxan²ti³-nū¹ āh¹ya³lu²sxa²xain³tain¹na²hē³la². 6Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhi¹na² ka³tēn³su² i³sa²yxau³xi²tū³ka³txa² wi¹lxon³kxi²ti³hi¹tai¹nha²kxai³ wi¹lhini¹ti³hi¹tai¹nha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³sain¹na³la². Hai³txi³ ya²lu¹ju³ta³nū³su² yū³ai¹nxa³lho³la². Hāi¹nxe³-sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ Je³su² Kris2tu³jah¹lai²na² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ti³hi¹tēn³tain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ ha³lo²an¹tū³-ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi²ka¹ti³lot3sxā³ yxau²xai¹lin³tain¹tu¹wa². 1.000 nxe² kwē³kon³kxa²ha³ta³nxān²txi³nū¹ i³hxi²ka¹ti³lot3sxā³ yxau²xai¹lin³tain¹tu¹wa².

Sa³ta³na²jah¹la² ā³na¹ain¹jau³su²

7Nxe³nxa²ha¹te¹ 1.000 nxe² kwē³kxa² hxa³nū²la² Sa³ta³na²jah¹la² sa²-ta²la³kxi²sxā³ ā³na¹ain¹tu¹wa². 8Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² yuh³xan¹ko³xai²nān¹tū³ka³txai²na² whāi²na¹ āh¹ i³ki³ha¹kxa²ain¹to³tu¹wa². U³je³na² kan³ko³nāu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ u³je³na² a³li³xi²ko³nāu³a² i³ki³ha¹-kxi²ha²kxai³ a²wi¹ne³tāu³an¹ko³nāu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ a²wā³tan¹ko³nāu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wa². Ko²ke³ nū³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ Ma³ko²ke² nū³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxēn³tain¹tu¹wa². Nxēn³txain¹-nū²la² ā³nhe¹lx³yain¹si¹jau³su² i³sa²kxi³nū²kxain¹tu¹wa². A²nxe³tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxēn³tain¹tu¹wa². Ka³yā³la³nū³a² ki³ka³lxa¹khai¹l²te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3sū³nxe² a²nū²a² ka³lxa¹khai¹nxēn³tain¹tu¹wa².

9Nxain¹nū²la² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xa² a²yān³sa²kxi³nū²kxain¹nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² ā³sa²ki³hain³kxi² a²sxi²je³na² ā³sa²ki³hain³kxi² nxain¹tu¹wa². Nxain¹sxā³:

—~Sun²tā¹hxa³tain¹ki³tu¹xā¹. Ain¹jau³su² nxain¹ta¹ oh³xan¹ta² ha³nxe²a² a³ka³nxi²xi²sxā³ i³hxa³tain¹tu¹wa². 10I³hxa³txain¹ka³tū³ A²ta³jah¹la² Ti³a²bo³-

jah¹la² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ke³tū¹ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² so¹nū²la² ī³ye³na² ha³nxe²a² ī³je³na² ē³syo²fre²nū³nxa² ī³je³na² ā³nū¹hain¹tu¹wa². A²nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ka³yuh³hū³jah¹la² ko³jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² ka³yuh³hū³jah¹la² ko³nxe³sxā³ ā³ke³tū¹hain¹jah¹lai²na² nxe³sxā³ a²kxā³nxa¹ ā³nū¹ain¹na²hē³la². A²nxe³je³na¹ a²ta³jah¹lai²li² so¹sxā³ ā³nū¹ain¹nūn³tu¹wa². Nxain¹ka³tu³ khāuh³lxa³txain¹ju³ta² so¹lxi³ yū³ain¹tu¹wa². Khāuh³lxa³txain¹ju³ta² ne³ki³so¹nxa³lho³la².

A²nū²a² ko³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tēn³tain¹jau³su²

¹¹Nxa²ha¹te¹ Ā³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹ta²si³yxau³ka³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² hān³ka³lo³a² o²khaix¹lne³ka³lo³a² i²a¹hē³la². A²nxe³ka³lo³a² yxau³jah¹la² i²a¹hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² o²lha²ti³ye²ha²kxai³ oh³xan¹ko³xa² whāi²na¹ yuh³xan¹ko³xa² whāi²na¹ ti¹hxn³na²hē³la². A²nū²a² yuh³lxain¹kxai²nān²tu³ ā³nih³sa³ti¹ain¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ko¹xai²li² whāi²na¹ ti¹hxn³na²hē³la². ¹²Nxe³nūn³nū²la², a²nū²a²nāu³xa² ya³lu²te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ka³tu³ wxā³si¹hain¹na²hē³la². Kāin²te²su² tā³nxa²kāi²nxa³te²su² tā³nxa² nxe³tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ wxā³si¹hain¹na²hē³la². A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³tū³ain¹na²hē³la². Ā³tū³ain¹nū²la² ha³teh³nxā³nxāu³xa² nxā³ka³lxa¹txi³ li²vro³txā³nxa² sa²yxo²hai¹lain¹na²hē³la². Sa²yxo²hai¹lain¹ka³tu³ tū¹ka³txai²na² whāi²na¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ka² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ ī³yī¹lin¹tain¹na²hē³la². Nxēn³tain¹nū²la² ha³teh³nxā³nxa² nxā³nxā³xa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³txā³nxa² sa²hai¹lain¹na²hē³la². Kxā³nxi¹ta¹na² a²nū²a² a²i³lxa² ū³wha²li¹lye²nxa³kxe³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ ī³yī¹lin¹tain¹na²hē³la². ¹³Nxe³te³na¹ ī³ye³nai²li² a²nū²a² i³lo³nxi² ya³lun¹ta² hāu¹te²na² wxā³ha²kxai³ ya³lun¹ta² hāi¹kxi²te²na² wxā³ha²kxai³ nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹la² ko³nxe³ti³ ī³yī¹lin¹tain¹na²hē³la². A²kxā³nxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ ī³yī¹lin¹tain¹na²hē³la². ¹⁴Nxe² ī³yī¹lih²ta³lu²nain¹nū²la² ya³lu²ne³ju³ta² sa²so¹sxā³ ī³ye³na² ha³nxe²a² ī³je³nai²na² ā³na¹sxā³ ā³nū¹ain¹na²hē³la². Ā³na¹sxā³ ā³nū¹ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hai³txi³ ka³ten³su² we²nxi²nxa³lho³la². Hāi¹nxe² ya³lu²sa³tū¹tu¹wa². ¹⁵Jā¹nxe³nūn³sxā³ ha³teh³nxā³nxa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³txā³nxai²na² sa²hai¹ka³tu³ a²nū²a² i²li²te²a² Txa²wā¹sū³na² ā³si³tē³kxi²nxa³te²su² te²a² a²i³lxa² yū³ye²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nxe³te²su² te²na² sa²so¹sxā³ ī³ye³na² ha³nxe²a² ī³je³na² ā³na¹sxā³ ā³nū¹lain¹nūn³tu¹wa².

Txa²wā¹ha³lo²a² txa²wā¹oh³sī³na² tah²lxi³ ī³yūt¹jau³su²

21 ¹Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ha³lo²ai²na² txa²wā¹oh³sī³nai²na² txa²wā¹ye³nai²na² yxo²ha³kxa¹ hxn³na²hē³la². Nxe³nū²la² oh³sī³na² tah²sī³na² ī³yūt¹sa²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² tah²ko³xa² ī³yūt¹sa²kxai³ nxe³na²hē³la². Yxān¹ta¹ ī³ye³na² kāin²je³na² i³yū¹txa³hē³la². ²Nxe³ka³tu³sxi²je³na² Je³ru³sa³le²thi³na² tah²hi³na² a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². Oh³xan¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² wxa²li³sxā³ a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². A²nxe³thi³na² sa²kxai³lu² wi¹lhou³kot³si¹hain¹na²hē³la². Txu¹ha² in³txi³te³lhxā³ nxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²tu³ wi¹lhou³ko³nha²te²ju²hē³la².

—~Txa²in³txa² ka²li¹txi³na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² te²ju²hē³la².

Ja¹nxe³jut3sū³nxe² oh³xan¹thi³nāu³a¹ a²ta²hīn³nū³su² wi¹lhau³kot3si¹-hain¹na²hē³la². ³Nxe³ka³tu³ wān³txa² oh³xan¹jau³xa² ī³kaix1jah¹lai²na² e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. Hī¹nai²na² Sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² yxau³-thi³nū³a² a²nū²a² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² sxa³tu¹we¹. A²nū²a² nū³ka³txa² yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹. Ya³nyhai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³-ha³lxi³sain¹tu¹we¹. A²nxū²kwai³ye³la³nāu³a² yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹.

⁴Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ha²ya³kxa² ī³nān³si¹hain¹tu¹we¹. Ya³lu²ain¹-ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ āin²tain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ nā³nain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ khāuh³lxa³txi³nain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ nxain¹tu¹we¹. Ha³lo²a² kxā³nxān¹ju³ta²i³tā² ne³ki³son³sxā³ wa³to³hi²na³le¹. Nxe³na²hē³la².

⁵Nxe³nxā²ha¹te¹ oh³nāu³a² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² yxaut3jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³te³nah¹lxi¹:

—~Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. A²yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ tah²-lxi³wet1si¹ha¹tu¹we¹. Nxe³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ī³ye³kxi²sain¹na²hē³la². ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wān³txa² a²nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²ī²ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³tu³-jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

⁶Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²sain¹na²hē³la². ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wxa²wa²su¹tā³li¹. Txa²na¹xai²na² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yū²-nxa³hī¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhī¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. A²wi¹lhī¹-nān¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nū²a² ī²li³te²na² ya³lxu²kxai²nān²tu³ ī³yau³xa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² kwa²ū³-hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. A²yo³ha² ten³nxa³lho³li¹. ⁷Nxe³sxā³ a²nū²a² ī²li³te²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³ta³lox3ta³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³nu³lo³sa²te²lo³txai¹na¹ha²kxai³ Txa²ki³lhan³to³txai¹na¹ha²kxai³ nxai¹na¹tu¹wi¹. ⁸Yxān¹ta¹ tū³ka³txi³ ā³xai²lē¹. Kō³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³lxi³jah¹lo²su² ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²xa³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sū³na² yxo²kwīn¹kxi¹ju³ta² o²la³kxi²-jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nū²a² su²lhā³jah¹lo²su² ha²kxai³ txu¹ha² kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ tih³na³la² a²nū²a² ā³nan³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²-yen³kxa² wet1sxā³ tē³sxā³ txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lot3ju³ta² yxo²kwain³jah¹lo²su² ha²kxai³ ki³han³ju³ta² e³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³na² ha³nxe²a² ī³je³na² ē³syo²fre²nū³hū³sxā³ ī³je³na² ā³na¹sxā³ ā³yu¹kxū³-ain¹tu¹wi¹. A²nxain¹ju³ta²li² ne³ki³sot3nxa³lho³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²lxi³ ī³yūt1jau³su²

⁹Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah¹la² wxā³sxā³ ī³ye³na²hē³la². A²nxe³jah¹-lai²na² sa²kxai³lu² kxā³nhxī¹nai³tā² ka³tē³ha² hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi²na³la². A²nxe³tē³na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ka³tē³na² Si³yxau³jah¹lai²na² ī³xan³-

ta³kxin²txain¹ju³ta² ne³ki¹nha²hē³la². Nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih¹nha²hē³la². A²nxe³tē³na² nēn³ka³na³ka³nat3sxā³ hxi²tē³-nha²jah¹lai¹ta³lxi³ wxā³sxā³ i³ye³na²hē³la². I³ye³te³nah¹lxi¹:

— ~Ā³wxā³sē¹li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²txu¹ha² so¹ta³ka³lxu³nū³a² wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

¹⁰Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tē³sxā³ hi¹txai³lha³ha²kxai³ wā³la³ka³txa² ki³ka³txa² ka³la³ya³ha¹hē³la². Nxe³ya³sān²nū²la² sxi²je³na² wi¹-lhin¹khaix1thi³na² Je³ru³sa³lē²thi³na² wā²nā³ū¹sa³na²hē³la². A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² yxau³ko³xa² wxa²li³sxā³ a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². ¹¹Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² sa²ha²te¹kxi²na²hē³la². Txah³lxa³ki³a² a³lxi²khaix1nxain¹ki³a² yā¹nxe² sa²ha²te¹kxi²na²hē³la². Jas2pe³ki³-a² ha²lu¹lun¹ka² yā¹nxe³na²hē³la². ¹²A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu² sxi²jen³nai²na² ki³tā¹kxi²wa³tī³kxi²nha²ka³txa² ki³khai¹nxe³ha²kxai³ au³khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kat3su² na²hē³la². A²nxe³kxa³txai²li² a²sxih²yo²a² yo²ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxā³ a²sxih²yo²a² sxih²yo²xih²xai³-na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² in³txa² oh³xan¹tū³ka³txa² sxih²yo²a² yxau²xai³yah³lxi³na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² a²tī³lxa² yū²xai³na²-hē³la². I³sa³e²ah³lo²nu¹ta¹na² nū³ka³txi³nāu³xu¹ta¹na² a²ki³lha³lxa²nāu³xa² hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nūn³su² nxe³tū³ka³txi³nāu³xu¹ta¹na² a²tī³lxa² ūh³yo²hē²ta²xai³yah³lxi³na²hē³la². ¹³Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³ka² a³-li³xi²tāu³ai²na² sa²kxai³lu² sxi²hai¹na² a²yo²a² yo²ha¹li¹ ka³na³ki² yū³ha²kxai³ a²wi¹nē³tāu³a² a²sxih²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³ a²wā³tāu³ai²na² a²sxih²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²-kxai³ u³je³na² kan³tāu³a² a²sxih²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³ nxe²xai³yah³lxi³na²hē³la². ¹⁴A²nxe³thi³nai²na² ki³tā¹kxi²wa³tī³kxi²-nha²ka³txai²na² a²si³ka³lah³nāu³a² tah³lxa³ka³txa² a³lxi²khai¹nxe² wi¹khai¹nxe² nxe³ka³txai²na² hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxā³ tah³lxa³ka³txai²li² ū³si³a³kxain¹nū²hē³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² i³kaix1so¹tū³ka³txu¹ta¹na² a²tī³lxa² i³lxi¹nha²xai³na²hē³la², tah³lxa³ka³txai²na²sa³.

¹⁵Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³kxi²sa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² a²lu²-ju³ta² ū³hau³ko³ta³ka³txa² ou²ro²ki³a² we¹ka³txa² hxi²te³nha²na²hē³la². Sxi²je³na² ū³hau³ko³txi² sxih²yo²a² ū³hau³ko³txi² je¹na² ki³tā¹kxi²wa³tī³kxi²nha²ka³txa² ū³-hau³ko³txi² nxe³te³lhxa³ nxe³na²hē³la². ¹⁶A²nxe³ju³ta² sxi²je³nai²na² a²lu²ju³tain²txi² au³ju³tain²txi² ā³nha³ko³je²na²hē³la². Ū³hau³ko³t3te³nah¹lxi¹, 2.200 ki³lo²me³tro³ nxe² a³lu²khaix1ye²na²hē³la². Nxe³sxā³ a³lu²ju³tain²txi² au³ju³tain²txi² ki³ju³tain²-txi² nxe³ju³ta²na² yo²ha³kxa¹ ā³nha³ko³t3je²na²hē³la². ¹⁷Nxe³ka³tū³ sxi²je³na² ki³tā¹kxi²wa³tī³kxi²nha²ka³txa² ū³hau³ko³tā²hē³la². A²nū²a² ū³hau³ko³nha²ju³ta² 64 me²tros2 nxe³na²hē³la². Oh³xan¹jah¹la² ū³hau³ko³nha²kxa² yā¹nxe²na¹la². ¹⁸Nxe³-nūn³nxa²ha¹te¹ ki³tā¹kxi²wa³tī³kxi²nha²ka³txai²na² sa²kxai³lu² jas2pe³ka³txa² a³lxi²khaix1ka³txa² so¹lxi³ we¹ta¹nīn²ta²wa². A²sxi²ta¹na² sa²kxai³lu² ou²ro²-ki³a² so¹lxi³ we¹ta¹nīn²ta²wa². Ni²kē¹na² ha²lu¹lun¹ka² yā¹nxe³yai¹nīn²ta²wa². ¹⁹Tah³lxa³kxai²na² ū³si³a³kxain¹ki³ai²na² sa²kxai³lu² a³lxi²khai¹nxe³ki³a² so¹lxi³

wel¹tain¹nin²ta²wa². A²wil¹hi¹nān¹ta³ki³a² jas²pe³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² sa³fi²ra³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² kau³se³to²na²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² es³me³ra²ta³ki³su² ha²kxai³ 20 ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² sar³to²ni³o²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² sar²ti³o³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² kri³so²li³to²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² be³ri²lo³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² to³pa²si³o²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² kri³so²pra³so²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² ja³sin²to²ki³su² ha²kxai³ a²ne³ki³an¹ki³a² a³me³tis²ta²ki³su² ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². 21 Sxih²yxō²nāu³a² hxi²ka² hxn³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²nūn³sxā³ nxe³ta³yxō²ta³tai²na² pe²ro³la³txa³yxō²txi³su² na²hē³la². Sxih²yxō²ain²txi³ yxō²ka³na³ka³na³txi³ pe²ro³la³ki³ain²txi³ ki³ka³na³ka³na³txi³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe²nxa²ha¹te¹ sxi²tih³na² ā³nxai³tih³na² ou²ro²ki³a² so¹lxi³ ha²lu¹lun¹ki³a² so¹lxi³ wet¹lai¹nin²ta²wa². Ni²kē³na² yā¹nxe² ha²lu¹lun¹na²hē³la².

22 Nxe²nxa²ha¹te¹ sxi²je³nai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²thi³na² yū³ye¹nx²ti³xa³hē³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Nū³kxūn³khaix¹jah¹la² so¹lxi³ yxau³ye¹nx²ti³ha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² so¹lxi³ yxau³ye¹nx²ti³ha²kxai³ nxe³ye¹nx²ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nēn¹kxi²kxai³ jā¹nxe³thi³na² yū³ye¹nx²ti³xa³hē³la². 23 Te²yā¹nxe³nūn³sxā³ hai³txi³ u³je³na³ka² yū²nxa³ha²kxai³ i³la³ka² yū²nxa³ha²kxai³ nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² a²ha²te¹khai³ju³ta² so¹lxi³ sxi²je³na² whā¹na¹ i³ha²te¹kxi²na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai¹na² sa²kxai³lu² lā³pi³āu³tē³nhū³sxā³ sxi²je³nai²na² yxō²ha²kxai³ sa²ko³ko³tā²hē³la². 24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²je³na² sa²ko³ko³kxi²nhain¹ju³ta² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³nhe³ju³ta² yū²nxa³ju³tan¹te¹kxa³ya³lhu² sxi²je³nai²nān¹ta³yxō²a² yxō²than²kxi²sa²tē³na²hē³la². 26 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Nū³kxūn³khaix¹ni¹lxi¹. Hxi²kan¹khai¹nxi¹lxi¹. Ā³sen³sai¹sa²sin¹sxā³wxi²kin³ti³ton³khaix¹ni¹lxi¹. Nxain¹jau³su² nxain¹na²hē³la². 27 A²nxe³thi³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ Sū³na² yxō²kwīn¹kxi²ju³ta² kāi³jah¹la² yū²nxa³ha²kxai³ wān³txa² ki³han³jau³xa² e³jah¹la² yū²nxa³ha²kxai³ nxēn³tai¹nxa³lho³la². Hāi¹nxe³sxā³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai¹na² a²ha³teh³nxā³nxa² a²nū²a² ka³ten³ti³hi¹txā³nxa² a²nū²a² a²i³lxa² ū³wha²li¹lhēn²ta²xai³nha²txā³syē²kxai²nān²tu³ a²nxe³jah¹la² so¹lxi³ thi¹nai²na² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

22 1 Nxa²ha¹te¹ ka³wā³lxa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² wā²nā³ū¹sain¹na²hē³la². Jau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² han³yo²jau³su² na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹yo²ha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai¹na² ā³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹ha²kxai³ nxe³jau³su² na²hē³la². 2 Sa²ni³sai¹sxā³ wxa²kan³nū²la² sxi²je³nai²na² nxū²kwai³ye³la³tūh³na² ā³nē¹na³si²ha²kxai³ wxa²kan³na²hē³la². A²nxe³ta²wē¹ha³yo²ka³teh³nāu³a² hi³sa³ka³txa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³ka³txa² wi¹wen¹na²hē³la². A²nxe³ka³txai²na² a²nā³kxa² sa²kxai³lu² i³la³kxa² ki³ka³na³ka³nat³Sxā³ sa²tā²ti¹sxā³ nā³kā³lxi³ nā³kxi²xai³na²hē³la². A²nxe³ta³nxā³kxa² sa²kxai³lu² nā³ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka² hxn³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²nūn³sxā³

na³kxih²xai³na²hē³la². A²nxā³nxai²na² sa²kxai³lu² hī³ne³kxa³nxān³su² na²hē³la². A²nū²a² i²li³te²a² i³ton³nē³kxai²nān²tu³ ta²nxā¹nxai²na² ūh³hī³ne³kxi²nhān¹-kxai²nān²tu³ we²nxī¹nxai²hī³nx2na³la². ³Jā¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxi²nē³ju³tan¹te²kxa²yu³ta² yū²nxai³lho³la². Txa²wā¹sū³na² yxau³ya³-nhē³nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² yxau³ya³nhē³nha²kxai³ nxe³ya³tu¹wa². A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³sa²nēn¹kxi²ju³ta³nū³a² kái³lxin³tain¹-tu¹wa². ⁴A²yen³nāu³khai³xa² ye³i²ain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ a²ye³ha³na³kxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²i³lxa² ū³tā³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha³li¹nhain¹tu¹wa², Sū³na² sa³wi³ha³lxi³su² ye²ha²kxai³la². ⁵Nxe³te³na¹ ha³lo²la³ hai³txi³ ka³nxā³-hi²xi²ju³ta² yū²nxai³lho³la². Lā³pi³āu²tē³na² sa²kī³kxi²nē³ju³ta² yū²nxai³ha²kxai³ u³je³na³kai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³ju³ta² yū²nxai³ha²kxai³ nxe³tu¹wa². Txa²wā¹sū³-nu²khai³xa² so¹lxi³ wi¹sa²ha²te¹kxi²nē³tu¹wa². A²nxe³jut³su² ha²kxai³ ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi¹kan¹txi³lon³sxā³ yxau²xai³yah³nē³tu¹wa².

Je³su²jah³la² a³ka³nxī²sxā³ wā³li²jau³su²

⁶Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² āh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Jau²xai²na² e³kxi¹nxai²ha¹jau³xin³txi³ yo²i²kī³jau³xai²la¹-wi¹. Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³-txi³tū³kā³txai²na² a²yāu³ka³txi³nāu³khai³xa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹. A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hā³na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²yo²we¹tū³kā³txa² yen³kxa² wā²nā³ū¹hain¹-na²hē³li¹. Yen³kxa² ye³jen¹na² yū³kxe³nū³a² wā²nā³ū¹hain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

⁷Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

—~Nxex³sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wān³txa² kwēn¹ta² ū³hū¹nxai²ha¹jau³xai²na² ū³wha²li¹lin¹jau³xai²na² sa²yo²-wet¹sa²jah¹la² sa²kxai³lu² i³ka³lih³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

⁸Nxa²ha¹te¹ txai²na² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ i²jah¹-lo²sa¹wa². Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³:

—~Oh³xan¹jah¹la² wā²nā³ū¹sa²jah¹lai²na² sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Nha¹-jau³su² a²ne³kxai³tāu³a² ā³ka³ti³wxe³na¹ka³tū³ i³sa²nēn¹kxi²na¹hē³la².

⁹Nxe³na¹ta¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Nxe³sa²txa³hē³li¹. Txai²li² kái²ti³hex¹jah¹lo²txā³wi¹. Wxāi²yā¹nxe³-jah¹lo²sa¹wi¹. Wxāi²nān²tū³ Je³su²jah³la² sa³wit³si¹lxi¹. Wxa²wā³tā³nāu³xa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txai²na² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³sain¹-nūn³na³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ ha³teh³nxā³nxā² ū³wha²li¹lin¹txā³nxai²na² wān³txa² yo²i²te²nāu³xa² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³sain¹nūn³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yā¹nxūn³sxā³ Je³su²jah³la² sa³wit³su²nū³na¹wi¹. Nxe³-na¹ha²kxai³ i³sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē³li¹. Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² so¹lxi³ sa²-nēn¹kxi²txai¹nhē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

10 Jā¹nxe³sxã³ āh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

—~Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² yxau³son³na³li¹. E³kxi¹nxa²ha¹ju³tai³ta³lxi³ wa³su³txi³ ān³si³wxen¹tu¹wi¹. Wān³txa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²li² hāi³a² ũ³ho¹txa³hē³li¹. 11 Nxe³ha²kxai³ a²kxã³nxa² ko³nxe³ti³ kãi³te² i³nxai²-na² sa²kxai³lu² āh¹ kãi³yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³nxa² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxã³ yxau²xai³jah³lxu¹-li¹. A²kxã³nxa² wain³ju³ta² kãi³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² āh¹ wain³txi³ kãi³yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³nxa² wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² āh¹ wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³jah³lxu¹li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² i³ye³te³nah¹lxi¹:

—~Nxex³sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²-a² kãi³ain¹ju³ta² i²a¹tu¹wi¹. Wi¹ju³ta² kãi³ta³nxa² ko³nxe³ju³ta² kãi³ta³nxa² nxain¹jut³su² a³ya³ti³na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ nxe²kãi³ain¹kxa² yo³ha² nxe²sa²tē³a¹tu¹wi¹. 13 A²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yũ²nxa³hi¹nu¹ta²kxai³ ka³-ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ kxã³nãu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nh¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. Ā³si³wxe³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ta³lun²sxã³ a²ne³ki³sot³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. A²wi¹lhi¹nãn¹jah¹-lo²sa¹ha²kxai³ a²ne³ki³sot³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

14 A²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wel¹jah¹la² sa²kxai³lu² hi³-sa³ka²txa²nã³kxa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³tã³kxa² i³so¹ji²ju³ta³nũ²a² yũ²ain¹tu¹wa². Sxi²je³na² tah²ye³na² oh³xan¹thi³na² a³wih¹ju³ta³nũ²a² yũ²ain¹tu¹wa². 15 Nxe³nxa²-ha¹te¹ sxi²je³na² e³la² kãin²tãu³a² a²nũ²a² wi¹lhi¹nxa³te²a² ti³yau³kxi²ju³tai²la¹wa². Sũ³na² yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta² kãi³te²a² yxau² ũh³nxa³la² a²nũ²a² a³nan³ti³ten³jah¹la² yxau² in³txa² txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²jah¹la² yxau² a²nũ²a² a³xa² i³kwa³-na³ha²kxai³ i³su²lhã³jah¹la² yxau² yen³kxa² tē³sxã³ txa²wã¹sũ³nu²sa²ki³lot³ju³ta² ten³ju³ta²lot³jah¹la² yxau² ki³han³jau³xa² ten³yxau²xai³jah¹la² yxau² ki³han³yxau²-xai³ti³ten³jah¹la² yxau² nxe² nxe²tũ³ka³txa² ti³yau³kxain¹ti³ai²la¹wa².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

—~Txai²na¹xai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la² i³sa²si¹hã³nxa²ha¹hē³li¹. Txa²wãn³txa² yxo²sa²sxã³ yxau²xai³tũ³-ka³txi³nãu³xa² i³hen³txin¹jau³nu³ai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na² a²ne³sa³wi³ha³lo³nxe²nxex¹ wxã³tãu³te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ka³-nxah³ta² a³lan²tin³ti² ten³sa²tã³xi² yãn³txai²na¹ i³yũ¹li³xi²nxa³tã³lxa¹ hi³ka²ta³a² yan³txi³ yau³ki¹xi²kxa² yã¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.

17 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

—~Wxã³jah³lxi³hē³li¹. Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² so¹te³lhxã³ ta¹ka³lxi²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

—~Wxã³jah³lxi³hē³li¹. Nxe³na²hē³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²na² jau¹xai²na² ain³kxain¹kxai²nãn²tu³ te²yã¹nxe² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—~Wxã³jah³lxi³hē³li¹. Nxe³ain¹nũn³tu¹wa². Nxain¹kxai²nãn²tu³ i³yau³-xa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³jau³xa² a²ten³te² i³nxa² wxã³sxã³ i³na¹jah³lxi³hē³li¹a². A²yo³ha² ten³kxi¹nx²txai¹nxa³lho³la².

Ā³ne³ki³so³te³lhxā³ jau³su²

18 Jā¹nxā¹jut3su²
txai²na¹xai²na² Jo³āu²-
ah³lo²na¹xai²na² e³lxah¹
e³kxi¹nx2ta¹wa². Wān³txa²
ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³ai²nān¹-
jau³xa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa²
ain³kxi²syah¹lxin¹te² i³nxai²-
na² a³la³kxi¹jxah³lxi³hē¹la².
Wān³txa² yau³xā³xa² i³ye³sxā³
i³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³
ko³nxe³te²lo³txa²lxi³ha³ta²wa². Ha³-
teh³nxā³nxai²na²ū³whā¹li¹jau³xai²na²
ko³nxe³te²lo³txa²lxi³ha³ta²-
wa². 19 Ha³teh³nxā³nxai²na²
wān³txa² sa²ni²lā³yah³lxin¹-
kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³su² hi²a²ne³ka² a²nxā³-
kxa² ka³ten³ti³hi¹tē³tā³kxa²
ū³hū¹nx2ti³xa³lho³la². Hai³txi³
sxi²je³na² oh³xan¹thi³nū³a²
wi¹lhin¹thi³na² ā³wi¹yah³-

lxan³tho³la². Ha³teh³nxā³nxai² ka³ten³su² ti³hi¹tē³txā³nxai² a²kxā³nxai² wxa²i³lxa²
wha²li¹lhēn¹txa²lxi³kxan²ti³ wxa²i³lxa² sa²sai²lā³ain¹tu¹wa².

20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ i³-
ye³yxo²nūn¹nain¹sxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

—~Ya²la³tū³tā³li¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe²na³la². Nxe³jau³xai²-
na² ten³sa²nūn³nha²wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:

—~Wi¹na³li¹. Wa³su³txi³ wā³li¹sē¹li¹. Nxe³na¹wa².

21 Jā¹nxā¹jau³su² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² kāin² thāi³-
ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Wān³txa² ā³ta³lun²sxā³ ā³ne³ki³so³ta¹wa².

(Apokalipse 22.21)